

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์และเจตคติทางการเรียนวิชาภาษาไทย
 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยการสอนแบบ
 นาฏการกับการสอนตามแนวคู่มือครูของกรมวิชาการ
 กระทรวงศึกษาธิการ

ปริญญานิพนธ์

ของ

เพียงใจ บุณันท์

13 ต.ค. 2538

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
 ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการมัธยมศึกษา

กุมภาพันธ์ 2538

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์และเจตคติทางการเรียนวิชาภาษาไทย
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยการสอนแบบ
นาฏการกับการสอนตามแนวคู่มือครูของกรมวิชาการ
กระทรวงศึกษาธิการ

บทคัดย่อ

ของ

เพียงใจ บุญนันทน์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการมัธยมศึกษา

กุมภาพันธ์ 2538

ความมุ่งหมายในการศึกษาครั้งนี้ เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์และเจตคติทางการเรียน วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยการสอนแบบนฏการกับการสอนตาม แนวคู่มือครูของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนโคกกะเทียมวิทยาลัย อำเภอ เมือง จังหวัดลพบุรี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2537 จำนวน 60 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 30 คน สอนด้วยการสอนแบบนฏการ กลุ่มควบคุม 30 คน สอนด้วยการสอนตามแนวคู่มือครู ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ใช้เวลาในการทดลอง 20 คาบ คาบละ 50 นาที และใช้เนื้อหาเดียวกันในการทดลอง โดยใช้แบบแผนการทดลองการวิจัยแบบ Randomized Control Group Pretest - Posttest Design

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาภาษาไทย และแบบวัดเจตคติทางการเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการทดสอบค่า t

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ปรากฏว่า

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. เจตคติทางการเรียนวิชาภาษาไทยของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. เจตคติทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนกลุ่มทดลอง ก่อนและหลัง การสอนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

A COMPRISON OF THAI LANGUAGE ACHIEVEMENT AND ATTITUDE TOWARDS
LEARNING THAI LANGUAGE OF MATHAYOM SUKSA III STUDENTS
THROUGH THE DRAMATIZATION METHOD AND THE METHOD IN
THE TEACHER'S MANUAL OF THE EDUCATIONAL TECHNIQUES
DEPARTMEMENT, MINISTRY OF EDUCATION

AN ARSTRACT

BY

PEANGJAI BOONNUNTANA

Presented in partial fulfillment of the requirements of
the Master of Education degree in Secondary Education
at Srinakharinwirot University

February 1995

The purpose of this study was to compare a comparison of Thai language achievement and attitude towards learning Thai of Mathayom Suksa III.

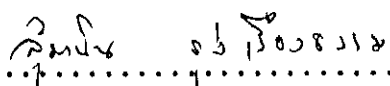
The samples were the 60 Mathayom Suksa III students at Khokkathaimwitayalai school, Amphua Muang Lopburi province, during the first semester of the 1994 academic year. They were divided into two groups of 30 students in each. The experimental group was taught through the dramatization method and the control group was taught through the teacher's manual. Each group was taught in the same contents for 20 periods of 50 minutes. The research design of the experiment was the randomized control group pretest-posttest design. At the end of the experiment Thai Achievement test and the inventory - checklist on attitude towards teaching were used to collect data. The data was statistically analysed by using t-test.

The results of the study indicated that:-

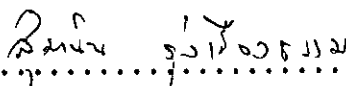
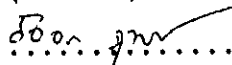
1. The academic achievement of the two groups was significantly different at the .01 level.
2. The attitude towards teaching of the two groups was significantly different at the .01 level.
3. The attitude towards the teaching in the experimental group before and after the experiment was significantly different at the .01 level.

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณาปัญหานี้นี้แล้ว
เห็นควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอก
การมัธยมศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

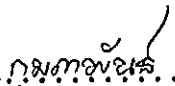
.... ประธาน
(ผศ.สุมานัน รุ่งเรืองธรรม)
.... กรรมการ
(รศ.อัจฉรา สุขารมณ์)

คณะกรรมการสอบ

.... ประธาน
(ผศ.สุมานัน รุ่งเรืองธรรม)
.... กรรมการ
(รศ.อัจฉรา สุขารมณ์)
.... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(อาจารย์จจรศรี ขาดิกานนท์)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปัญหานี้นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการมัธยมศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ดร.ศิริยุภา พูลสุวรรณ)

วันที่ 6...เดือน ...พ.ศ. 2538

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจากผู้ช่วยศาสตราจารย์
สุมานัน รุ่งเรืองธรรม รองศาสตราจารย์อัจฉรา สุขารมณ์ อาจารย์ยจรศรี ชาทิกานนท์
ผู้วิจัยมีความซาบซึ้งในความกรุณาที่ให้อธิบายเสนอแนะด้วยดีตลอดมา กราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

กราบขอบพระคุณคณะกรรมการพิจารณาเค้าโครงปริญญานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์
เสริมศักดิ์ สุรวิมลภัก ให้อธิบายเสนอแนะในการแก้ไขเพื่อความถูกต้องในการวิจัย

ขอบพระคุณอาจารย์ประภุต เอี่ยมสกุล ผู้อำนวยการโรงเรียนโคกกะเทียมวิทยาลัย
จังหวัดลพบุรี อาจารย์กิตติมา แสนทวี หัวหน้าหมวดวิชาภาษาไทย คณะครูอาจารย์หมวดวิชา
ภาษาไทยทุกคนที่ให้ความร่วมมือ อำนวยความสะดวก และให้คำปรึกษาแนะนำ และช่วยตรวจสอบ
ความถูกต้องของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ขอบคุณอาจารย์จรรย์ บันทองน้อย ที่ให้
คำแนะนำเป็นอย่างดีในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขอขอบคุณเพื่อนนิสิตปริญญาโท เอกการมัธยมศึกษา ปีการศึกษา 2535 โดยเฉพาะ
อย่างยิ่ง อาจารย์เรวัตร กัญญา ที่ช่วยอำนวยความสะดวก และให้คำปรึกษาแนะนำในการ
วิเคราะห์ข้อมูลเป็นอย่างดี ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องกับทุกคนที่ได้ให้ความช่วยเหลือ แนะนำ เป็น
กำลังใจ จนทำให้ปริญญานิพนธ์สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

กราบขอบพระคุณบิดา-มารดา พี่น้องทุกคนในตระกูล "บุญนันทน์" และตระกูล
"คงไทย" โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณเอกสิทธิ์ บุญนันทน์ และเด็กชายอรรคพล บุญนันทน์ ที่เป็น
กำลังใจในการศึกษาระดับปริญญาโทมาโดยตลอด

คุณค่าและประโยชน์ใด ๆ จากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณ
บิดา-มารดา ครู อาจารย์ และผู้มีพระคุณทุก ๆ ท่าน

เพ็ญใจ บุญนันทน์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า	4
ความสำคัญในการศึกษาค้นคว้า	4
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	4
ค่านิยมศัพท์เฉพาะ	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า	8
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสอนภาษาไทย	8
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับเจตคติทางการเรียน	20
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการสอนแบบนวัตกรรมการ	28
เอกสารที่เกี่ยวกับการสอนตามคู่มือครู	53
สมมุติฐานในการศึกษาค้นคว้า	59
3 วิธีดำเนินการค้นคว้า	60
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	60
เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือ	60
การดำเนินการศึกษาค้นคว้า	68
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้	68
4 การวิเคราะห์ข้อมูล	74
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	74
ลำดับขั้นในการวิเคราะห์ข้อมูล	74
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	74

5	สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	78
	ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า	78
	สมมุติฐานในการศึกษาค้นคว้า	78
	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	79
	การวิเคราะห์ข้อมูล	80
	สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	80
	อภิปรายผล	80
	ข้อเสนอแนะทั่วไป และข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป	80
	บรรณานุกรม	84
	ภาคผนวก	93
	ภาคผนวก ก	94
	ภาคผนวก ข	97
	ภาคผนวก ค	101
	ภาคผนวก ง	144
	ประวัติย่อของผู้วิจัย	159

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แบบแผนการทดลอง	67
2 แสดงค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทาง การเรียนวิชาภาษาไทย	75
3 แสดงค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นแบบวัดเจตคติทางการเรียน วิชาภาษาไทย	76
4 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยระหว่างกลุ่ม ทดลองกับกลุ่มควบคุม	77
5 ผลการเปรียบเทียบเจตคติทางการเรียนวิชาภาษาไทยระหว่างกลุ่ม ทดลองกับกลุ่มควบคุม	95
6 ผลการเปรียบเทียบเจตคติทางการเรียนวิชาภาษาไทยของกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการทดลอง	96

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 ลำดับขั้นตอนในการสร้างแผนการสอนแบบนาฏการ	62

ภูมิหลัง

แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2535 : 22) ได้กำหนดแนวนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนภาษาไทยทุกระดับการศึกษา ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ชนในชาติจะต้องศึกษาหาความรู้ให้มีความเชี่ยวชาญแตกฉานเป็นอย่างดี และมีความภาคภูมิใจในภาษาประจำชาติของตน

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ทรงแสดงทรรศนะเกี่ยวกับภาษาไว้ว่า ภาษามีบทบาทหน้าที่สำคัญอย่างยิ่งในสังคม กล่าวคือ ภาษาเป็นเครื่องมือในการสื่อสารภาษาช่วยถ่ายทอดความรู้ ความคิด และวัฒนธรรม นอกจากนี้ ภาษายังเป็นเครื่องผูกพันต่อมนุษย์อย่างแน่นแฟ้น ไม่มีสิ่งใดที่จะทำให้คนรู้สึกเป็นพวกเดียวกันมากกว่าการพูดภาษาเดียวกัน ซึ่งเป็นการเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างชนในชาติ การรับรู้และการใช้ภาษาได้อย่างถูกต้อง จะทำให้บุคคลนั้นได้เปรียบและเป็นที่ยอมรับในสังคมมากกว่าบุคคลที่มีลักษณะด้อยกว่าในการใช้ภาษา (สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ. 2529 : 1 - 7)

กระทรวงศึกษาธิการ ได้ตระหนักถึงความสำคัญดังกล่าวจึงกำหนดให้วิชาภาษาไทยเป็นวิชาบังคับทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาทุกระดับ สำหรับหลักสูตรวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ฉบับปรับปรุง 2533 ได้กำหนดจุดประสงค์ของหลักสูตรไว้เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติของภาษาสามารถใช้ภาษาได้อย่างถูกต้อง เหมาะสมกับวัย สามารถฟังและอ่านได้อย่างมีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์มีนิสัยรักการอ่าน การเขียน ให้เห็นความสำคัญของภาษาในฐานะเป็นเครื่องมือสื่อสารของคนในชาติ และเป็นปัจจัยในการสร้างเอกภาพของชาติ สามารถใช้ภาษาเป็นเครื่องมือแสวงหาความรู้เพิ่มเติม (กระทรวงศึกษาธิการ. 2534 : 11) ซึ่งกึ่งกาญจน์ สิริสุคนธ์ ได้กล่าวไว้อย่างสอดคล้องว่า ภาษาไทยเป็นพื้นฐานการเรียนรู้วิชาอื่น ๆ ได้ทุกแขนงถึงแม้ว่าภาษาไทยจะมีความสำคัญดังกล่าว แต่การเรียนการสอนภาษาไทยที่ผ่านมายังไม่ประสบผลสำเร็จตามจุดหมายของหลักสูตรเท่าที่ควร (กึ่งกาญจน์ สิริสุคนธ์. 2521 : 1) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสาเหตุหลายประการ คือ ครูผู้สอนยึดการสอนตามแนวเดิม ไม่ไฝ่หาความรู้หรือวิธีการใหม่ ๆ ที่จะนำไปสอน ยึดแบบเรียนเป็นหลัก ขาดการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมสอนโดยเน้นเนื้อหามากกว่า

ฝึกทักษะ การเรียนการสอนไม่สัมพันธ์กับชีวิตจริง (สารศึกษานิตเทศ กรมสามัญศึกษา. 2529 : 80 - 81) นิยมสอนแบบบรรยาย ไม่นิยมใช้วิธีสอนแบบศูนย์การเรียน ใช้สถานการณ์ การแสดง บทบาทสมมุติ และสอนเป็นคณะ (ไพฑูรย์ สินลารัตน์. 2526 : 274 - 381) ครูเป็นผู้ทำ กิจกรรม นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ น้อยครูสอนเพียงเพื่อให้ นักเรียนสอบไล่ได้ ปัญหาอีกประการหนึ่งคือ นักเรียนในแต่ละชั้นมีจำนวนมากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ น่าสนใจจึงทำได้ยาก (จิรภา ลิ้มป์เลิศเสถียร. 2528 : 94 - 99) ครูขาดความรู้พิเศษ เช่น การฟ้อนรำ การขับร้อง การเล่นเกม การขับทำนองเสนาะ การแสดงละคร ทำให้ การเรียนการสอนภาษาไทยไม่สนุกสนานมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร นักเรียนมีเจตคติที่ไม่ดีต่อ วิชาภาษาไทย นักเรียนรู้สึกว่ภาษาไทยเป็นวิชาที่ยากต้องท่องจำมาก มีเนื้อหาซ้ำซากจำเจ ทำให้เกิดความท้อแท้เบื่อหน่ายไม่อยากเรียน และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำในที่สุด (สุจริต เพียรชอบ. 2531 : 11 - 15)

จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น การเรียนการสอนภาษาไทยควรได้รับการปรับปรุง ในเรื่องวิธีสอนของครูมากที่สุด วิธีสอนของครูเป็นปัจจัยสำคัญที่จะสร้างเจตคติต่อวิชาภาษาไทย ซึ่งจะก่อให้เกิดผลดีต่าง ๆ ตามมา เช่น มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น มีความสนใจ ขยันและ รู้จักรับผิดชอบ ครูควรแสวงหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ เพื่อนำไปประกอบการสอนให้มี ประสิทธิภาพ ใช้วิธีสอนหลาย ๆ วิธี จัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้มีความหลากหลาย และให้นักเรียน ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างเต็มที่ นักเรียนมีโอกาสได้ฝึกวิพากษ์วิจารณ์ คิดเป็น พังเป็น พูดเป็น อ่านเป็น และเขียนเป็น ครูควรใช้สื่อประกอบการสอนที่เข้าใจ ทำให้นักเรียนเกิดความสนใจ สามารถเข้าใจบทเรียนได้ดีขึ้น ไม่เบื่อหน่ายต่อการเรียน (สุจริต เพียรชอบ. 2531 : 11 - 15) สอดคล้องกับที่กล่าวว่า วิธีสอนของครูเป็นปัจจัยสำคัญที่จะสร้างเจตคติของนักเรียน ต่อวิชาภาษาไทย (บุญเหลือ เทพยสุวรรณ. 2523 : 11)

การสอนแบบนาฏการเป็นวิธีหนึ่ง ที่จะช่วยพัฒนาการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยให้น่า สนใจ สนุกสนาน มีประสิทธิภาพ ส่งเสริมให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและมีเจตคติที่ดี ต่อวิชาภาษาไทย การสอนแบบนาฏการช่วยให้นักเรียนเกิดความสนุกสนาน ตื่นตา เ้าใจ ในการเข้าร่วมกิจกรรมทั้งในฐานะผู้แสดงและผู้ชม นักเรียนมีโอกาสคิด วิพากษ์วิจารณ์ ได้ฝึกทักษะการฟัง การพูด การอ่านและการเขียน ได้แสดงออก ไม่ก่อให้เกิดความเบื่อหน่าย กิจกรรมการเรียนการสอนตอบสนองความต้องการทางธรรมชาติของเด็กมัธยมศึกษา ซึ่งกำลัง อยู่ระหว่างวัยรุ่น มีความอยากรู้อยากเห็น ไม่ชอบที่จะอยู่นิ่งเฉย อยากรจะแสดงออก การสอน

แบบนาฏการเป็นการสอนด้วยการปฏิบัติจริง นักเรียนมีโอกาสฝึกฝนทักษะการใช้ภาษาให้เป็นประโยชน์ รู้จักปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง เพื่อพัฒนาการสื่อสารให้มีความหมายให้ดียิ่งขึ้น กิจกรรมการเรียนการสอนแต่ละครั้งเมื่อมีการแสดงจะต้องแบ่งหน้าที่กันทำด้วยความร่วมมือของนักเรียนทุกคน จึงเป็นการฝึกความรับผิดชอบทั้งของตนเองและหมู่คณะอีกด้านหนึ่งด้วย (ฉันทนา กุลธวัชวิชัย: 2530 : 4)

การสอนแบบนาฏการ ช่วยให้นักเรียนเกิดความเพลิดเพลิน ผ่อนคลายความตึงเครียด โดยแฝงการเรียนรู้ไปพร้อมกัน ทำให้นักเรียนเกิดความสนใจ เข้าใจเนื้อหา เห็นภาพพจน์เด่นชัดกว่าครูสอนโดยการอธิบายให้ฟัง ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนาความรู้สึกเกี่ยวกับตนเอง ผู้อื่น ไปในทางที่ดี สามารถปรับตัวเองได้ รู้จักตัดสินใจ มีความเป็นตัวของตัวเอง ช่วยให้ฝึกใช้ความคิด ความสามารถในการสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงาม เมื่อนักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอน การแสดง นักเรียนจะรู้สึกว่าการประสบความสำเร็จ เป็นผลให้เกิดความมั่นใจในตนเอง กิจกรรมการเรียนการสอนส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล ฝึกให้กล้าแสดงความคิดเห็น ทั้งช่วยเปลี่ยนบทบาทของครูจากผู้สอนมาเป็นผู้ชี้แนะแนวทาง การสอนแบบนาฏการจึงสามารถนำไปปรับใช้ได้ทุกระดับชั้น (สุจริต เพียรชอบ. 2523 : 4) ซึ่งสอดคล้องกับ ประหยัด จิระวรพงษ์ กล่าวว่า นาฏการช่วยให้นักเรียนน่าสนใจและสนุกสนานเป็นจริงเป็นจัง นักเรียนได้แสดงออกตามบุคลิกของตัวเอง ช่วยแก้ปัญหา ระบายความเครียดทางอารมณ์ ส่งผลให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนมากยิ่งขึ้น (ประหยัด จิระวรพงษ์. 2521 : 92)

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์และเจตคติทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยการสอนแบบนาฏการกับการสอนตามแนวคู่มือครูของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนให้นักเรียนน่าสนใจและมีประสิทธิภาพต่อไป

ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยการสอนแบบนาฏการกับการสอนตามแนวคู่มือครู ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

2. เพื่อเปรียบเทียบเจตคติทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยการสอนแบบนฏการกับการสอนตามแนวคู่มือครู ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

3. เพื่อเปรียบเทียบเจตคติทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยการสอนแบบนฏการ ก่อนและหลังการสอน

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จะเป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาไทยและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการสอนวิชาภาษาไทย ได้นำไปปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนโคกกะเทียมวิทยาลัย อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2537 จำนวน 10 ห้องเรียน รวม 500 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนโคกกะเทียมวิทยาลัย อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2537 จำนวน 60 คน ได้มาจากการสุ่มจำนวนห้องเรียนมา 2 ห้องเรียนจากนักเรียนทั้งหมด 10 ห้องเรียน และสุ่มอีกครั้งด้วยวิธีการจับฉลาก แยกเป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 30 คน กลุ่มควบคุมจำนวน 30 คน

3. ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

การทดลองครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดเวลาทั้งสิ้น 20 คาบ คาบละ 50 นาที โดยใช้เวลาสอนสัปดาห์ละ 4 คาบ เป็นเวลา 4 สัปดาห์ ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2537

เนื้อหาที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เนื้อหาที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้ เป็นเนื้อหาจากหนังสือแบบเรียนวิชาภาษาไทย ชุดทักษะสัมพันธ์ เล่ม 3 เฉพาะเรื่องต่อไปนี้

1. ขุนช้างขุนแผน (ตอนพลายงามพบพ่อ)
2. สามก๊ก (ตอนจูล่งฝ่าทัพรับอาเต๊า)
3. เห็นแก่ลูก

ตัวแปรที่จะศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การสอน 2 แบบ คือ
 - 1.1 การสอนแบบนาฏการ
 - 1.2 การสอนตามแนวคู่มือครู
2. ตัวแปรตาม ได้แก่
 - 2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทย
 - 2.2 เจตคติทางการเรียนวิชาภาษาไทย

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

1. นาฏการ หมายถึง กิจกรรมการเรียนการสอนที่นำเอาศิลปการแสดงมาใช้สอนในวิชาภาษาไทย เช่น การแสดงละครเวที ละครสั้น ละครใบ้ บทบาทสมมุติ สถานการณ์จำลอง ตลอดจนศิลปการฟ้อนรำและดนตรี โดยนำมาแสดงเพื่อเป็นการสื่อสารระหว่างผู้แสดงกับผู้ชม

2. การสอนแบบนาฏการ หมายถึง กิจกรรมการเรียนการสอนที่นำเอาศิลปการแสดงมาใช้ในการสอนวิชาภาษาไทย เช่น การแสดงละครเวที ละครใบ้ ละครสั้น การอ่านบทสนทนา การทนายปริศนาท่าทาง เป็นต้น ในการสอนจะเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ปรึกษาหารือวางแผนงานแสดงบทบาท แสดงความคิดเห็น เพื่อให้เหมาะสมกับเนื้อหา ระยะเวลา สถานที่และสภาพแวดล้อมในห้องเรียน ผู้วิจัยจึงนำวิธีสอนแบบนาฏการมาใช้ในการสอน 3 แบบคือ

2.1 การแสดงละคร หมายถึง การแสดงที่มีการเน้นลักษณะอุปนิสัย และท่าทางของตัวละครตามบทบาท โดยมีการจัดเวทีฉาก เครื่องแต่งกาย แสง เสียงประกอบ และมีการฝึกซ้อมล่วงหน้า

2.2 การแสดงบทบาทสมมติ หมายถึง การแสดงบทบาทตามสถานการณ์ต่าง ๆ ที่กำหนดให้แบ่งออกเป็น 2 ชนิดคือ บทบาทสมมุติที่มีการเตรียมตัวมาก่อนล่วงหน้า และบทบาทสมมุติที่ไม่ได้เตรียมตัวมาก่อนล่วงหน้า

2.3 การแสดงสถานการณ์จำลอง หมายถึง การแสดงตามสถานการณ์ที่จำลองขึ้นด้วยการใช้สื่ออุปกรณ์ต่าง ๆ จากเหตุการณ์ของจริงของปัญหาที่เกิดขึ้นในการเรียนการสอน 3 ขั้นตอน การสอนแบบนาฏการมีดังนี้

ขั้นนำ เป็นการสร้างความสนใจให้นักเรียนมีความพร้อม และทบทวนบทเรียนเดิม โดยการนำเอาสาระสำคัญที่เคยได้รับจากบทเรียนที่ผ่านมาแล้วสัมพันธ์กับบทเรียนใหม่ รวมทั้งแจ้งจุดประสงค์ของบทเรียนใหม่ ในขั้นนำนี้ใช้การสนทนา การอภิปราย หรือใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ

ขั้นสอน เป็นการให้เนื้อหาความรู้จากการแสดงของนักเรียน โดยแบ่งกิจกรรมการสอนออกเป็น 3 ขั้นคือ

1. ขั้นเตรียม เป็นการให้แนวการเรียนรู้ การกำหนดเรื่องหรือสถานการณ์ การเตรียมตัวผู้แสดงและผู้ชม
2. ขั้นแสดง เป็นขั้นที่นักเรียนดำเนินการด้วยตนเอง ตามบทบาทหรือสถานการณ์ที่ได้รับมอบหมาย
3. ขั้นอภิปรายและสรุปผล เมื่อการแสดงจบลง นักเรียนร่วมกันอภิปราย แสดงความคิดเห็น สรุปการแสดงเป็นหลักการ โดยให้ผู้ชมได้ร่วมกันอภิปรายถึงการเรียนรู้ว่าผู้ชมเรียนรู้อะไรบ้างจากการแสดง การแสดงเป็นไปตามจุดมุ่งหมายหรือไม่ โดยมีครูคอยเสริมและสรุปบทเรียนร่วมกับนักเรียนอีกครั้ง

ขั้นประเมินผล เป็นการประเมินผลการเรียนว่านักเรียนบรรลุตามจุดประสงค์หรือไม่โดยการสังเกตการทำกิจกรรมในขั้นสอน การตอบคำถาม การทำแบบฝึกหัด

4. การสอนตามแนวคู่มือครู หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามที่เสนอแนะไว้ในคู่มือครูการสอนวิชาภาษาไทย ชุดทักษะสัมพันธ์ เล่ม 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ โดยมีลำดับขั้นการสอนดังนี้คือ

ขั้นที่ 1 สร้างความสนใจ คือการทำให้นักเรียนเกิดความสนใจในบทเรียน เป็นการสร้างแรงจูงใจให้เกิดขึ้นแก่นักเรียนด้วยการสอน ชักถาม หรือใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ

ขั้นที่ 2 แจ้งจุดประสงค์ คือการแจ้งให้นักเรียนทราบว่า เมื่อนักเรียนเรียนบทเรียนนี้จบแล้ว จะสามารถทำอะไรได้บ้าง

ขั้นที่ 3 ทบทวนความรู้เดิม คือการทบทวนความรู้เดิม หรือประสบการณ์เดิมของนักเรียนที่ต้องนำมาใช้ในการเรียนความรู้ใหม่ เพื่อนำไปสู่จุดประสงค์การเรียนรู้โดยการซักถาม สอนทบทวนหรือให้นักเรียนปฏิบัติ

ขั้นที่ 4 เสนอบทเรียนใหม่ คือการที่ครูเสนอบทเรียนใหม่ตามคู่มือครู โดยครูอธิบายเนื้อหาและใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ ประกอบ เช่น รูปภาพ บัตรคำ แถบบันทึกเสียง เป็นต้น

ขั้นที่ 5 ให้แนวการเรียนรู้ เป็นการแนะนำให้นักเรียนสามารถทำกิจกรรมด้วยตนเอง โดยการใช้คำถามเป็นการนำทางหรือให้แนวคิด

ขั้นที่ 6 ปฏิบัติ โดยให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง

ขั้นที่ 7 การให้ข้อมูลย้อนกลับ คือการแจ้งผลการปฏิบัติกิจกรรมหรือพฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออกมานั้นได้รับผลสำเร็จหรือมีปัญหาอย่างไรหรือไม่ ครูแสดงออกด้วยการชมเชยให้คำแนะนำ รวมทั้งแสดงความยินดีในผลงานหรือการกระทำของนักเรียน

ขั้นที่ 8 การประเมินผลพฤติกรรม เป็นการวัดและประเมินค่าพฤติกรรม หรือผลงานที่นักเรียนทำนั้นว่าได้ผลตามจุดประสงค์ของการเรียนรู้เพียงใด โดยใช้เครื่องมือที่เหมาะสม เพื่อจะได้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการเรียนการสอน

ขั้นที่ 9 ส่งเสริมความแม่นยำและการถ่ายโอนความรู้ เป็นการสรุปย่อบทเรียนที่ผ่านมา เพื่อให้นักเรียนมีพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ฝังแน่นยิ่งขึ้น อาจทำได้โดยให้นักเรียนทำกิจกรรมเพิ่ม รวมทั้งการบ้านด้วย

4. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความรู้ ความสามารถของนักเรียนในการเรียนรู้วิชาภาษาไทยทั้ง 4 ทักษะ คือ การฟัง พูด อ่านเขียนที่เกิดขึ้นหลังจากได้รับการสอนแบบทบทวนและการสอนตามคู่มือครูของกรมวิชาการ ประเมินได้จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

5. เจตคติทางการเรียนวิชาภาษาไทย หมายถึง สภาพความพร้อมของจิตใจ ซึ่งพร้อมจะมีปฏิกิริยาต่อสถานการณ์ ในลักษณะที่ชอบหรือไม่ชอบ ซึ่งวัดได้จากการตอบแบบสอบถามเจตคติทางการเรียนวิชาภาษาไทยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามวิธีของเรนส์ ลิเคิร์ท

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้ามดังนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวกับการสอนภาษาไทย
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับเจตคติทางการเรียน
3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการสอนแบบนฏการ
4. เอกสารที่เกี่ยวกับการสอนตามคู่มือครู

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสอนภาษาไทย

ภาษาไทยเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่มีค่าอย่างยิ่ง ทั้งแสดงความเป็นเอกลักษณ์และเอกราชของชาติไทย เป็นสิ่งที่พึงรักและหวงแหนไว้ตราบนานเท่านานความเป็นไทยยังดำรงอยู่แต่การใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารทุกวันนี้มีปัญหาอยู่มากทั้งผู้สอนภาษาไทยและผู้เรียนภาษาไทย เพราะความมกงามหรือความวิบัติของภาษาไทยทั้งหลายขึ้นอยู่กับ การถ่ายทอดวัฒนธรรมของภาษา และการเรียนรู้วัฒนธรรมเป็นสำคัญ ปัญหาของครูภาษาไทยคือ ไม่อยากสอน เพราะนักเรียนไม่อยากเรียน ปัญหาของนักเรียนคือ ไม่อยากเรียนเพราะครูสอนไม่สนุก การสอนภาษาไทยจึงเป็นปัจจัยอันสำคัญยิ่งที่จะทำให้ภาษาไทยยังคงแสดงความเป็นเอกลักษณ์และเอกราชทางภาษา ครูสอนภาษาไทยมีส่วนสำคัญที่จะอนุรักษ์ส่งเสริมให้ภาษาดำรงอยู่อย่างงดงาม (สมพร มั่นตะสูตร. 2526 : คำนว)

จากความสำคัญของภาษาไทยดังกล่าว สนม ครูทเมือง (2523 : 3) ได้สรุปความสำคัญของการสอนวิชาภาษาไทยไว้ดังนี้

1. ช่วยให้เกิดความเข้าใจในการติดต่อสื่อสารระหว่างคนในชาติให้มีความเข้าใจตรงกัน ทั้งทักษะ การฟัง พูด อ่าน และเขียน
2. ช่วยให้เกิดความรักในวัฒนธรรมของตนเอง เช่น ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์แสดงความเป็นไทย เป็นเครื่องหมายแสดงความเป็นชาติ ภาษาไทยแสดงวัฒนธรรมประจำชาติที่ทำให้ภาคภูมิใจที่คนไทยมีภาษาเป็นของตนเอง ควรรักษาสืบทอดต่อไป และการสอนภาษาไทยต่อคนไทย ทำให้เกิดความรู้สึกว่าภาษาของตนต้องหวงแหน ทำให้เกิดความสามัคคีของคนในชาติ

3. การสอนภาษาไทย ช่วยในด้านความเจริญงอกงามของนักเรียนทำให้นักเรียนได้รับความรู้ ความเข้าใจ มีความเจริญงอกงามด้านจิตใจ สามารถนำไปศึกษาวิชาแขนงต่าง ๆ เป็นเครื่องมือแสวงหาความรู้ในสาขาวิทยาการอื่น ๆ และสามารถนำไปประกอบอาชีพได้

สุจริต เพียรชอบ (2531 : 155) และสมถวิล วิเศษสมบัติ (2525 : 55) ได้กล่าวถึงการสอนภาษาไทยสอดคล้องกันว่า การสอนภาษาไทยนั้นจะต้องประกอบด้วยเรื่อง การใช้ภาษา หลักภาษา สำหรับการสอนภาษาไทยนั้น ประกอบด้วยทักษะ 4 ทักษะ คือ ฟัง พูด อ่าน เขียนในแง่ของการสื่อสารทางภาษาจะประกอบด้วยทักษะที่ใช้ในการรับสาร ซึ่งได้แก่ทักษะ การฟัง การอ่าน และทักษะในการส่งสาร ซึ่งประกอบไปด้วยทักษะการพูดและการเขียน โดยทั่ว ๆ ไปนั้นการใช้ภาษาไทยในชีวิตประจำวันจะต้องมีการส่งสารและรับสารอยู่ตลอดเวลา ฉะนั้นในการสอนภาษาไทยจะสอนเพียงทักษะใดทักษะหนึ่งโดยเฉพาะย่อมเป็นไปไม่ได้ จะต้องมีการสอนทักษะอื่น ๆ สอดแทรกลงไปด้วย ในด้านผู้เรียนก็เช่นเดียวกัน นักเรียนจะต้องรับสาร และส่งสารอยู่เป็นประจำ ฉะนั้นการฝึกฝนให้นักเรียนได้ใช้ ทักษะภาษาทั้ง 4 ให้สัมพันธ์กัน จึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เท่าที่ผ่านมาในอดีตการสอนจะสอนเฉพาะเนื้อหาในวิชา

ยุพา ส่งศิริ (2525 : 147) กล่าวว่า การสอนวิชาภาษาไทยในชั้นมัธยมศึกษา เป็นการสอนนักเรียนที่พูด ฟัง อ่านและเขียนภาษาไทยรู้เรื่องและสามารถพูดจาสนทนากันได้ นับว่านักเรียนมีทักษะในการสื่อความหมายมากพอสมควร ฉะนั้นการสอนภาษาไทยในระดับนี้ จึงเป็นการสอนศิลปะของการใช้ภาษา ควบคู่กับการฝึกทักษะ กล่าวคือ นักเรียนสามารถฟัง ได้อย่างเข้าใจมีวิจารณ์ หรือความนึกคิดเกี่ยวกับเรื่องที่ฟังได้พอสมควรแก่วัย สอนให้อ่าน เพื่อหาความรู้และรู้จักคิดเกี่ยวกับข้อความที่อ่านได้ สอนให้พูดและเขียนในเรื่องที่ยากเกินวัย ของนักเรียนเพื่อให้สื่อความหมายให้ผู้อื่นเข้าใจได้ตรงตามความประสงค์ของตน การสอนให้ สามารถฟัง พูด อ่าน เขียนภาษาไทยได้ดังกล่าวนั้นควรให้มีความคล่องแคล่วถูกต้อง สื่อความหมายได้ดีในทุกโอกาสที่จะใช้ในชีวิตประจำวัน จึงถือว่าการสอนภาษาไทยเป็นการสอน เพื่อให้เกิดทักษะด้วย

การสอนภาษาไทยตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นนี้เป็นการสอนเพื่อ เน้นให้นักเรียน เกิดพัฒนาการอันเหมาะสม เกิดทักษะทางภาษาที่ดี คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้ รู้จักคิด อย่างมีเหตุผล และนำความรู้ทางภาษาไทยไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวันจึงมุ่งสอน ทักษะทั้ง 4 ให้สัมพันธ์กัน และในขณะเดียวกันต้องสอนทักษะการใช้ภาษากับหลักภาษาและ วรรณคดีด้วย (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. 2526 : 59)

ความจำเป็นต้องการสอนทักษะภาษาให้สัมพันธ์กัน

สุจริต เพียรชอบ (2531 : 155 - 157) ได้ให้เหตุผลที่ครูผู้สอนจะต้องจัดการสอนทักษะภาษาให้สัมพันธ์กันนั้น เพราะว่า

1. ทักษะทางภาษานั้นสัมพันธ์กันเองอยู่แล้วตามธรรมชาติ
2. การใช้ภาษาของมนุษย์ในชีวิตประจำวันต้องมีการรับสารและส่งสารอยู่ตลอดเวลา
3. การติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น จะต้องมียุติกริยาโต้ตอบทางภาษาเกิดขึ้นต่อเนื่องกัน ฉะนั้นการที่บุคคลจะใช้ภาษาอย่างมีประสิทธิภาพนั้นจะต้องรับการฝึกฝนในเชิงทักษะสัมพันธ์
4. การสอนเนื้อหาทางวิชาภาษาไทยนั้นหากสอนเรื่องหนึ่งเรื่องใดโดยเฉพาะ เช่น สอนหลักภาษาก็มุ่งแต่หลักภาษา โดยมีได้คำนึงถึงเนื้อหาหลักภาษาที่ปรากฏอยู่ในวรรณคดีหรือการใช้ภาษาแล้ว จะทำให้เนื้อหาหลักภาษานั้นแห้งแล้ง ปราศจากคุณค่าและไม่น่าสนใจแต่ประการใด
5. ในปัจจุบันแนวโน้มในการสอนภาษาไทยนั้น ไม่ว่าเป็นการสอนเนื้อหาวิชาหรือทักษะใด ๆ ก็ตาม มุ่งที่จะจัดให้มีกิจกรรมการเรียนการสอนให้มาก ทั้งนี้เพื่อให้การเรียนการสอนสนุกสนานน่าสนใจ และมีความหมายแก่ชีวิตของนักเรียน การสอนแบบทักษะสัมพันธ์ช่วยให้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้มากมายหลายประเภท
6. การเรียนการสอนตามแนวใหม่ ไม่ว่าเป็นวิชาใดก็ตาม มุ่งตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ และการเรียนการสอนจะประสบผลดีก็ต่อเมื่อผู้เรียนได้ลงมือกระทำกิจกรรมด้วยตนเอง และยังได้กระทำกิจกรรมมากเท่าใดก็จะเกิดการเรียนรู้มากยิ่งขึ้นเท่านั้น การสอนแบบทักษะสัมพันธ์ถ้าได้จัดวางแผนการสอนให้ดีแล้ว นักเรียนจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมได้เป็นอย่างมาก
7. ปัจจุบันนักการศึกษาพยายามหาทฤษฎีการเรียนรู้มาใช้ในการสอนเป็นอย่างมาก เพราะเชื่อว่าหากมีการจัดสภาพแวดล้อม หรือสิ่งเร้าที่ดีแล้ว นักเรียนจะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่พึงปรารถนา ดังเช่น สกินเนอร์ (Skinner) เชื่อว่าถ้ามีการปรับปรุงสิ่งเร้าแล้ว ก็สามารถปรับปรุงพฤติกรรม และมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนไปในทางที่พึงปรารถนาได้ ทางด้านการเรียนการสอนภาษานั้นถ้าได้จัดกิจกรรมต่าง ๆ หลากรูปแบบ นักเรียนจะมีพฤติกรรมตอบสนองได้มาก และพฤติกรรมทางทักษะภาษาของนักเรียนที่ดียิ่งขึ้น การเรียนการสอนแบบทักษะสัมพันธ์เป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้บรรลุผลดังกล่าวข้างต้น
8. การสอนแบบทักษะสัมพันธ์นั้นนักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมมาก โอกาสที่จะประสบผลสำเร็จจึงมีมาก ทำให้นักเรียนเกิดกำลังใจ เปิดความกระตือรือร้น และเกิดความสนใจมองเห็นคุณค่า และมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนการสอนภาษาไทย

9. หลักสูตรในปัจจุบันทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา เน้นเรื่องของบูรณาการสายวิชาภาษาไทย แม้จะไม่ได้ออกมาในรูปของบูรณาการก็เน้นในเรื่องของทักษะสัมพันธ์จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูจะต้องจัดการเรียนการสอนแบบทักษะสัมพันธ์เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสูตร

10. แบบเรียนภาษาไทยในปัจจุบัน เป็นแบบเรียนชุดทักษะสัมพันธ์ ซึ่งเน้นที่จะสอนวรรณคดี หลักภาษา และการใช้ภาษาให้สัมพันธ์กัน จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูจะต้องจัดการเรียนการสอนแบบทักษะสัมพันธ์

วิธีจัดเนื้อหาวิชาภาษาไทยให้สัมพันธ์กัน

ดังได้กล่าวมาแล้วในการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยนั้น มีความจำเป็นที่จะต้องมีการสอนทักษะสัมพันธ์ ดังนั้น ครูผู้สอนจึงอาจจัดเนื้อหาวิชาภาษาไทยให้สัมพันธ์กันดังนี้

1. จัดการสอนทักษะ 4 คือ ฟัง พูด อ่าน และเขียนมีความสัมพันธ์กันมากที่สุด ในบทเรียนแต่ละบทจะต้องให้นักเรียนมีโอกาสฝึกฝนทักษะทั้งการ ฟัง พูด อ่าน และเขียนไปพร้อม ๆ กัน
2. จัดสอนหลักภาษาให้สัมพันธ์กับทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนโดยใช้เนื้อหาของหลักภาษา และใช้ทักษะทางภาษาเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้
3. จัดสอนวรรณคดีให้สัมพันธ์กับทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน โดยเน้นเนื้อหาในวรรณคดี และใช้ทักษะทางภาษาประกอบการจัดกิจกรรม
4. จัดสอนให้สัมพันธ์กันทั้งการใช้ภาษา หลักภาษาและวรรณคดี ส่วนการที่จะเน้นเนื้อหาในด้านนั้นขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของครู เพราะอาจจะเน้นทั้งการใช้ภาษา หลักภาษาหรือวรรณคดีก็ได้

วิธีดำเนินการสอนภาษาไทยให้สัมพันธ์กัน

สุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทรมพรรย (2523 : 73 - 77) กล่าวว่า การสอนภาษาไทยโดยให้เนื้อหาและทักษะทางภาษาสัมพันธ์กันนั้น ในบทเรียนหนึ่งหรือในคาบการเรียนหนึ่งอาจจะจัดให้มีการสัมพันธ์ทักษะได้ทุกขั้นตอนของการสอนทั้งในขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นสอน การจัดกิจกรรมประกอบ ขั้นสรุป ขั้นประเมินผล กล่าวคือ

1. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน อาจจะใช้การฟัง การอภิปราย การซักถาม การอ่านออกเสียงข้อความจากแผนภูมิ การอ่านในใจข้อความจากแผ่นปลิว หรือเขียนสรุปเนื้อหา เขียนวิจารณ์แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่เรียนมาแล้ว ตัวอย่างเช่น ในเรื่องสัตว์บกอาจนำเข้าสู่บทเรียนด้วยการที่ครูแสดงภาพสัตว์ต่าง ๆ ให้นักเรียนหาคำอธิบายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสัตว์เหล่านั้น เป็นต้น

2. ขั้นสอน การสอนแบบดั้งเดิมนี้ ครูมักจะเป็นผู้ทำกิจกรรมเพียงผู้เดียว นักเรียนส่วนใหญ่จะเป็นแต่เพียงผู้ฟัง อย่างดีก็เพียงแต่การตอบคำถามของครูเท่านั้น การสอนแบบใหม่พยายามให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ ฉะนั้นขั้นสอนนักเรียนจะได้ฝึกทักษะหลาย ๆ ทักษะในขณะเดียวกัน ตัวอย่างเช่น ในการสอนทักษะการพูดหลังจากนำเข้าสู่บทเรียนด้วยการให้นักเรียนแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ใช้วิธีระดมความคิดโดยให้นักเรียนอภิปรายในกลุ่มย่อยในเรื่องต่อไปนี้

กลุ่มที่ 1 อภิปรายเรื่องการพูดที่ดี

กลุ่มที่ 2 อภิปรายเรื่องการเตรียมตัวพูด

กลุ่มที่ 3 อภิปรายเรื่องการใช้อุปกรณ์ประกอบการพูด

ขณะที่มีการอภิปรายกลุ่มย่อย นักเรียนจะได้ฟังผู้อื่นพูด ตนเองคิดและพูดแสดงความคิดเห็น ผู้ที่เป็นเลขาก็จัดบันทึก ประธานก็รายงานการประชุมให้นักเรียนทั้งชั้นฟัง และนักเรียนทุกคนจะเขียนวิจารณ์การรายงานของเพื่อน และจะมีการเปิดอภิปรายทั่วไป เป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคนได้พูดแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องการพูดทุก ๆ ด้าน แล้วสรุปออกมาเป็นความคิดเห็นของกลุ่ม เป็นต้น

ส่วนกิจกรรมประกอบบทเรียน ควรให้นักเรียนมีโอกาสดูฝึกทักษะทางภาษาไปพร้อมกับการได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน และเน้นให้นักเรียนได้เข้าใจบทเรียนยิ่งขึ้น ครูอาจจัดกิจกรรมได้หลายแบบ เช่น การจัดอภิปราย การจัดไต่ถามที่ การแสดงละคร การแสดงบทบาทสมมุติ การจัดนิทรรศการ การทายปัญหา เกม และกิจกรรมอื่นตามที่ครูเห็นสมควร เป็นต้น

3. ขั้นสรุป เป็นกิจกรรมการสอนที่สำคัญ เพราะทำให้ผู้เรียนและผู้สอนเกิดความมั่นใจว่ามีความรู้ มีทักษะในเรื่องที่ได้เรียนไปแล้วอย่างแท้จริง การสรุปบทเรียนอาจให้นักเรียนทำกิจกรรม เช่น สรุปด้วยวาจา เขียนสรุป ทำข้อสังเขป นักเรียนตั้งคำถาม การไต่ถามที่ การจัดนิทรรศการ

นอกจากนี้ อัจฉรา ชีวพันธ์ (2526 : 1 - 2) ได้กล่าวถึงการสอนภาษาไทย ให้บรรลุความมุ่งหมายตามต้องการไว้ดังนี้

1. ด้านพัฒนาการทางภาษา คือ ความสามารถในการใช้ภาษาซึ่งเจริญขึ้นตามวัย ความสามารถในการใช้ภาษานั้นประกอบด้วย การแสดงออกทางความคิด การฟัง การอ่าน การพูด และการเขียน เพราะพัฒนาการทางภาษาอาจจะได้รับการส่งเสริมให้มีความเจริญงอกงามได้ โดยการอบรมสั่งสอนและการฝึกฝน สิ่งที่ต้องคำนึงถึงในการเสริมสร้างพัฒนาการทางภาษาให้กับนักเรียนนั้น ก็คือ จะต้องพยายามหาวิธีการในการจูงใจให้นักเรียนเกิดความสนใจกระตือรือร้นที่จะเรียน สร้างบรรยากาศในการเรียนที่จะส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้วิธีการในการใช้ภาษาให้ถูกต้องเหมาะสม ตลอดจนจนสามารถนำความรู้ความเข้าใจไปใช้ในชีวิตประจำวัน

2. ด้านความรู้ ประกอบด้วย เนื้อหาสาระต่าง ๆ เช่น จากการฟัง การอ่าน การค้นคว้าเพิ่มเติม ครูควรจะได้ส่งเสริมให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้เพิ่มเติม และนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ตัวอย่างเช่น ในการเรียนหลักภาษา นอกจากจะศึกษาหาความรู้เรื่องระเบียบของภาษาแล้ว ครูต้องชี้แนวทางให้นักเรียนเห็นคุณค่าของการนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการอ่าน การเขียน และการพูดอย่างถูกต้อง

3. ด้านความคิด เป็นสิ่งสำคัญต่อการใช้ภาษา เพราะภาษาจัดเป็นสื่อกลางในการแสดงความคิดเห็นภาษาช่วยผ่อนคลายความตึงเครียดจากการที่ได้พูดระบายอารมณ์ของผู้พูด ภาษาเป็นเครื่องมือในการสื่อความคิดจากบุคคลหนึ่งไปยังอีกบุคคลหนึ่ง ดังนั้นครูควรส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักการใช้ความคิดในการพิจารณาเรื่องต่าง ๆ จากการฟัง ตลอดจนส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักการใช้ความคิดในการพิจารณาเรื่องต่าง ๆ จากการฟัง การอ่าน ตลอดจนส่งเสริมให้นักเรียนสามารถถ่ายทอดความคิดของตนเองให้ผู้อื่นเข้าใจได้อย่างดีด้วยการเขียนและการพูด เพราะฉะนั้นจึงถือว่าเป็นหน้าที่ของครูที่จะปลูกฝังให้นักเรียนรู้จักแสวงหาความรู้ที่เกิดจากความเข้าใจ ไม่ใช่ท่องจำแบบนกแก้วนกขุนทอง เพราะเป็นความรู้ที่ขาดความคิดและมีเหตุผล

4. ด้านทักษะ หมายถึง ความสามารถในการทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดได้อย่างถูกต้อง คล่องแคล่วและมีความชำนาญ วิชาภาษาไทยเป็นวิชาที่มุ่งฝึกทักษะให้นักเรียนสามารถใช้ภาษาได้ดี ดังนั้นจึงจำเป็นต้องอาศัยการฝึกฝนอย่างเพียงพอจึงจะเกิดความชำนาญได้

องค์ประกอบในการเรียนการสอนทักษะที่สำคัญนั้น ครูจะต้องจัดเตรียมกิจกรรมให้มีความต่อเนื่อง จัดให้มีการฝึกหัด และจัดให้มีการตีพิมพ์ผลที่เกิดขึ้น ดังนั้นครูจะต้องทำให้

เกิดความเข้าใจในความมุ่งหมายของการเรียนการสอนเสียก่อน เพื่อที่นักเรียนจะได้เห็นคุณค่าของสิ่งที่จะได้รับฟังและสามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตประจำวัน

5. ด้านเจตคติ เป็นเรื่องเกี่ยวกับความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด ซึ่งมีอิทธิพลต่อการยอมรับหรือไม่ยอมรับต่อบุคคลอื่น สภาพการณ์ต่าง ๆ ตลอดจนความคิดเห็นต่าง ๆ ในเมื่อเจตคติเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ จึงเป็นสิ่งที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ถ้าหากได้รับการจูงใจอย่างถูกวิธี ดังนั้นครูจึงควรปลูกฝังให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีในการเรียนวิชาภาษาไทย คือ มีความรู้สึกภาคภูมิใจในภาษาของชาติ ส่งเสริมให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้ และเต็มใจที่จะบริการฝึกฝนให้มีความสามารถในการใช้ภาษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การสอนภาษาไทยให้กับเด็กเป็นสิ่งที่ละเอียดอ่อนและสำคัญยิ่ง ดังนั้นครูจึงควรยึดหลักต่าง ๆ ที่ช่วยในการสอนภาษาไทยเพื่อให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ตามต้องการ ดังที่ สมถวิล วิเศษสมบัติ (2525 : 47 - 51) และสมพร มั่นตะสูตร (2526 : 105) ได้ประมวลหลักการที่ช่วยในการสอนภาษาไทยไว้ดังนี้

1. หลักจิตวิทยาเกี่ยวกับเด็กวัยรุ่น

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นเด็กวัยรุ่นที่มีอายุระหว่าง 12 ถึง 16 ปี เด็กวัยนี้เป็นวัยที่มีความเปลี่ยนแปลงรวดเร็วมาก ทั้งในด้านร่างกายและจิตใจ นักการศึกษาถือว่าความเจริญงอกงามของเด็กวัยนี้มีความสำคัญมาก ความเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับโครงร่างอวัยวะภายในกล้ามเนื้อ และระบบการทำงานของต่อมต่าง ๆ ภายในร่างกายมีอิทธิพลทางอ้อมต่อบุคลิกภาพและความคิดจิตใจของเด็ก ฉะนั้นครูซึ่งมีหน้าที่ช่วยเด็กให้รู้จักปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมในชีวิตของเขา ครูจึงควรมีความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยาของเด็กวัยนี้ตามสมควร ลักษณะที่ควรสังเกตในเด็กวัยรุ่น คือ เด็กวัยนี้เริ่มแสวงหาอิสรภาพและเสรีภาพที่จะให้พ้นจากความดูแลอย่างเข้มงวดของผู้ปกครอง ชอบตัดสินใจทำอะไรด้วยตนเอง เริ่มสนใจในเพศตรงข้าม ความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของร่างกายทำให้อารมณ์รุนแรง วู่วาม อ่อนไหวง่าย ตื่นเต้นง่าย หวาดกลัวความล้มเหลว เกลียดความอยู่ดีธรรมดา เห็นความสำคัญของการเข้าร่วมสังคม ต้องการให้เพื่อนฝูงและหมู่คณะยอมรับนับถือความสามารถของตน รักการกีฬาและชอบแข่งขันเพื่อชื่อเสียงของหมู่คณะ ต้องการอิสรภาพในทางเศรษฐกิจ คือต้องการมีทรัพย์สินเพื่อใช้จ่ายใช้สอยส่วนตัว จึงเริ่มสนใจเรื่องอาชีพและการหารายได้พิเศษ มองกาลังเจริญ สนใจในความรู้ด้านต่าง ๆ รู้จักคิดหาเหตุผลมีความจำดี ชอบดนตรีและศิลปะ รักสวยรักงาม มีความคิดฝัน ชอบเก็บรวบรวมและสะสม ฯลฯ

เด็กวัยนี้ต้องการผู้ที่เข้าใจและสามารถให้การแนะแนวแก่ตนอย่างเรียบง่าย ๆ สุขุม ไม่ชอบคำพูดรุนแรงซึ่งเป็นการกระทบกระเทือนต่อความรู้สึกของตน เมื่อครูเข้าใจธรรมชาติและความต้องการของเด็กดีแล้ว ก็อาจช่วยเด็กได้มาก โดยหลีกเลี่ยงการกระทำที่จะก่อให้เกิดความไม่สบายใจ เช่น ความรู้สึกน้อยเนื้อต่ำใจเพราะถูกครุ่ดมาก ๆ หรือเพราะเพื่อน ๆ ไม่ยอมรับนับถือ ครูจึงควรรู้จักสังเกตเด็กและรู้จักใช้วินัยอย่างฉลาดและมีเหตุผล รู้จักพลิกแพลงวิธีสอนให้สอดคล้องกับธรรมชาติและความต้องการของเด็ก กล่าวคือ ควรมีการแนะแนวเกี่ยวกับการเรียนและปัญหาส่วนตัวควรฝึกให้รู้จักทำงานเป็นหมู่คณะโดยใช้วิธีการประชาธิปไตย ฝึกให้รู้จักเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ฝึกให้รู้จักรับผิดชอบในกิจกรรมต่าง ๆ และให้รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

2. หลักความแตกต่างระหว่างบุคคล

เด็กทุกคนมีความแตกต่างกันในเรื่องลักษณะนิสัย สติปัญญา ความสามารถ ความสนใจและความถนัดตามธรรมชาติ หากครูคำนึงถึงหลักนี้ไว้เสมอแล้วก็จะคิดหาวิธีสอนที่จะส่งเสริมให้เด็กแสดงออกซึ่งความถนัดตามธรรมชาติได้ และเมื่อเด็กได้ทำสิ่งที่เด็กแต่ละคนสนใจและถนัดแล้ว เขาก็จะทำสิ่งนั้น ๆ ได้ดี ความสำเร็จจากผลงานแต่ละครั้งจะเป็นการช่วยกระตุ้นเตือนให้เขาตั้งใจเรียน และได้ผลดียิ่ง ๆ ขึ้น เช่น เด็กบางคนมีนิสัยรักการประพันธ์ ครูก็ควรให้โอกาสได้เขียนเรื่องที่สนใจ ซึ่งจะเป็นการให้เขาได้แสดงความสามารถในเชิงประพันธ์ให้ปรากฏ เด็กบางคนสามารถในการจัดงาน ครูก็อาจมอบให้เป็นหัวหน้ารับผิดชอบงานของหมู่คณะ เด็กบางคนมีทักษะในการพูดก็ให้โอกาสได้พูดหน้าชั้น แสดงปาฐกถา หรือดำเนินการอภิปราย หรือได้เวที เด็กบางคนคล่องแคล่วชอบติดต่อบุคคลต่าง ๆ ก็อาจรับหน้าที่ไปสัมภาษณ์บุคคลภายนอก ผู้ที่มีฝีมือทางศิลปะแขนงต่าง ๆ เช่น วาดเขียน ขับร้อง นาฏศิลป์ ฯลฯ ก็อาจรับหน้าที่ทำกิจกรรมตามแนวที่ผู้เรียนถนัด ด้วยวิธีการเหล่านี้จะทำให้เด็กรู้สึกภูมิใจที่ได้แสดงความสามารถของตนเองออกมาเป็นผลให้เขาสนใจเรียนภาษาไทย และเห็นเป็นของสนุกไม่เบื่อหน่าย ทั้งนี้เป็นการส่งเสริมเอกลักษณ์ของนักเรียนได้เป็นอย่างดี

3. หลักจิตวิทยาแห่งการเรียนรู้

ในการสอนภาษาไทย ถ้าได้คำนึงถึงหลักจิตวิทยาแห่งการเรียนรู้ และนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ ก็จะทำให้การสอนได้ผลดี หลักจิตวิทยาแห่งการเรียนรู้ที่ครูภาษาไทยควรทราบและควรพิจารณาใช้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนและลักษณะบทเรียนอยู่หลายข้อคือ

3.1 ความสนใจ

การเรียนรู้วิชาใด ๆ ก็ตามถ้าเด็กมีความสนใจวิชานั้น ๆ ก็จะตั้งใจเรียน และเรียนได้ดี ฉะนั้น ครูควรคิดหาวิธีที่จะทำให้เด็กเรียนสนใจบทเรียนโดยสร้างบรรยากาศที่จะทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกเป็น การจูงใจให้อยากเรียนเสียก่อน เช่น อาจทำอุปกรณ์หรือจัดกิจกรรมบางอย่างขึ้นเป็นการเร้าความสนใจ เมื่อนักเรียนสนใจแล้วก็จะเรียนได้ดีโดยไม่ยากนัก

3.2 การฝึกฝน

ได้กล่าวแล้วว่า ภาษาไทยเป็นวิชาทักษะซึ่งต้องมีการฝึกฝนอยู่เสมอ ครูควรทราบหลักในการฝึกว่าต้องฝึกจากสิ่งง่ายไปหาสิ่งที่ยากและต้องฝึกบ่อย ๆ ในการให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด จะเป็นการพูด การอ่าน การเขียนหรือแบบฝึกหัดหลักภาษาก็ตามถ้านักเรียนทำผิดก็ต้องแก้ไขปล่อยให้ผ่านไปโดยไม่แก้ไขไม่ได้เป็นอันขาด การตรวจแบบฝึกหัดอย่างสม่ำเสมอจึงเป็นสิ่งจำเป็น และในการแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ นั้น ครูควรชี้แจงให้นักเรียนทราบความมุ่งหมายด้วยว่าแก้ไขเพื่ออะไร ถ้านักเรียนเข้าใจเหตุผลว่า การแก้สิ่งนั้นมีประโยชน์ต่อตัวเอง นักเรียนก็จะแก้ไขข้อบกพร่อง ของตนเองด้วยความเต็มใจ มิฉะนั้นก็อาจผิดซ้ำอีก แม้จะได้แก้ไขมาครั้งก็ตาม

3.3 การให้งาน

ในการให้งานแก่นักเรียนจะเป็นการอ่าน การท่องจำหรือการทำแบบฝึกหัดใด ๆ ก็ตามเมื่อเด็กทำงานเสร็จแล้วครูควรให้เด็กมีโอกาสทราบผลงานของตนเองเสมอ เพื่อว่าถ้าผลไม่ดีก็จะได้แก้ไขให้ดีขึ้น ถ้าดีแล้วความสำเร็จก็จะเป็นเครื่องยั่วยุให้นักเรียนให้ก้าวหน้าต่อไปอีก วิธีเรียนที่ประหยัดเวลาและแรงงาน ทั้งได้ผลดีด้วยนั้นก็คือ ครูควรแนะแนวทางให้นักเรียนเข้าใจเสียก่อนว่าจะต้องทำอะไร จึงจะเรียนได้ดีจะได้ไม่ต้องเสียเวลาลองผิดลองถูกโดยใช้เหตุ

3.4 การพลิกแพลงวิธีสอน

ในการเรียนถ้าเรียนคร่ำเคร่งอยู่เป็นเวลานานเกินไปทั้งร่างกายและสมองก็จะอ่อนเพลียเห็นดินเห็นนัย ครูจึงควรพิจารณาจัดเวลาในตารางสอนโดยกะระยะช่วงเวลาให้เหมาะสมแก่ลักษณะของบทเรียน ถ้าบทเรียนนั้นมีกิจกรรมให้นักเรียนทำเป็นการเปลี่ยนอิริยาบถอยู่ในตัวแล้ว เด็กในวัยนี้นักเรียนติดต่อกันได้ถึง 2 - 3 ชั่วโมง แต่ถ้าเป็นการฟังครู

บรรยายอย่างเดียวแล้วเพียงชั่วโมงเดียวเด็กก็หมดความสนใจ ฉะนั้นจึงจำเป็นต้องจัดเวลาเรียนภาษาไทยให้พอเหมาะพอดี ให้เด็กมีโอกาสพักผ่อนสลับกันไปด้วย เพื่อเด็กจะได้รู้สึกกระปรี้กระเปร่าอยู่เสมอ

3.5 การเรียนสิ่งที่มีความหมายต่อชีวิต

หลักอีกอย่างหนึ่งเกี่ยวกับการเรียนรู้คือ สิ่งใดที่มีประโยชน์มีความหมายต่อชีวิตและอยู่ในวงความสนใจของนักเรียนแล้ว สิ่งนั้นจะเป็นที่สนใจของนักเรียนและเขาจะเรียนได้ดี ทั้งจำได้แม่นยำโดยไม่ต้องเขยวเขี้ยว สิ่งใดที่นักเรียนได้ลงมือลงแรงทำด้วยตนเองหาวิธีแก้ปัญหาเอง มีประสบการณ์ด้วยตนเอง นักเรียนก็จะเรียนสิ่งนั้นได้ผลดีที่สุดตรงกับหลักที่ว่า เรียนด้วยการกระทำนั่นเอง ฉะนั้นแบบฝึกหัดภาษาไทยที่ให้นักเรียนทำควรเป็นเรื่องที่อยู่ในวงความสนใจของนักเรียน มิใช่เรื่องสมมุติที่ไร้ความหมาย

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีผู้ให้ความหมายไว้

ประกิจ รัตนสุวรรณ (2525 : 200) กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คุณลักษณะและความสามารถของบุคคลที่เกิดจากการเรียนการสอน เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้จากการฝึกฝนอบรมหรือการสอน

ไพศาล หวังพานิช (2523 : 45) กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นพฤติกรรมหรือความสามารถของบุคคลที่เกิดจากการเรียนการสอน เป็นคุณลักษณะของผู้เรียนที่พัฒนาออกมาจากการฝึกฝนอบรมสั่งสอนโดยตรง เป็นพฤติกรรมที่เป็นผลการเรียนของนักเรียนซึ่งได้แก่ ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และด้านการประเมินค่า

จากที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ของสมอง เกิดจากการศึกษาอบรมในช่วงที่ผ่านมา ทำให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์เป็นความสามารถด้านต่าง ๆ ได้แก่ ความสามารถด้านความรู้ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า

ลักษณะการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

การเรียนรู้ที่ผ่านมาเราสามารถตรวจสอบได้จากการวัดผลสัมฤทธิ์ แต่ว่าการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีหลายลักษณะดังต่อไปนี้

ไพศาล หวังพานิช (2523 : 137) ได้แบ่งการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามจุดมุ่งหมายและลักษณะวิชาที่สอน สามารถวัดได้ 2 แบบ คือ

1. การวัดด้านปฏิบัติ เป็นการตรวจสอบระดับความสามารถในการปฏิบัติหรือทักษะของผู้เรียน โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้แสดงความสามารถในรูปการกระทำจริง ให้เป็นผลงานการวัดแบบนี้ต้องใช้ข้อสอบภาคปฏิบัติ

2. การวัดด้านเนื้อหา เป็นการตรวจสอบความสามารถเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาซึ่งเป็นประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียน รวมถึงพฤติกรรมความสามารถด้านต่าง ๆ สามารถวัดได้โดยใช้ "ข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์"

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2536 : 146 - 147) ได้แบ่งแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ได้เป็น 2 พวก คือ

1. แบบทดสอบของครู หมายถึง ชุดของคำถามที่ครูเป็นผู้สร้างขึ้น ซึ่งเป็นข้อคำถามเกี่ยวกับความรู้ที่นักเรียนได้เรียนในห้องเรียนว่านักเรียนมีความรู้มากแค่ไหน บกพร่องตรงไหน จะได้สอนซ่อมเสริม หรือเป็นการวัดความพร้อมที่จะได้เรียนในบทเรียนใหม่ ขึ้นอยู่กับความต้องการของครู

2. แบบทดสอบมาตรฐาน แบบทดสอบประเภทนี้สร้างขึ้นจากผู้เชี่ยวชาญในแต่ละสาขาวิชาหรือจากครูผู้สอนวิชานั้น แต่ผ่านการทดลองคุณภาพหลายครั้ง จนกระทั่งมีคุณภาพดีจึงสร้างเกณฑ์ปกติของแบบทดสอบนั้น สามารถใช้เป็นหลักเปรียบเทียบผลเพื่อประเมินค่าของการเรียนการสอนในเรื่องใด ๆ ก็ได้ แบบทดสอบมาตรฐานจะมีคู่มือดำเนินการสอบ บอกวิธีสอบและยังมีมาตรฐานในด้านการแปลคะแนนด้วย

ทั้งแบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้นและแบบทดสอบมาตรฐาน มีวิธีการสร้างข้อคำถามเหมือนกัน เป็นคำถามที่วัดเนื้อหาและพฤติกรรมที่สอนไปแล้ว จะเป็นพฤติกรรมที่สามารถตั้งคำถามวัดได้ ซึ่งควรวัดให้ครอบคลุมพฤติกรรมต่าง ๆ ดังนี้

1. ความรู้ความจำ
2. ความเข้าใจ
3. การนำไปใช้
4. การวิเคราะห์
5. การสังเคราะห์
6. การประเมินค่า

บุญชม ศรีสะอาด (2532 : 8 - 9) ได้แบ่งลักษณะของแบบทดสอบออกเป็น

2 ประเภท คือ

1. แบบทดสอบแบบอิงเกณฑ์ หมายถึง แบบทดสอบที่สร้างขึ้นตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม มีคะแนนจุดตัดหรือคะแนนเกณฑ์ที่ใช้สำหรับตัดสินว่า ผู้เรียนมีความรู้ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้หรือไม่ การวัดเพื่อให้ตรงตามจุดประสงค์ซึ่งเป็นหัวใจของข้อสอบในแบบทดสอบประเภทนี้
2. แบบทดสอบอิงกลุ่ม หมายถึง แบบทดสอบที่สร้างขึ้นเพื่อวัดให้ครอบคลุมหลักสูตร สร้างตามตารางวิเคราะห์หลักสูตร สามารถจำแนกผู้เรียนตามความเก่งอ่อนได้ การรายงานผล การสอบอาศัยคะแนนมาตรฐานซึ่งเป็นคะแนนที่สามารถวัดได้ที่แสดงถึงสถานภาพความสามารถของบุคคล เมื่อเปรียบเทียบกับบุคคลอื่น ที่ใช้เป็นกลุ่มเปรียบเทียบ

จากที่กล่าวมาพอสรุปลักษณะการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ คือ

1. ลักษณะเป็นแบบทดสอบของครู หรือ แบบทดสอบมาตรฐาน
2. มีลักษณะเป็นแบบทดสอบแบบอิงเกณฑ์ หรือ แบบทดสอบแบบอิงกลุ่ม
3. มีลักษณะการวัดด้านปฏิบัติหรือการวัดด้านเนื้อหา

องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีผู้ที่ได้ให้คำอธิบายไว้ดังต่อไปนี้

เพรสคอตต์ (Prescott. 1961 : 14 - 16) ได้ใช้ความรู้ทางชีววิทยา

สังคมวิทยา จิตวิทยา และการแพทย์ ศึกษาเกี่ยวกับการเรียนของนักเรียนทั้งในและนอกห้องเรียน สรุปผลการศึกษาว่า องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีดังนี้

1. องค์ประกอบทางด้านร่างกาย ได้แก่ อัตราการเจริญเติบโตของร่างกาย สุขภาพ ข้อบกพร่องทางกายและบุคลิกภาพท่าทาง
2. องค์ประกอบทางความรัก ได้แก่ ความสัมพันธ์ของบิดามารดา ความสัมพันธ์ของบิดากับลูก มารดากับลูก ความสัมพันธ์ระหว่างลูก ๆ ด้วยกัน และความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวทั้งหมด
3. องค์ประกอบทางวัฒนธรรมและสังคม ได้แก่ ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเป็นอยู่ของครอบครัว สภาพแวดล้อมทางบ้าน การอบรมทางบ้าน และฐานะทางบ้าน

5. องค์ประกอบทางการพัฒนาแห่งตน ได้แก่ สติปัญญา ความสนใจ เจตคติของนักเรียนต่อการเรียน

6. องค์ประกอบทางการปรับตน ได้แก่ ปัญหาการปรับตัว การแสดงออกทางอารมณ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีผลต่อระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโดยนำเอาครูนักเรียนและหลักสูตรมาเป็นองค์ประกอบสำคัญ โดยเชื่อว่าเวลาและคุณภาพของการสอนมีอิทธิพลโดยตรงต่อปริมาณความรู้ที่นักเรียนได้รับ

จากอิทธิพลที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดังกล่าวมาข้างต้น พอที่จะสรุปได้ว่าผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีหลายองค์ประกอบด้วยกัน แต่ผลที่เกิดขึ้นโดยตรงนั้นได้แก่วิธีการสอนของครูและกิจกรรมการเรียนการสอนที่ครูเป็นผู้จัดขึ้น

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตคติ

เจตคติอาจมีชื่อเรียกที่แตกต่างกันออกไป เช่น ทศนคติ ซึ่งมาจากภาษาอังกฤษคำเดียวกัน คือ Attitude เป็นคำที่มีความหมายกว้างดังมีผู้ให้ความหมายไว้ดังนี้

เชิดศักดิ์ ไชวาสินธุ์ (2520 : 38) กล่าวว่า เจตคติหรือทศนคติ หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการเรียนรู้ ประสบการณ์และเป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมหรือมีแนวโน้มที่จะตอบสนองต่อสิ่งเร้านั้น ๆ ไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่งหรืออาจเป็นไปในทิศทางที่สนับสนุนหรือต่อต้านก็ได้

สมศักดิ์ สีนุระเวช (2522 : 12) กล่าวว่า เจตคติ หมายถึง ทำที่ความคิดเห็น ความรู้สึกเอนเอียงทางจิตใจของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ภายหลังจากที่บุคคลได้มีประสบการณ์ในสิ่งนั้น ๆ พฤติกรรมเช่นนั้นไม่สามารถวัดได้โดยตรง แต่สามารถสังเกตและวัดได้จากที่บุคคลได้แสดงออกต่อสิ่งนั้น ๆ

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2526 : 3) กล่าวว่า เจตคติ เป็นความคิดเห็นซึ่งมีอารมณ์เป็นส่วนประกอบ เป็นส่วนที่พร้อมจะมีปฏิกิริยาเฉพาะอย่างต่อสถานการณ์ภายนอก

อลพอร์ต (Allport. 1961 : 593) กล่าวว่า เจตคติมีความหมายได้ดังนี้

1. เป็นสภาพของจิตใจและประสาท ซึ่งแสดงให้เห็นได้ทางพฤติกรรม เช่น โกรธเกลียด รัก พอใจ ไม่พอใจ เป็นต้น
2. เป็นความพร้อมที่จะตอบสนองของบุคคล ต่อสรรพสิ่งตามหลักของเจตคติที่เกิดขึ้น เช่น ชอบหรือมีเจตคติที่ดีต่อวิชาใดวิชาหนึ่ง ทำให้มีความต้องการที่จะเรียน หรือสนใจวิชานั้น

2. เป็นความพร้อมที่จะตอบสนองของบุคคล ต่อสรรพสิ่งตามหลักของเจตคติที่เกิดขึ้น เช่น ชอบหรือมีเจตคติที่ดีต่อวิชาใดวิชาหนึ่ง ทำให้มีความต้องการที่จะเรียน หรือสนใจวิชานั้น
3. เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเป็นระบบ เป็นกลุ่ม คือ เมื่อเกิดเจตคติต่อสิ่งใดแล้วจะเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องกันและมีพฤติกรรมที่มีความสัมพันธ์กับเจตคตินั้น เช่น โกรธหน้าบึ้ง
4. เป็นสิ่งที่เกิดจากประสบการณ์ ประสบการณ์มีส่วนในการสร้างเจตคติ
5. เป็นพลังสำคัญที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมที่แสดงออกต่อสิ่งใดอย่างไหน จะขึ้นอยู่กับเจตคติเป็นสำคัญ

จากความหมายของเจตคติที่กล่าวมา พอจะสรุปได้ว่า เจตคติ หมายถึง ความรู้ ความคิดเห็นและความพร้อมที่จะตอบสนองของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง อาจเป็นไปในทิศทางที่แตกต่างกันหรือเหมือนกันก็ได้

ระดับของเจตคติ มีผู้ให้ความหมายไว้ดังต่อไปนี้

สมศักดิ์ สันธะระเวช (2522 : 11) ได้แบ่งเจตคติออกเป็น 3 ระดับ

1. เจตคติเชิงนิมิต เป็นการแสดงออกในลักษณะความพึงพอใจ เห็นชอบด้วยสนับสนุน ปฏิบัติด้วยความเต็มใจ
2. เจตคติเชิงนิเสธ เป็นการแสดงออกในลักษณะตรงกันข้ามกับเจตคติเชิงนิมิต เช่น ไม่พึงพอใจ ไม่เห็นด้วย ไม่ยินดี ไม่ร่วมมือ ไม่ทำตาม
3. เจตคติที่เป็นกลาง เป็นการแสดงออกที่ไม่เป็นทั้งเจตคติเชิงนิมิตและเจตคติเชิงนิเสธ เช่น อยู่ระหว่างกลางไม่เข้าข้างใดเข้าข้างหนึ่ง เช่น รู้สึกเฉย ๆ ไม่ถึงกับชอบหรือเกลียด

คณะกรรมการพัฒนาการสอนและผลิตัววัสดุอุปกรณ์การสอนวิทยาศาสตร์
ทบวงมหาวิทยาลัย (2525 : 55) แบ่งเจตคติที่เกิดขึ้นได้ 2 ระดับ คือ

1. เจตคติเชิงบวก เป็นความพร้อมที่จะตอบสนองในลักษณะของความพึงพอใจ และเห็นด้วยอาจทำให้บุคคลชอบรักไม่เบื่อหน่ายไม่ชิงชัง ไม่ต้องการให้ห่างสิ่งนั้น
2. เจตคติเชิงลบ เป็นความพร้อมที่จะตอบสนองในลักษณะของความไม่พึงพอใจ ไม่เห็นด้วย ทำให้เกิดความเบื่อหน่าย ชิงชัง หรือต้องการหนีให้ห่างสิ่งนั้น

จึงพอที่จะสรุปได้ว่า ระดับของเจตคติมี 3 ระดับ คือ เจตคติที่เป็นบวก เจตคติที่เป็นลบ และเจตคติที่เป็นกลาง

องค์ประกอบของเจตคติ

เชดส์คัลด์ ไชวาสินธุ์ (2520 : 40) ให้คำอธิบายถึงองค์ประกอบของเจตคติ มี 3 ประการคือ

1. องค์ประกอบทางด้านพุทธิปัญญา ได้แก่ ความรู้สึกที่มีขอบเขตครอบคลุมถึงความคิดเห็น ความเชื่อ ปรัชญาการต่าง ๆ เมื่อบุคคลรับรู้และวินิจฉัยข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้รับทำให้เกิดแนวความคิดที่ว่าอะไรถูกอะไรผิด
2. องค์ประกอบทางด้านท่าทีความรู้สึก ได้แก่ ความรู้สึกหรืออารมณ์ของบุคคลที่มีความสัมพันธ์ต่อสิ่งของหรือปรากฏการณ์ต่าง ๆ เป็นผลเนื่องมาจากความคิด ถ้าบุคคลมีความคิดในทางที่ดีต่อสิ่งใด ก็จะมีความรู้สึกต่อสิ่งนั้น
3. องค์ประกอบทางการปฏิบัติ เป็นความโน้มเอียงที่บุคคลจะประพฤติปฏิบัติหรือมีปฏิกิริยาตอบสนองอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งเป็นผลเนื่องมาจากความคิดและความรู้ที่ปรากฏในรูปของการยอมรับหรือปฏิเสธหรือเฉย ๆ

ลักษณะของเจตคติ

เชดส์คัลด์ ไชวาสินธุ์ (2520 : 40 - 41) อธิบายลักษณะของเจตคติไว้ดังนี้

1. เจตคติเป็นผลขึ้นอยู่กับการที่บุคคลประเมินผลสิ่งเร้าด้วยการแปรเปลี่ยนมาเป็นความรู้สึกภายใน ก่อให้เกิดแรงจูงใจในการแสดงพฤติกรรม
2. เจตคติของบุคคลจะแปรค่าได้ทั้งในด้านคุณภาพและความเข้ม โดยจะครอบคลุมช่วงเจตคตินั้น ซึ่งจะแปรค่าได้ทั้ง มาก และน้อย มีทั้งทางบวกและทางลบ
3. เจตคติเป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้มากกว่าเป็นสิ่งที่กำหนดขึ้นเองหรือเป็นผลมาจากลักษณะโครงสร้างภายในตัวของบุคคลหรือวุฒิภาวะ
4. เจตคติขึ้นอยู่กัสิ่งเร้าเฉพาะอย่างทางสังคม
5. เจตคติที่บุคคลมีต่อสิ่งเร้าที่เป็นกลุ่มเดียวกัน อาจมีความสัมพันธ์ระหว่างกัน
6. เจตคติเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นแล้วจะมีลักษณะคงที่ และเปลี่ยนแปลงยาก

การเกิดเจตคติ

เจตคติมีแหล่งสำคัญที่ทำให้เกิดขึ้นแตกต่างกันออกไป ดังนี้

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2526 : 93 - 94) กล่าวถึงแหล่งสำคัญที่ทำให้เกิดเจตคติไว้ 4 แหล่ง ดังต่อไปนี้

1. ประสบการณ์เฉพาะอย่าง (Specific Experiences) จากการที่มีประสบการณ์เฉพาะอย่างกับสิ่งที่เกี่ยวข้องกับเจตคตินั้นตัวอย่างเช่น ถ้าเรามีประสบการณ์ที่ดีในการติดต่อกับบุคคลหนึ่ง เราจะมีความรู้สึกชอบบุคคลนั้น ในทางตรงกันข้ามถ้าเรามีประสบการณ์ที่ไม่ดีก็จะมีความรู้สึกไม่ชอบบุคคลนั้น

2. การติดต่อข่าวสารกับบุคคลอื่น (Communication from others) โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากบุคคลในครอบครัว ตัวอย่างเช่น เด็กได้รับการอบรมสั่งสอนหรือบอกจากผู้ปกครอง เสมอว่า "การขโมยสิ่งของของคนอื่นไม่ดี" เด็กก็จะมีเจตคติเช่นนั้น

3. สิ่งที่เป็นแบบอย่าง (Model) เจตคติบางอย่างถูกสร้างขึ้นจากการเลียนแบบผู้อื่น ตัวอย่างเช่น มารดาของนาย ก. กลัวเสียงฟ้าร้อง นาย ก. จึงมีเจตคติต่อเสียงฟ้าร้องว่าเป็นสิ่งน่ากลัว

4. องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับสถาบัน (Institutional Factors) เจตคติของบุคคลหลายอย่างเกิดขึ้นสืบเนื่องมาจากสถาบัน เช่น โรงเรียน สถาบันประกอบพิธีทางศาสนา หน่วยงานต่าง ๆ สถาบันเหล่านี้จะเป็นทั้งแหล่งที่มีและสิ่งที่ช่วยสนับสนุนให้เกิดเจตคติบางอย่างได้

ประโยชน์ของเจตคติ

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2526 : 5 - 6) เจตคติมีประโยชน์แก่คนเราดังนี้

1. ช่วยทำให้เข้าใจสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัว โดยการจัดรูปหรือจัดระบบสิ่งของต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวเขา

2. ช่วยให้มี (Self - Esteem) โดยช่วยให้บุคคลหลีกเลี่ยงสิ่งที่ไม่ดี หรือปกป้องความจริงบางอย่างที่นำความไม่พอใจมาสู่ตัวเขา

3. ช่วยในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมที่สลับซับซ้อน ซึ่งการมีปฏิกิริยาตอบโต้หรือกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ไปนั้นส่วนมากจะกระทำในสิ่งที่นำความพอใจมาให้ หรือเป็นบาปเห็นจรรยาวัธจากสิ่งแวดล้อม

4. ช่วยให้ผู้คลสามารถแสดงออกถึงค่านิยมของตนเอง ซึ่งแสดงว่าเจตคตินี้
นำความพอใจมากให้ผู้คลนั้น

การสร้างเครื่องมือวัดเจตคติ

สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือวัดเจตคติตามวิธีของ เรนีส ลิเคอร์ต
(Rensis Likert) ซึ่งมีขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามดังต่อไปนี้ (ประภาเพ็ญ สุวรรณ.
2526 : 45 - 52)

1. พิจารณาว่าเราจะวัดเจตคติของใครที่มีต่ออะไร และให้ความหมายของเจตคติ
และสิ่งที่วัดให้แน่นอน

2. เมื่อตีความหมายของสิ่งที่วัดแน่นอนแล้ว จึงสร้างข้อความให้ครอบคลุมเนื้อหา
ในสิ่งที่วัด โดยต้องคำนึงถึงหลักในการสร้างแบบสอบถามดังนี้

2.1 ข้อความควรเขียนในแง่ความรู้สึก ความเชื่อ หรือความตั้งใจที่จะทำ
สิ่งใดสิ่งหนึ่งไม่ใช่เป็นข้อเท็จจริง (Fact) เช่น ไม่ใช่ประชากรอายุต่ำกว่า 15 ปี มีใน
ประเทศไทยประมาณ ร้อยละ 45

2.2 ข้อความที่บรรจุลงในสเกลจะต้องประกอบด้วยข้อความที่เป็น Positive
และ Negative คละกันไป

2.3 ข้อความแต่ละข้อความจะต้องสั้น เข้าใจง่าย ชัดเจน จำนวนข้อความ
ที่สร้างขึ้นครั้งแรกนี้ควรประมาณ 30 ข้อความขึ้นไป เพราะจะต้องเลือกข้อความที่สร้างขึ้น
ครั้งแรกให้เหลือประมาณ 20 - 25 ข้อความ ในแต่ละหัวข้อที่เราจะวัด

เมื่อได้ข้อความเพียงพอแล้วก็บรรจุลงในสเกล โดยให้มีข้อเลือก 5 ข้อ
คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

การให้คะแนนนั้นขึ้นอยู่กับชนิดของข้อความว่าเป็น Positive หรือ Negative
Statement ถ้าข้อความเป็น Positive Statement การให้คะแนนจะเป็น 5, 4, 3, 2, 1
ตามลำดับ ในกรณีที่ข้อความนั้นเป็น Negative Statement การให้คะแนนจะเป็น 1, 2, 3,
4, 5 ตามลำดับ

3. ทดลองใช้แบบสอบถามเพื่อเลือกข้อความ โดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มบุคคลที่มีลักษณะพื้นฐานคล้าย ๆ กันกลุ่มที่เราจะศึกษา แล้วมาวิเคราะห์ข้อความเลือกเอาเฉพาะข้อความที่มีความแตกต่างของคะแนนในกลุ่มที่ได้คะแนนต่ำสุด เพราะถือว่าข้อความเหล่านั้นสามารถวัดความรู้สึกที่แตกต่างกันได้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตคติ

จากการศึกษาผลงานวิจัยที่ผ่านมานิยมทำการศึกษาเจตคติต่อบทเรียน เจตคติต่อเนื้อหาวิชา แต่ยังไม่มีผู้ใดทำการวิจัยเกี่ยวกับเจตคติทางการเรียนวิชาภาษาไทย ที่เรียนด้วยการสอนแบบนาฏการ ดังผลการวิจัยที่ปรากฏดังนี้

วาสนี ชูสงค์ (2525 : 52 - 54) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการเรียนวิชาหลักภาษาไทยเพื่อการสื่อสารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ผลการศึกษาปรากฏว่า กลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติสูงกว่าก่อนทำการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จารุณี ไชยสมัย (2526 : 71) ศึกษาเปรียบเทียบแบบฝึกการอ่าน 2 แบบ ที่ส่งผลต่อสมรรถภาพการอ่านเร็วและเจตคติต่อภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในจังหวัดลพบุรี ผลการวิจัยพบว่า เจตคติต่อวิชาภาษาไทยหลังการใช้แบบฝึกสูงกว่าก่อนใช้แบบฝึก

อัทธยา สายศิลป์ (2526 : 68) ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดฝึกสมรรถภาพทางการอ่านเร็วกับการสอนที่ฝึกตามกิจกรรมในคู่มือการสอนของกรมวิชาการ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองมีเจตคติต่อภาษาไทยสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

พจนานพร เขียงว่อง (2528 : 56) ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยและทัศนคติต่อวิธีสอนของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 (ปวช.1) ที่เรียนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ และวิธีสอนตามคู่มือครูของกรมวิชาการ ผลการศึกษาพบว่า ทัศนคติต่อวิธีสอนของนักเรียนที่เรียนวิชาภาษาไทย โดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์และวิธีสอนตามคู่มือครูของกรมวิชาการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และทัศนคติต่อวิธีสอนของนักเรียนที่เรียนวิชาภาษาไทยโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์หลังการเรียนสูงกว่าก่อนการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อรุณี พึ่งรุ่ง (2528 : 52) เปรียบเทียบผลการเตรียมความพร้อมทางการเรียน และทัศนคติต่อการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้เกมและแผนการเตรียมความพร้อมตามหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 ผลการวิจัยพบว่า ทัศนคติต่อการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนที่เตรียมความพร้อมโดยใช้เกมกับแผนการเตรียมความพร้อมตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผาณิต เพชรจรัส (2529 : 61) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติต่อวิชาภาษาไทยเพื่อกิจธุระ และความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยการสอนแบบซินดิเคต กับการสอนตามคู่มือครู ผลการวิจัยพบว่า เจตคติต่อวิชาภาษาไทยเพื่อกิจธุระของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนเจตคติต่อวิชาภาษาไทยเพื่อกิจธุระของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

รักดี วิเศษอุณหงษ์ (2529 : 61) ศึกษาความสามารถการเขียนร้อยแก้วด้วยคำสัญลักษณ์และเจตคติต่อการเขียนร้อยแก้วของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่สอนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะ ผลการวิจัยพบว่า หลังการทดลอง กลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง มีเจตคติต่อการเขียนร้อยแก้วสูงกว่าก่อนการทดลอง

เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการสอน

การศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการสอน เริ่มในสหรัฐอเมริกา ใน ค.ศ. 1953 โดย บราวน์ และโฮลท์แมน (Brown and Holtman. 1995 : 75 - 84) เป็นผู้เริ่มทั้งสองคน โดยศึกษาว่าทัศนคติต่อการเรียนการสอนของนักเรียน จะใช้ทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้หรือไม่ ผลปรากฏว่าทัศนคติต่อการเรียนการสอนเป็นสิ่งที่วัดได้ และมีบทบาทต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

อัลพอร์ท (Allport. 1969 : 270) กล่าวถึงความสัมพันธ์ของเจตคติไว้ว่า เจตคตินั้นเมื่อเกิดขึ้นต่อสิ่งใดแล้ว จะเกิดขึ้นต่อเนื่องกันและติดตามมาด้วยพฤติกรรมที่มีความสัมพันธ์กัน

แอลเลน และเฟลด์แมน (Allan and Feldman. 1973 : 1 - 5) พบว่า นักเรียนที่ยอมรับว่าตนเกิดความรู้สึกอบอุ่นจากอาจารย์ประจำวิชาที่คอยเอาใจใส่เป็นพิเศษ

ทำให้เกิดกำลังใจที่จะทำความเข้าใจกับวิชานั้นมากขึ้นและช่วยให้มีทัศนคติต่อวิชาที่เรียนต่อเพื่อน ต่ออาจารย์ผู้สอน ต่อวิชาที่สอน และเกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติไปในทางบวกอันเป็นผลให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นด้วย

เบลคโซ (Bledsoe. 1971 : 121 - 122) พบว่า นักเรียนที่มีความสามารถทางการเรียนต่างกัน จะมีทัศนคติต่อการสอนของครูต่างกัน คือ กลุ่มที่มีความสามารถทางการเรียนสูงมีทัศนคติที่ดีกว่ากลุ่มที่มีความสามารถทางการเรียนต่ำ

โคแกน และเลวิน (Cogan and Levin. 1957 : 135 - 139) พบว่า เมื่อนักเรียนมีความศรัทธาในตัวครู ความศรัทธาที่นักเรียนให้แก่ครูจะช่วยให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนการสอน การมีทัศนคติที่ดีเช่นนี้จะทำให้ผลการเรียนของนักเรียนดีขึ้น

เออร์วิง (Irving. 1969 : 706) กล่าวว่า เด็กจะเริ่มเรียนวิชาใดได้ผลดีนั้น เขาจะต้องมีความชอบหรือมีเจตคติที่ดีต่อวิชาและวิธีสอนของครูเสียก่อน

คอยโว (Koivo. 1983 : 2624-A) ศึกษาความสัมพันธ์ของทัศนคติและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลปรากฏว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจะมีทัศนคติต่อการเรียนการสอนดีกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

คราเชน (Krashen. 1981 : 23) กล่าวว่า ผู้เรียนที่รู้สึกว่าการเรียนในชั้นเรียนมีความสนุกสนาน และมีความรู้สึกชอบผู้สอน วิธีที่สอนจะส่งผลให้ผู้เรียนใช้ความพยายามในการเรียนมากยิ่งขึ้น

โพพแฮม และมัวร์ (Popham and Moore. 1960 : 552 - 554) พบว่า ทัศนคติในการเรียนการสอนและการปรับตัวทางด้านการเรียน มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นอย่างดี

วิลเลียม (William. 1970 : 232 - 237) พบว่า นักเรียนที่มีทัศนคติที่ดีต่อการสอนของครู จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน บุคลิกภาพและความสามารถสูงกว่านักเรียนที่มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการสอนของครู

จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยต่างประเทศ สรุปได้ว่า เมื่อครูกับนักเรียนมีความสัมพันธ์กันดี นักเรียนจะสามารถพัฒนาการเรียนรู้อย่างได้ และทัศนคติต่อการสอนมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วย

เอกสารและงานวิจัยในประเทศ

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2528 : 181) กล่าวถึงเจตคติไว้ว่า เมื่ออินทรีย์มีความรู้สึกที่ดีต่อการเรียนรู้ จะทำให้เป็นแนวทางไปสู่การเรียนรู้ที่ดีในที่สุด

นภาพร เมธรักขานิช (2515 : 66 - 67) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ทัศนคติในการเรียนการสอนมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ในการเรียน กล่าวคือ นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง จะมีทัศนคติในการเรียนการสอนดีกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

นลินี วันชัย (2509 : 86) พบว่า ครูและนักเรียนที่มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน และนักเรียนชอบวิธีสอนของครูย่อมนำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ที่ดีต่อการเรียน

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2520 : 10) ศึกษาเรื่องของเจตคติและสรุปไว้ว่า ถ้านักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อวิธีสอนของครูและวิชาที่เรียน ก็จะทำให้นักเรียนสนใจและเรียนวิชานั้นได้ดีด้วย

สุภาพร เลาสถิตย์ (2526 : 2) พบว่า ถ้านักเรียนมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อครูและวิธีสอนของครู กระบวนการเรียนการสอนย่อมดำเนินไปไม่ราบรื่น นักเรียนไม่สามารถจะรับความรู้จากครูได้มากนัก ซึ่งนำไปสู่ความไม่ประสพผลสำเร็จในการเรียนได้

ผลการค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับเจตคติที่กล่าวมาสรุปได้ว่า เจตคติที่ดีในการเรียนการสอนก่อให้เกิดความพึงพอใจในการเรียน สนใจการเรียน มาเรียนอย่างสม่ำเสมอ อยากรู้ อยากเห็น เอาใจใส่ในการเรียน ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น เจตคติจึงมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วย

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนแบบนฏการ

ความหมายของนฏการ

วิสิฐ ทองแสง (2515 : 15) ได้ให้ความหมายของคำว่านฏการว่า หมายถึงการแสดงต่าง ๆ ที่จัดขึ้นสำหรับสื่อความหมายระหว่างผู้แสดงกับผู้ดู เป็นประสบการณ์ที่ใช้แทนประสบการณ์จริงได้

ชม ภูมิภาค (2524 : 30) ให้ความหมายไว้คล้ายคลึงกัน แต่มีข้อเพิ่มเติมคือ "...นฏการไม่จำเป็นต้องเหมือนของดั้งเดิม อาจเป็นสิ่งที่เราสร้างขึ้นเพื่อให้เหมาะสมกับจุดประสงค์และสภาพการสอน และเป็นการถ่ายทอดความหมายที่สำคัญมาอย่างหนึ่ง..."

สมพงษ์ ศิริเจริญ และคนอื่น ๆ (2506 : 165) ได้ให้ความหมายของนาฏการไว้ว่า หมายถึง การแสดงต่าง ๆ ที่จัดขึ้นสำหรับสื่อความเข้าใจระหว่างผู้แสดงกับผู้ดู เป็นกระบวนการถ่ายทอดความหมายที่สำคัญมากอย่างหนึ่ง

สุจิต เพียรชอบ (2525 : 30) ได้กล่าวถึงประสบการณ์ทางการแสดงหรือประสบการณ์ทางนาฏการไว้ว่า "...เป็นประสบการณ์ที่สำคัญมากต่อการเรียนรู้อย่างหนึ่งเพราะช่วยทำให้ผู้เรียนเข้าใจ เห็นภาพได้ชัดเจนกว่าถ้อยคำที่ครูใช้อธิบาย..."

มนตรี แยมกลีกร (2526 : 17) ได้ให้ความหมายของนาฏการไว้ว่า หมายถึง การแสดงต่าง ๆ ที่จัดขึ้นสำหรับสื่อความหมายระหว่างผู้แสดงกับผู้ชมการแสดง

ขวลิต ผู้ภักดี (2526 : 12) ได้สรุปความหมายของนาฏการหรือการแสดงละครว่า หมายถึงกิจกรรมที่ประยุกต์มาจากการสอนการละคร เพื่อให้สอนภาษาไม่ว่าจะเป็นภาษาที่หนึ่งหรือภาษาที่สอง และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการใช้ภาษาอย่างสร้างสรรค์อีกด้วย การแสดงนาฏการหรือการแสดงละครนี้อาจมีการควบคุมหรือให้อิสระแก่ผู้เรียน ซึ่งทั้งนี้ต้องใช้เทคนิคที่เกี่ยวกับการละครเข้ามาเกี่ยวข้องทั้งสิ้น

ฉันทนา กลุสรวชิชัย (2530 : 10) กล่าวว่า นาฏการหมายถึง ศิลปะการแสดงออกอย่างหนึ่งที่มีรูปแบบการแสดงหลายอย่าง โดยนำประสบการณ์เดิมมาใช้เพื่อสื่อความหมาย ทั้งนี้อาจเป็นเรื่องที่สร้างขึ้นให้เหมาะสมกับสภาพการณ์หรือจุดประสงค์

เดล (Dale. 1959 : 167) ให้ความหมายนาฏการว่า เป็นสิ่งเร้าที่เป็นของจริง เป็นการเอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ได้ดี การจัดสภาพการเรียนรู้ตามลำดับขั้นตอนจะช่วยเพิ่มพูนความรู้และการเรียนรู้ให้สมบูรณ์ขึ้น

กูด (Good. 1959 : 201) และ มอร์ริส (Morris. 1973 : 152) ได้ให้ความหมายของ Dramatization ไว้ว่า เป็นการแสดงออกหรือศิลปะอย่างหนึ่งในรูปของการละคร เป็นเทคนิคอย่างหนึ่งที่ให้บุคคลได้มีโอกาสเปิดเผยและแสดงเจตคติของเขาที่ไม่สามารถแสดงออกมาได้โดยตรง และยังฝึกปฏิบัติให้เกิดทักษะต่าง ๆ ร่วมกัน

สรุปความหมายของนาฏการ หมายถึง ศิลปะการแสดงที่มีรูปแบบหลาย ๆ อย่าง เพื่อสื่อความหมายระหว่างผู้แสดงกับผู้ชม สามารถสร้างประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียนและช่วยให้เข้าใจบทเรียนได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

ประเภทของนาฏการ

ผู้รู้ได้แบ่งนาฏการไว้หลายประเภทต่าง ๆ กันดังนี้

นิพนธ์ ศุภปริดี และลัดดา ศุภปริดี (2517 : 278) แบ่งประสพการณนาฏการที่ใช้ในการเรียนการสอนออกเป็น 4 ประเภท คือ

1. การแสดงบทบาท คือ การแสดงที่ผู้เรียนมิได้แต่งตัวให้วิจิตรพิสดารเหมือนของจริงทุกประการ เพียงแต่นักเรียนแสดงท่าทาง คำพูดเลียนแบบเพื่อให้การเรียนรู้ เข้าใจได้ง่ายกว่าอ่านหนังสือเพียงอย่างเดียว ข้อสำคัญในการที่ครูใช้ประสพการณนาฏการชนิดการแสดงบทบาทและคำพูด เพื่อให้แสดงถูกต้องในเรื่อง

2. ละครใบ้ ผู้จะรู้เรื่องหรือไม่ขึ้นอยู่กับท่าทางและการเคลื่อนไหวของคนเล่นเพราะคนเล่นจะไม่พูดอะไรเลยได้แต่ท่าท่าทางเท่านั้น แต่อาจมีการพากย์ประกอบ เช่น โขน เพื่อให้เข้าใจยิ่งขึ้นก็ได้

3. การแสดงละคร หมายถึง การแสดงละครที่จัดขึ้นเหมือนกับสถานการณ์ที่น่าจะเป็นจริงมากที่สุดทั้งบุคลิกการแต่งกาย และสิ่งแวดล้อม การจัดแสดงละครแบบนี้เป็นเรื่องที่ยุ่งยากซับซ้อนต้องอาศัยกำลังคนและเวลา

4. หุ่นกระบอก คือการใช้หุ่นจำลองชนิดที่เคลื่อนไหวได้ แสดงแทนคน ทำให้ประหยัดในด้านขนาดของฉากและเศรษฐกิจ และสิ่งของจากสถานการณ์ที่ควรจะเป็นจริง

สุกัญญา ธารีวรรณ (2521 : 117) แบ่งนาฏการออกเป็น 4 ชนิด คือ

1. การแสดงละคร จะเตรียมตัวหรือไม่เตรียมตัวล่วงหน้า

2. การแสดงบทบาทสมมุติ (Role - Playing) คือการให้นักเรียนสมมุติตัวเองว่าอยู่ในเหตุการณ์นั้น ๆ จะตัดสินใจแก้ปัญหาอย่างไร จะไม่มีการเตรียมตัวล่วงหน้า

3. การจำลองเหตุการณ์ (Tableau) เป็นการจำลองเหตุการณ์เฉพาะตอนที่ประทับใจ ผู้แสดงแต่งกายให้สมจริง ไม่มีการพูดหรือเคลื่อนไหว แต่มีการบรรยายเรื่อง

4. หุ่น (Puppets)

ประหยัด จิระวรพงษ์ (2521 : 104 - 105) กล่าวถึงประเภทของนาฏการที่ใช้ในการสอนดังนี้คือ

1. การแสดงละคร ได้แก่ การแสดงที่มีการเน้นลักษณะอุปนิสัย และท่าทางของตัวละครตามบท โดยมีการจัดเวที ฉาก เครื่องแต่งกาย แสง เสียงประกอบ และมีการขอมล่วงหน้า

2. การแสดงกลางแปลง ได้แก่ การแสดงภายนอกอาคาร กลางแจ้ง ประกอบเรื่องราวพื้นบ้าน รวมถึงการจัดกระบวนท่า และการละเล่นพื้นเมือง แต่การละเล่นพื้นเมืองอาจแสดงบนเวทีในอาคารก็ได้

3. ละครีไ้และภาพหุ่นชีวิต สำหรับละครีไ้ผู้แสดง แสดงท่าทางต่าง ๆ ตามเรื่องที่กำหนดโดยไม่มีเสียงของผู้แสดง หากจำเป็นจะไ้การใช้การพากย์ประกอบ ส่วนภาพหุ่นชีวิตเป็นการแสดงที่ไ้มีการเคลื่อนไหว ไม่พูด และแสดงท่าทางค้างไว้จนจบบทเพลงพากย์ประกอบไว้

4. การเชิดหุ่น หุ่นี่หลายชนิด เช่น หุ่นกระบอก หุ่นชัก หุ่นสวมมือ เป็นอุปกรณ์ที่ไ้แสดงด้วยการเชิดประกอบการบรรยายหรือพากย์เพื่อเลียนแบบ เสียงสี ฉากถาง ที่ไ้ต้องใช้คนเป็นผู้แสดง

5. บทบาทสมมุติ ไ้แก่ การแสดงตามบทบาทที่กำหนดให้ ตามสถานการณ์ที่กำหนดขึ้น จะมีการเตรียมตัวล่วงหน้า หรือไ้มีการเตรียมตัวล่วงหน้าไ้

6. สถานการณ์จำลอง ไ้แก่ การแสดงบทบาทล้อเลียนบุคคล จากเหตุการณ์จริง

7. ธีวหรือวิทัศน์า ไ้แก่ การแสดงละครบนเวที ประกอบการร้องร่นและดนตรี

8. ละครีสั้น ไ้แก่ การแสดงบทบาทสั้น ๆ ภายในเวลาไ้เกิน 10 นาที อาจมี การจัดฉาก มีเครื่องแต่งกาย หรือไ้มีไ้

9. บทสนทนา ไ้แก่ การแสดงโดยเน้นการใช้เสียง มักไ้มีการใช้ท่าทางประกอบ มีลักษณะเช่นเดียวกับบทละครวิทยุ

วสนา ชาวหา (2533 : 97) ไ้แบ่งนาฏการเป็น 5 ประเภท คือ

1. การแสดงบทบาท (Role - Playing) หมายถึง การแสดงที่ไ้มีการซ้อมหรือการเตรียมตัวล่วงหน้า ใช้เวลาประมาณ 10 - 15 นาที สมมุติสถานการณ์ไ้ผู้แสดงแสดงบทบาทไปตามลักษณะนิสัยของตัวละครในเรื่อง

2. ละครีไ้ (Pantomime) และภาพหุ่นชีวิต (Tableau Vivant) ละครีไ้ คือ ภาษาแสดงท่าทางโดยไ้มีการใช้คำพูดเลย และต้องไ้ผู้รู้เรื่อง ส่วนภาพหุ่นชีวิต คือ การไ้ผู้แสดงอยู่หนึ่ง ๆ ในท่าทางต่าง ๆ ที่เหมาะสมโดยไ้มีการพูดหรือเคลื่อนไหวใด ๆ ทั้งสิ้น

3. การแสดงกลางแปลง การแสดงนี้จะต้องใช้คำจาานมากและแสดงออกนอกอาคาร เพื่อก่ายทอดศิลปะและวัฒนธรรมพื้นบ้าน ตลอดจนประเพณีต่าง ๆ

4. การแสดงละคร คือการนำเรื่องราวในบทเรียนมาแสดงเป็นละครประกอบ การเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จะให้นักเรียนแสดง หรือเป็นการจัดไปชมละคร ก็ได้ การแสดงละครเป็นการสะท้อนชีวิตความเป็นอยู่ และวัฒนธรรมของสังคมเป็นอย่างดี

5. หุ่น (Puppets) มีหลายประเภทได้แก่

5.1 หุ่นกระบอก เป็นหุ่นที่มีลักษณะใกล้เคียงกับความจริงมากที่สุด มีส่วนเคลื่อนไหวได้

5.2 หุ่นชัก เป็นหุ่นที่อาศัยเชือกช่วยในการเคลื่อนไหวของส่วนต่าง ๆ ในตัวหุ่น

5.3 หุ่นสวมมือ ส่วนที่สำคัญของหุ่น คือส่วนหัวและมือ ผู้ที่แสดงหุ่นจะต้องใช้มือสอดเข้าไปตรงส่วนล่างของหุ่น โดยใช้นิ้วชี้สอดเข้าไปในส่วนหัวของหุ่น ใช้นิ้วกลางและนิ้วหัวแม่มือแสดงการเคลื่อนไหวแทนมือหุ่น

5.4 หุ่นนิ้วมือ เป็นหุ่นขนาดเล็ก และนิ้วกลาง แทนขาทั้งสองข้างของหุ่น

5.5 หุ่นเสียบไม้ ทำมาจากกระดาษแข็ง หรือแผ่นหนัง แล้วใช้ไม้เสียบส่วนลำตัว แขน หรือส่วนอื่น ๆ ที่ต้องการเคลื่อนไหว โดยใช้มือถือ หรือจับไม้เสียบ ต้องการให้หุ่นเคลื่อนไหวก็ขยับไม้ในส่วนนั้น

5.6 หุ่นตะลุง มีลักษณะเหมือนหุ่นเสียบไม้ เพียงแต่เวลาแสดงใช้แสงไฟ และจอเป็นส่วนประกอบ ตัวหุ่นอยู่หลังจอและให้เงาไปปรากฏที่จอ

ขวลิศ ผู้ภักดี (2526 : 18 - 28) ได้แบ่งนาฏการออกเป็นชนิดต่าง ๆ ดังนี้คือ

1. ชีวทัศน์หรือดำเนินบทบาทไปตามท้องเรื่อง บนเวทีที่มีแสง เสียงและการจัดฉาก ประกอบการแสดงอย่างครบครัน ผู้แสดงแต่งกายตามแบบฉบับ แบ่งเป็นละครใบ้ ละครนอก ละครพันทาง ละครเสภา ละครชาตรี ละครตึกดาบรพี ละครร้อง ละครพูด ละครเพลงและโขน

2. การแสดงละครกลางแจ้ง ได้แก่ การแสดงเรื่องราวหรือศิลปะวัฒนธรรมพื้นบ้าน ที่จัดขึ้นในเทศกาลต่าง ๆ บนเวทียกพื้นกลางแจ้ง หรืออาจจะเคลื่อนที่ได้ เช่น การแสดงละครรำ บางตอน โขน ตลอดจนการฟ้อน เข้ หรือฟ้อนหน้ากระบวนแห่บั้งไฟ เป็นต้น

3. การแสดงละครโดยไม่ใช้คำพูดหรือละครใบ้ (Pantomime) หรือการแสดงท่าทาง และการเคลื่อนไหวไปตามบทบาทของตัวละคร โดยผู้แสดงไม่ต้องพูด ไม่เน้นส่วนประกอบอื่น ๆ นอกจากท่าทางที่แสดงเท่านั้น แบ่งเป็นละครใบ้ประกอบนิทานหรือวรรณคดี และจินตลีลา

4. การแสดงละครหรือบทบาทโดยไม่มีการเตรียมตัวล่วงหน้า เป็นการแสดงตามสภาพการณ์ที่กำหนดให้ทันที ผู้แสดงต้องแสดงไปตามความรู้สึกและความเข้าใจของตน เช่น บทบาทของพระกับศิษย์ ครูกับนักเรียน หรือการพูดในโอกาสต่าง ๆ ที่ไม่มีการเตรียมตัวล่วงหน้า

5. การแสดงบทบาทสมมติ (Role - Playing) คือ การแสดงที่ผู้แสดงพยายามแสดงบทบาทให้เหมาะสมและตรงตามสภาพการณ์ที่เป็นจริง ตามที่ได้รับมอบหมาย อาจมีหรือไม่มี การเตรียมฝึกซ้อมล่วงหน้าก็ได้ เช่น บทบาทของนักธุรกิจ ครู นักหนังสือพิมพ์ เป็นต้น

6. การแสดงภาพนิ่งประกอบเรื่องราว (Tableau Vivant) ได้แก่ การแสดง อิริยาบถ หรือท่าทางตามบทบาทในทำนอง ไม่พูด ไม่เคลื่อนไหว ใช้เครื่องแต่งกาย ฉาก แสง เสียง ประกอบ เพื่อถ่ายทอดเรื่องราวและต้องมีการฝึกซ้อม เช่น ทำนองประกอบนิทาน วรรณคดี และการแสดงหุ่นประกอบเรื่องราวต่าง ๆ เป็นต้น

7. การแสดงเชิดหรือชักหุ่น (Puppet Shows) เป็นการแสดงที่ถ่ายทอดเรื่องราว หรือแนวคิดโดยใช้วัสดุที่ทำขึ้นแทนตัวคนหรือสัตว์ ต้องมีฉาก แสง เสียง ประกอบการแสดง แบ่งเป็นชนิดต่าง ๆ เช่น หุ่นตะลุง หุ่นสวมมือ หุ่นเสียบไม้ หุ่นนิ้วมือ หุ่นกระบอก หุ่นชัก และหุ่นเงา

8. สถานการณ์จำลอง (Simulation) หมายถึง การแสดงบทบาทเพื่อแก้ปัญหา ตามสภาพการณ์ที่กำหนดขึ้น โดยที่สภาพการณ์นั้นใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด เช่น กำหนด สถานการณ์ในขณะที่เข้าเฝ้าพระมหากษัตริย์ไทย เพื่อใช้แสดงออกทางการใช้ราชาศัพท์ เป็นต้น

9. การแสดงการอ่านบทสนทนา (Dialogues) คือ การแสดงน้ำเสียงแทนบทบาท หรือท่าทาง เน้นความสำคัญของการใช้เสียงในการอ่าน เช่น บทละคร วรรณคดี นิทาน เป็นต้น แบ่งเป็นการอ่านบทละครวิทยุ การอ่านบทละครพูด การอ่านบทสนทนาได้ตอบต่อหน้าที่ประชุมชน

10. การขับร้อง คือ การแสดงออกทางน้ำเสียงตามบทเพลง ในท่วงทำนองและจังหวะ ต่าง ๆ อาจมีบทบาทหรือดนตรีประกอบหรือไม่ก็ได้

11. การแสดงดนตรี คือ การแสดงลีลาหรือท่วงทำนองเพลงในจังหวะต่าง ๆ โดยอาศัยเครื่องดนตรี อาจมีบทร้องหรือการแสดงบทบาทต่าง ๆ ประกอบหรือไม่ก็ได้ เช่น การแสดง ดนตรีไทย ประกอบการสอนนิชาวรรณคดี เป็นต้น

12. การละเล่นพื้นเมือง หมายถึง การแสดงบทบาทประกอบการละเล่นอันเป็นศิลปะ วัฒนธรรมพื้นบ้านในท้องถิ่นต่าง ๆ เช่น ราชแข่ง กระบี่กระบอง เพลงปรบไก่ เพลงเรือ ฯลฯ

13. การทนายปริศนาจากท่าทาง หมายถึง การแสดงบทบาทท่าทางเพื่อตีความหมายในทางภาษาและวรรณคดี และตีความจากท่าทางต่าง ๆ เหล่านั้น ให้เป็นคำกล่าวต่าง ๆ เช่น สำนวน คำพังเพย ภาษิตต่าง ๆ ตลอดจนตัวละครในวรรณคดี เป็นต้น

14. การแสดงละครสั้น หมายถึง การแสดงละครขนาดสั้น ใช้ผู้แสดงน้อย เวลาจำกัด ประมาณ 10 - 15 นาที อาจมีเครื่องแต่งกายและฉาก ตลอดจนอุปกรณ์การแสดงที่สมมุติขึ้น เช่น ละครย่อย จำอวด เป็นต้น

และจากงานวิจัยเรื่อง โครงการเสนอการจัดนาฏการประกอบการสอนภาษาไทยในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ของ สาลินี หมายเจริญ (2529 : 19) ได้รวบรวมประเภทของนาฏการไว้ดังนี้

1. การแสดงละคร เป็นการแสดงให้เห็นชีวิตมนุษย์ อุปนิสัยหรือประเพณี วัฒนธรรมของสังคม ซึ่งจัดแสดงให้เหมือนจริงมากที่สุด โดยการฝึกซ้อมเตรียมตัวมาอย่างดี
2. การแสดงละครใบ้ เป็นการแสดงที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้โอกาสพัฒนาความคิดสร้างสรรค์เพื่อสื่อความหมายให้ผู้ดูได้ทราบเรื่อง และพัฒนาทักษะด้านการแสดงให้ดีขึ้นด้วย
3. การแสดงกลางแปลง เป็นการแสดงที่เกี่ยวกับเรื่องราวที่เป็นวัฒนธรรมประเพณีพื้นบ้าน จะต้องมีการฝึกซ้อมและเตรียมล่วงหน้า การแสดงอาจจะประกอบไปด้วยการแสดงท่าทางรำยาวที่สวยงามมาก เช่น ขบวนแห่เทียนเข้าพรรษาของภาคตะวันออกเฉียงเหนือครูสามารถนำการแสดงกลางแปลงนี้มาใช้ในการเรียนการสอน หรือเป็นกิจกรรมของโรงเรียนเพื่อเด็กได้รับประสบการณ์ตรงกับความเป็นจริง
4. การแสดงหุ่น เป็นนาฏการอย่างหนึ่งที่สามารถจัดแสดงประกอบการเรียนการสอนได้ โดยครูอาจจะใช้อุปกรณ์ประกอบการสอนเพื่อสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนเป็นอุปกรณ์ที่สิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายน้อย เพราะสามารถจัดหาวัสดุอุปกรณ์ประกอบตัวหุ่นได้ง่ายทั้งในด้านเครื่องแต่งตัว และฉาก ตลอดจนสามารถพัฒนานิสัยเด็กให้รู้จักทำงานร่วมกัน
5. การแสดงบทบาทสมมุติ ทำให้นักเรียนรู้จักแก้ปัญหาและการตัดสินใจด้วยตนเอง โดยยึดหลักและสภาพความเป็นจริงของชีวิตในปัจจุบัน เด็กสามารถฝึกทักษะทางด้านคิดเป็นแก้ปัญหา เป็นเพื่อจะไปผจญกับปัญหาอีกมากมายในอนาคต
6. การแสดงบทบาทโดยไม่มีการเตรียมตัวล่วงหน้า เป็นการแสดงที่ผู้แสดงจะต้องออกมาโดยทันทีไม่มีการเตรียมตัวหรือซักซ้อมมาก่อน เป็นการฝึกปฏิภาณ ไหวพริบ และฝึกความกล้าในการแสดงออก

7. สถานการณ์จำลอง ผู้สอนจะต้องวางแผนเป็นอย่างดี โดยพิจารณาเนื้อหาและสถานการณ์ในเรื่องที่เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแก้ปัญหา โดยใช้วิจารณญาณของตนเอง ผู้แสดงสามารถแสดงร่วมกัน ทำงานร่วมกัน

8. การแสดงทำนองประกอบเรื่องราว เป็นนาฏการอย่างหนึ่งที่ผู้แสดง และผู้ดูจะต้องใช้จินตนาการในการแสดงละคร ในการแสดงอาจมีการจัดบรรยากาศประกอบเพื่อให้ผู้ชมเข้าใจ

9. การอ่านบทสนทนา เป็นอีกรูปแบบหนึ่งของนาฏการประกอบการสอน ทักษะการพูด การฟัง อาจตัดมาจากบทสนทนาของตัวละครจากวรรณคดี จากเรื่องจริง โดยเลือกคำพูด ที่คมคาย ที่ทำให้เกิดความคิดและสติปัญญา จะทำให้เด็กใช้ภาษาเป็น ผูกหัดบุคลิกภาพและการออกเสียง ตลอดจนลีลา การพูด โดยเน้นที่น้ำเสียง การอ่านบทสนทนา ผู้แสดงจะต้องมีการเตรียมตัว และฝึกซ้อมในการสวมบทบาทของตัวละครนั้น เพื่อให้การแสดงสมบูรณ์แบบ

10. การแสดงท่าล้อเลียน เป็นนาฏการอย่างหนึ่งที่ใช้ในการฝึกลักษณะบุคลิกของผู้แสดง เพื่อให้ผู้แสดงได้รู้จักสังเกตและจดจำสภาพชีวิตประจำวันของสังคมและสิ่งแวดล้อม และนำลักษณะหรือบุคลิกที่ได้พบเห็นมาแสดงท่าทางโดยใช้จินตนาการ

11. รีวิวหรือวิพิธทัศนา เป็นการแสดงอย่างหนึ่งที่เหมาะแก่การเรียนรู้ การสอน เด็กจะได้ประสบการณ์ในด้านต่าง ๆ เป็นการฝึกทักษะการแสดงทุกด้าน ทั้งการรำร่าย การแสดงละคร แต่การแสดงวิพิธทัศนาควรจะต้องคำนึงถึงการเลือกชุดการแสดง เครื่องแต่งกาย และเวลา ตลอดจนการจัดกระบวน เป็นการแสดงที่คิดริเริ่มสร้างสรรค์ขึ้นมาใหม่

12. การทายท่าทาง เป็นการแสดงท่าทางให้ผู้ชมตีความหมายออกมา เป็นคำ ๆ และท่าท่าหลาย ๆ ท่า เอาคำเหล่านั้นมาผสมกันเป็นสุภาษิต คำพังเพย หรือสำนวน การแสดงชนิดนี้มักจะนิยมใช้กันมาก

13. การแสดงการขับร้อง หรือแสดงดนตรี จัดเป็นนาฏการที่สร้างความสนใจและสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอนอีกรูปแบบหนึ่งจะทำให้เกิดความเพลิดเพลิน สนุกสนาน ทั้งผู้เล่นและผู้ชม ทำให้บทเรียนน่าสนใจ

14. การแสดงละครสั้น คือละครที่เล่นจบภายใน 3 - 7 นาที โดยไม่ต้องมีโครงเรื่องก็ได้ อาจมีการจัดฉากหรือแต่งตัวละครหรือไม่ก็ได้ เป็นการแสดงที่ให้ผู้ชมได้คล้อยตามชีวิตจริงมากที่สุด ทั้งยังส่งเสริมความสามารถปฏิภาณไหวพริบในการแสดงอีกด้วย

จากการแบ่งประเภทของนาฏการของนักการศึกษาดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่านาฏการมี 14 ประเภทดังนี้

1. การแสดงละคร (Play)

การแสดงละครเป็นการแสดงให้เห็นถึงชีวิต ความเป็นอยู่ อุปนิสัยหรือประเพณีของสังคมเป็นการแสดงที่จัดให้เหมือนกับสถานการณ์ที่เป็นจริงมากที่สุด โดยมีการจัดซุ้มและเตรียมตัวมาเป็นอย่างดี การจัดการแสดงละครเป็นเรื่องที่ยุ่งยากซับซ้อนต้องอาศัยเวลาและกำลังคน ละครประกอบบทเรียน เป็นวิธีการสอนที่นิยมให้กันมาก เพราะทั้งผู้เล่นและผู้ดูจะได้รับความรู้ ตลอดจนความสนุกสนานเพลิดเพลินไปด้วย ทั้งยังส่งเสริมบุคลิกภาพนักเรียน ส่งเสริมการปฏิบัติงานร่วมกันของนักเรียน ละครประกอบบทเรียนนี้ใช้ได้เกือบทุกวิชาแต่ส่วนมากนิยมใช้ในภาษาไทย

2. การแสดงละครใบ้ (Pantomime)

การแสดงละครใบ้ เป็นการแสดงท่าทางของตัวละครโดยไม่พูดจา ใช้ท่าทางเป็นการสื่อความหมาย บางครั้งอาจมีการบรรยายประกอบท่าทางนั้นก็ได้เพื่อให้ผู้ดูเข้าใจยิ่งขึ้น จุดมุ่งหมายของการแสดงละครใบ้คือ

- 2.1 ฝึกให้ผู้เรียนมีทักษะในการสังเกต
- 2.2 ชี้ให้เห็นผลของการสื่อสารโดยไม่ใช้คำพูด
- 2.3 เปลี่ยนบรรยากาศจากการแสดงบทบาท

ข้อควรระวังในการแสดงละครใบ้ คือควรมีการจัดอภิปรายหลังการแสดงละครใบ้ เพื่อให้แน่ใจว่าผู้เรียนเข้าใจจุดมุ่งหมายของการแสดง และสถานการณ์ที่ควรจัดละครใบ้นี้ควรเป็นสถานการณ์ชนิดอะไรถูกอะไรผิด

3. การแสดงกลางแปลง (Pagent)

การแสดงกลางแปลง เป็นการแสดงเกี่ยวกับเรื่องราวที่เป็นวัฒนธรรม ประเพณีพื้นบ้านเป็นการถ่ายทอดศิลปะและวัฒนธรรมพื้นบ้านตลอดจนประเพณีหรือพิธีการต่าง ๆ ในท้องถิ่นนั้น ๆ ส่วนใหญ่เป็นการแสดงนอกอาคาร จะต้องมีการฝึกซ้อมและเตรียมตัวล่วงหน้า สามารถนำมาใช้ในการเรียนการสอนหรือเป็นกิจกรรมของโรงเรียน เพื่อเด็กจะได้รับประสบการณ์ตรงกับความแท้จริง

4. การแสดงหุ่น (Puppets)

การแสดงหุ่น เป็นการแสดงโดยใช้อุปกรณ์ที่สร้างขึ้นแทนตัวละครต่าง ๆ โดยมีผู้เล่นเป็นผู้เชิดหรือชักหุ่น เป็นนาฏการที่คัดแปลงใช้อุปกรณ์ประกอบการสอนเพื่อสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนสืบเปลืองค่าใช้จ่ายน้อย เพราะสามารถจัดหาวัสดุอุปกรณ์ทำหุ่นได้ง่าย การใช้หุ่นเป็นการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ด้านการทำงาน ฝึกการใช้ภาษาของเด็กในการพูดโต้ตอบและสามารถพัฒนานิสัยผู้เรียนให้รู้จักทำงานร่วมกัน

5. การแสดงบทบาทสมมติ (Role - Playing)

การแสดงบทบาทสมมติคือการแสดงบทบาทในสถานการณ์ที่ สมมุติขึ้นเทียบเคียงกับสถานการณ์ที่เป็นจริงตามที่ผู้แสดงเข้าใจ เพื่อให้ผู้ดูเข้าใจว่าอะไรเกิดขึ้นโดยมีเหตุการณ์แวดล้อมอย่างไร การแสดงบทบาทสมมติเป็นวิธีที่ใช้มานานทั้งในด้านการสอน การแก้ปัญหา และการรักษาคนไข้ที่เป็นโรคจิต

5.1 จุดมุ่งหมายในการใช้บทบาทสมมติซึ่งครูผู้สอนสามารถนำไปใช้ได้มีดังนี้คือ

- 5.1.1 ช่วยขยายความเข้าใจผู้เรียนเกี่ยวกับเจตคติและความคิดต่าง ๆ
- 5.1.2 เป็นการสาธิตหรือสะท้อนเจตคติและความคิด
- 5.1.3 ทำให้เกิดความเข้าใจในลุ่มลึกในสถานการณ์ต่าง ๆ ของสังคม
- 5.1.4 เตรียมผู้เรียนสำหรับการปฏิบัติเทคนิคบางประการ

ในสถานการณ์จริง

- 5.1.5 เพื่อวางแผนและทดลองการแก้ปัญหา
- 5.1.6 เพื่อทดสอบสมมุติฐานสำหรับการแก้ปัญหา
- 5.1.7 เพื่อฝึกการเป็นผู้นำและทักษะอื่น ๆ ทางสังคม

5.2 การใช้บทบาทสมมติในการเรียนการสอนมีประโยชน์คือ

- 5.2.1 ครูได้เรียนรู้ความต้องการของผู้เรียน
- 5.2.2 ช่วยให้ผู้เรียนได้เข้าใจว่าพฤติกรรมทุกพฤติกรรมต้องมีสาเหตุ

ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนรู้จักคิดไตร่ตรอง รู้จักแก้ปัญหา

- 5.2.3 ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจความคิดในแง่มุมอื่น เข้าใจความรู้สึก

ของผู้อื่น

- 5.2.4 ลดความรู้สึกดิ่งเครียดของผู้เรียน ช่วยให้เขาได้ระบายความรู้สึก

รุนแรงภายในใจออกมา

5.2.5 ช่วยให้ผู้เรียนรู้บทบาทที่กระทำในชีวิตจริง ได้พัฒนาความรู้สึกของตนเองในทางที่ดี

5.2.6 ช่วยในด้านการพัฒนาการทำงานกลุ่มให้ดีขึ้น ทำให้เกิดความเข้าใจและสามัคคีปรองดองกัน เป็นการสอนให้สร้างและทดลองบทบาทใหม่เพื่อปรับตนให้เข้ากับกลุ่ม

5.2.7 ช่วยฝึกการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ ผู้เรียนได้ฝึกการใช้วิจรรณญาณและไหวพริบในการแก้ปัญหา

5.3 การใช้บทบาทสมมุติในการเรียนการสอนมี 2 วิธี คือ

5.3.1 การใช้บทบาทสมมุติแบบมีบทเตรียมไว้ หมายถึง การใช้บทบาทสมมุติที่ผู้สอนได้เตรียมบทไว้ล่วงหน้าแล้วให้ผู้เรียนได้เรียนไปตามแผนที่เตรียมไว้

5.3.2 การใช้บทบาทสมมุติแบบไม่มีบทเตรียมไว้ หมายถึง การใช้บทบาทสมมุติที่ผู้สอนไม่ได้เตรียมบทบาทให้ผู้เรียนล่วงหน้า เป็นการคิดขึ้นมาทันทีตามวาระและโอกาสต่าง ๆ กัน

6. การแสดงสด (Improvisation)

การแสดงสดเป็นการแสดงที่ไม่มีการเตรียมล่วงหน้า เป็นการฝึกปฏิบัติภาวไหวพริบ ความกล้าในการแสดง ผู้แสดงแต่งบทสนทนาเอง การแสดงมักแสดงเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 5 - 6 คน ให้เวลาที่จะแต่งบทสนทนาและแสดงประมาณ 8 - 10 นาที และแสดงตามบทที่เตรียมไว้ การแสดงไม่จำเป็นต้องน่าสนใจหรือบังเกิดผลอะไร

7. สถานการณ์จำลอง (Simulation)

สถานการณ์จำลอง เป็นการสร้างสถานการณ์เลียนแบบสถานการณ์จริง เพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าร่วมในสถานการณ์นั้นตามบทบาท ความรับผิดชอบ และหน้าที่ที่ครูมอบหมาย ให้นักเรียนได้มีโอกาสแก้ปัญหาโดยใช้วิจรรณญาณของตนเอง สามารถแสดงร่วมกัน ทำงานร่วมกัน ก่อให้เกิดกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ สถานการณ์จำลองมีเงื่อนไขที่จำเป็น 2 ประการ คือ

1. ผู้เรียนถูกมอบหมายให้แสดงบทบาทเฉพาะเจาะจง การแสดงภายใต้สถานการณ์ที่ได้วางรูปแบบ หรือกติกาไว้อย่างดี
2. ผู้เรียนจะต้องเผชิญกับสภาพจำลองของชีวิตจริง ซึ่งจะต้องแสดงปฏิกิริยาตอบโต้อย่างจริงจัง

7.1 ขั้นตอนในการสร้างสถานการณ์จำลองเพื่อการเรียนการสอน

7.1.1 กำหนดขอบเขตปัญหาของการสอน โดยผู้สร้างจะต้องรู้ และเข้าใจว่าปัญหานั้นคืออะไร มีจุดมุ่งหมายอย่างไร และจะใช้สภาวะแวดล้อมอะไรเป็น แรงจูงใจที่จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจปัญหา

7.1.2 พิจารณาว่าจะใช้กับนักเรียนกี่คน ใช้เครื่องมืออะไร มีวิธีการ อย่างไร ใช้วัสดุอุปกรณ์อะไร การดำเนินการจะเป็นไปในรูปใด มีสิ่งใดที่จะช่วยอำนวยความสะดวกได้บ้าง และปรัชญาในการสอนเป็นไปในแนวใด

7.1.3 ปรับสถานการณ์เข้าสู่ปัญหา เพื่อให้ปัญหานั้นเป็นไปตาม วัตถุประสงค์ ต้องอาศัยสถานการณ์ที่พิจารณาแล้วว่าเหมาะสมกับปัญหาหรือเลือกวิธีการ ที่จะช่วยนำปัญหา ไปสู่จุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

7.1.4 กำหนดวัตถุประสงค์เฉพาะ โดยกำหนดวัตถุประสงค์ให้อยู่ ในรูปของพฤติกรรมที่สามารถวัดได้

7.1.5 กำหนดเกณฑ์การวัดผล โดยแบ่งเกณฑ์การวัดผลออกเป็น 2 แบบ คือเกณฑ์การวัดผลขั้นสุดท้ายในการเรียนและเกณฑ์การวัดระดับความสามารถ ที่เปลี่ยนแปลง

7.1.6 เสนอผลของสถานการณ์จำลอง

7.1.7 เลือกเครื่องมือที่จะนำมาเป็นส่วนประกอบในสถานการณ์จำลอง เช่น เครื่องช่วยสอนหนังสืออ่านประกอบอื่น ๆ เกม หรือการแสดงบทบาท เป็นต้น

7.1.8 พัฒนาสถานการณ์จำลอง โดยเลือกสื่อที่มีคุณภาพมากที่สุด จากสื่อ หลาย ๆ อย่างมาเป็นเครื่องมือ

7.1.9 พัฒนาระบบของสถานการณ์จำลอง โดยพิจารณาข้อบกพร่อง แต่ละขั้นตอน

7.1.10 ทดลองใช้สถานการณ์จำลอง เพื่อหาข้อจำกัดของ สถานการณ์จำลองที่สร้างขึ้น อาจทดลองกับนักเรียนกลุ่มเล็กหรือแบบตัวต่อตัว โดยให้ผู้ได้รับการทดลองทำเครื่องหมายในที่ที่เป็นปัญหาหรือเปิดโอกาสให้อภิปรายกับผู้สร้างโดยตรง

7.1.11 เปลี่ยนแปลงแก้ไขสถานการณ์จำลอง หลังการทดลองให้เหมาะสม

7.1.12 ใช้สถานการณ์จำลองในการสอนจริง ซึ่งผู้สร้างต้องดูประสิทธิภาพ ของสถานการณ์จำลองนั้นด้วย

7.1.13 ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้สถานการณ์เหมาะสมกับสถานการณ์
ในอนาคตตามการเปลี่ยนแปลงของสภาพการณ์ จึงต้องมีการปรับและเตรียมสถานการณ์จำลอง
ให้ทันสมัยอยู่เสมอ

7.2 ขั้นตอนในการดำเนินการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง

7.2.1 เตรียมอุปกรณ์หรือสิ่งจำเป็นต่าง ๆ ให้พร้อม

7.2.2 แนะนำสถานการณ์โดยการอธิบาย เหตุผลที่ใช้ และวิธีการปฏิบัติ

7.2.3 มอบหมายบทบาทให้ผู้เรียน

7.2.4 ให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติกิจกรรม

7.2.5 ติดตามผลสถานการณ์จำลอง ด้วยการอภิปรายให้ผู้เรียน

แสดงความคิดเห็นและสรุปข้อคิดจากกิจกรรม

8. การแสดงทำนองประกอบเรื่องราว (Tableau Vivant)

การแสดงทำนองประกอบเรื่องราวหรือเรียกว่าภาพนิ่งหรือภาพชีวิต เป็นการ
ตัดตอนใดตอนหนึ่ง จากวรรณคดี และประวัติศาสตร์ มีการจัดฉาก เครื่องแต่งกาย แสงสีวิจิตร
ตัวละครทำทำนองเช่นนั้นจนกว่าจะปิดการแสดง จะไม่มีการเคลื่อนไหว มุ่งที่จะแสดงศิลปะแห่งการ
จัดจังหวะ การวางท่า การจัดฉาก แสงสี การแต่งตัวแต่งหน้า

9. การอ่านบทสนทนา (Dialogue)

การอ่านบทสนทนาหมายถึง การแสดงบทบาทด้านเสียง เป็นรูปแบบอีก
อย่างหนึ่งของนาฏการประกอบการสอนทักษะ อ่าน ฟัง พูด อาจจะดัดบทสนทนามาจากละคร
วรรณคดีจากเรื่องจริงโดยเลือกคำพูดที่คมคาย ทำให้เกิดความคิดและสติปัญญามาให้นักเรียนข้อ
ออกทำด้วยจะทำให้ใช้ภาษาเป็นทั้งยังฝึกหัดบุคลิกภาพ การออกเสียง ตลอดจนลีลาการพูด
และทำให้เข้าใจตัวละคร

10. การแสดงทำล้อเลียน (Mock - Conventions)

การแสดงทำล้อเลียนใช้ในการฝึกทักษะฝึกลักษณะบุคลิกของผู้แสดง เพื่อให้รู้จัก
สังเกตและจดจำ สภาพชีวิตประจำวันของสังคมแวดล้อม หรือบุคคลที่พบเห็น มาแสดงเป็นท่าทาง
โดยใช้จินตนาการ การแสดงนั้นอาจเลือกเด็กที่เลียนท่าคนเก่ง ให้ออกมาแสดงท่าทางของคนที่มี
ชื่อเสียงอาจเป็นตัวละคร ดาราภาพยนตร์ นักการเมือง คนกวาดขยะ หรือเล่นละครสั้น ๆ มี
ตัวละครหลายตัวแต่ผู้แสดงคนเดียว

11. รีวิวหรือวิพิทัศน์ (Review)

รีวิวหรือวิพิทัศน์ คือการแสดงบนเวทีที่ประกอบไปด้วยการร้องรำ คนตรี เต้น เล่นละครหลาย ๆ จาก ความสำคัญที่การจัดรายการต้องเลือกการเล่นต่าง ๆ ให้ได้สัดส่วนกัน เป็นการแสดงที่เหมาะสมกับการเรียนการสอน เด็กจะได้ประสบการณ์ต่าง ๆ มากมาย เป็นการฝึกทักษะการแสดงทุกด้านส่งเสริมความมีระเบียบวินัย ฝึกการทำงานร่วมกัน

12. การทายปริศนาทำทาง (Charade)

การทายปริศนาทำทางหรือการแสดงทำทางที่ดีความหมายออกมาเป็นคำ ทำหลาย ๆ ทำเอาคำเหล่านั้นมารวมกันเป็น สุภาษิต คำพังเพย ชื่อคนสำคัญ ชื่อสถานที่ นิยมใช้กันมากในวิชาภาษาไทย ซึ่งเป็นวิชาทักษะ การทายปริศนาทำทางเป็นการฝึกด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การแสดงชนิดนี้คล้ายละครใบ้ผสมกับการแสดงบทบาทสมมุติ

13. การแสดงการขับร้องหรือแสดงดนตรี (Songs and Music)

การแสดงการขับร้องหรือการแสดงดนตรีเป็นนาฏการที่สร้างความสนใจ สร้างบรรยากาศในการเรียนการสอน เป็นการเสริมแรงที่ดีวิธีหนึ่ง ในวิชาภาษาไทยการใช้เพลงประกอบการสอนจะทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยความสนุกสนาน

14. การแสดงละครสั้น (Skits)

การแสดงละครสั้น คือการแสดงบทบาทสั้น ๆ ภายในเวลา 3 - 7 นาที ไม่มีโครงเรื่องก็ได้ อาจจะมีการจัดฉาก มีเครื่องแต่งกายหรือไม่ก็ได้ เป็นการแสดงสั้น ๆ ดูแล้วได้คติของสังคม มีปรัชญา และปัญหาของมนุษย์ เป็นประสบการณ์จริงมากที่สุด นาฏการชนิดนี้ส่งเสริมความสามารถปฏิภาณไหวพริบในการแสดงของผู้เรียนอีกด้วย

คุณค่าของการจัดนาฏการเพื่อการศึกษา

การนำประสบการณ์นาฏการและศิลปะการละครเพื่อศึกษามาใช้ในการเรียนการสอนให้คุณค่ามากมาย สุจริต เพียรชอบ (2523 : 4) กล่าวว่า การสอนภาษาไทยให้มีชีวิตชีวา นักเรียนสามารถใช้ภาษาไทยคล่องและเห็นคุณค่าของภาษาไทยมีอยู่หลายวิธีด้วยกัน วิธีหนึ่งที่ครูภาษาไทยควรให้ความสนใจและนำมาใช้การสอนก็คือการใช้ "นาฏการ" (Dramatization) ประสบการณ์ทางการแสดง หรือประสบการณ์ทางนาฏการ (Dramatization Experience) นั้นเป็นประสบการณ์ที่สำคัญสำหรับการเรียนรู้อย่างหนึ่ง เพราะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจ เห็นภาพได้ชัดเจนกว่าถ้อยคำที่ครูอธิบาย

สตีฟ พันธุมโกมล (2516 : 2 - 3) ได้กล่าวถึง คุณค่าของศิลปะการละครไว้ว่า การศึกษาวิชาศิลปะการละคร ถ้าทำได้อย่างถูกต้องก็น่าจะเกิดประโยชน์เป็นอย่างมากสำหรับเยาวชน ซึ่งอยู่ในวัยที่จะพัฒนาความคิดอ่าน รสนิยม จิตใจและความรู้ ความสามารถในด้านต่าง ๆ การอ่านบทละคร ถ้าการอ่านให้เข้าใจลึกซึ้ง ผู้อ่านจะต้องขวนขวายหาความรู้ ความเข้าใจทางด้านประวัติศาสตร์ ปรัชญา สังคม ภาษาและวรรณคดี การทำงานร่วมกัน เพื่อจัดแสดงละครที่มีคุณค่าทางด้านศิลปะและวรรณกรรม นอกจากจะช่วยส่งเสริมความรู้ความชำนาญในด้านวิชาการแล้วยังจะช่วยฝึกหัดเยาวชนให้รู้จักรับผิดชอบ และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ด้วยความสามัคคี เพราะในการจัดเสนอละครแต่ละครั้งนั้นจะเห็นได้ชัดว่า ความสำเร็จขึ้นอยู่กับความร่วมมือร่วมใจกันของทุกฝ่ายไม่มีใครสำคัญว่าใครในการเสนอละคร ผู้แสดงซึ่งอยู่หน้าเวทีที่มีความสำคัญกว่าผู้ทำงานหลังฉากเลยแม้แต่น้อย ผู้ร่วมงานทุกคนจะต้องรับผิดชอบในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย โดยคำนึงถึงผลงานอันเป็นของส่วนรวม มิใช่จะคำนึงถึงความดีเด่นเฉพาะตัวของผู้หนึ่งผู้ใด

บุญเหลือ ทองเอี่ยม (2523 : 209) ได้กล่าวถึงคุณค่าของประสบการณ์ทางนาฏการ (Dramatized Experience) ไว้ดังนี้คือ ปัจจุบันนี้ได้มีการนำเอาประสบการณ์การแสดงมาใช้ประกอบการเรียนการสอนกันมากขึ้นทั้งนี้ด้วยเหตุผลที่ว่า

1. เด็กทุกคนที่อยู่ในวัยตั้งแต่ 1 ขวบขึ้นไป จะสนใจและสนุกสนานกับการแสดง
2. คนที่มีความแตกต่างกัน ทั้งทางด้านวัฒนธรรมและความเป็นอยู่นั้นสามารถสื่อ

ความหมายให้เข้าใจกันได้เป็นอย่างดีด้วยการให้ประสบการณ์การแสดง

3. ประสบการณ์การแสดงจะช่วยให้เด็กได้เรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะเป็นการให้รายละเอียดอย่างมีความหมาย ให้โอกาสเด็กได้สำรวจความรู้สึกลึกซึ้งของตนเอง และช่วยทำให้เกิดความสนใจที่จะเรียน

4. ส่งเสริมการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม และเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นก็ให้ร่วมกันคิดแก้ปัญหา

อมรา ปริญญาบุญธรรม (2522 : 66 - 69) ได้กล่าวถึงคุณค่าของศิลปะการแสดง ต่อการศึกษาการประกอบอาชีพ และการดำรงชีวิตของผู้เรียน ไว้ดังนี้

1. ก่อให้เกิดความตื่นตัว ระวังใจได้ง่าย เพราะจุดประสงค์ของการแสดงละคร มีเพื่อสนองความรู้สึกรับรู้และความบันเทิง แล้วยังเป็นประสบการณ์ที่สร้างความประทับใจแก่ผู้เรียนที่เกี่ยวข้อง อันเป็นผลดีต่อการสร้างความจำอีกด้วย

2. ส่งเสริมการสร้างและการใช้จินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ เนื่องจากการแสดงแบบละครเป็นศิลปะแขนงหนึ่งซึ่งจำเป็นต้องอาศัยจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ในการจัดแสดงตั้งแต่การเลือกบทละคร การถ่ายทอดออกมาเป็นการแสดงบทบาทต่าง ๆ การกำกับ การแสดง การเลือกและออกแบบฉาก เวที แสง สี และเสียง ตลอดจนเครื่องแต่งตัว และอุปกรณ์การแสดง เป็นต้น

3. ส่งเสริมผู้เรียนในด้านการแสวงหาและค้นพบความสามารถของตนเอง สนับสนุนผู้เรียนในด้านการแสดงต่าง ๆ เพื่อการสื่อความหมาย เช่น การแสดงบทบาท การกำกับ การแสดง การเขียนบทละคร การสร้างฉาก การออกแบบเครื่องแต่งตัว เป็นต้น ตลอดจนได้ฝึกฝนความสามารถนั้นจนชำนาญ อันจะเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนในภายภาคหน้าต่อไป

4. เพิ่มพูนความรู้ในด้านต่าง ๆ ที่แฝงอยู่ในเนื้อหาของละคร เป็นต้นว่า ความรู้ทางประวัติศาสตร์ ปรัชญา จิตวิทยา สังคมวิทยา ฯลฯ ความรู้เหล่านี้บางส่วนสามารถเรียนรู้ได้โดยตรงจากละคร หรือมิฉะนั้นก็ต้องอาศัยการค้นคว้าเพิ่มเติมมาประกอบหรือเป็นพื้นฐานของการศึกษาอีกทีหนึ่ง

5. พัฒนาความคิดและจิตใจ ตามแนวพัฒนาการด้านจิตวิทยา ดังนี้คือ

5.1 ทำให้เรียนรู้ถึงการเผชิญปัญหาของมนุษย์ตามเงื่อนไขของสถานการณ์ต่าง ๆ ตลอดจนวิธีการแก้ปัญหาของมนุษย์ ซึ่งมีตัวแทนได้แก่ตัวละครนั่นเอง

5.2 ทำให้เข้าใจและยอมรับแนวความคิดและจิตใจ ตลอดจนการกระทำต่าง ๆ ของมนุษย์ในสังคม ทั้งในฐานะที่เป็นผู้ชมและผู้แสดง เนื่องจากผู้เรียนมักจะมองเห็นลักษณะของตนเองปรากฏอยู่ในตัวละคร (Identification) โดยเฉพาะตัวละครที่แสดงเข้าถึงบทบาทอย่างแท้จริง

5.3 พัฒนาความคิดทางด้านคุณค่า และทัศนคติของผู้เรียนในชีวิตจริง ๆ จากประสบการณ์ที่ได้รับจากการมีส่วนร่วมในการจัดแสดงละครไปในทางที่ดีขึ้น

5.4 เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีทางออกตามแรงขับทางธรรมชาติ ในขณะที่ไม่สามารถทำได้ในสภาพปกติในชีวิตจริง เช่น ผนึกภัย การต่อสู้ และความตื่นเต้น เป็นต้น

5.5 พัฒนาบุคลิกภาพ และแก้ไขพฤติกรรมบางประการของผู้เรียน เช่น ในกรณี que ผู้เรียนเป็นคนไม่กล้าแสดงออก หรือไม่มีความมั่นใจในตนเอง การได้มีประสบการณ์ทางละคร จะช่วยให้เรียนรู้ในการแสดงออกซึ่งเป็นเพียงการ "ลองทำ" ในฐานะที่เป็นผู้อื่นเมื่อผู้เรียนพบว่า

การ "ลองทำ" นั้นไม่ทำให้เกิดอันตรายใด ๆ แล้ว จะทำให้ความไม่มั่นใจค่อย ๆ หดไปในที่สุด
แล้วยังเกิดความเข้าใจ ความรู้สึกนึกคิดของผู้อื่นตามมาด้วย

6. ผักผ่นการรับรู้ด้วยประสาทสัมผัสทั้ง 5 และการเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของ
ร่างกายเป็นต้นว่า การสังเกตกำหนดรู้ด้วยการมอง หรือการฟัง การทรงตัว การเคลื่อนไหว
อวัยวะและการรักษาสสมดุลของร่างกาย เป็นต้น

7. ให้ประสบการณ์แก่ผู้เรียนในด้านการทำงานร่วมกัน และความรับผิดชอบต่องานที่
ได้รับมอบหมาย รู้จักการแบ่งหน้าที่และประสานงานกันอย่างมีประสิทธิภาพ

สนม ครุฑเมือง (2523 : 5) ได้กล่าวถึงความสำคัญของวิธีการสอนโดยการละคร
ว่ามีประโยชน์ต่อการเรียนรู้ ดังนี้

ประโยชน์ที่ได้รับจากการสอนโดยวิธีการละครนั้นมีมากมาย เช่น ได้รับประสบการณ์ตรง
เป็นการฝึกทักษะการพูด ฟัง อ่าน และเขียน ฝึกการทำงานร่วมกัน ทำให้เกิดความเชื่อมั่น
ในตนเอง มีการพัฒนาบุคลิกลักษณะ ตลอดจนทางด้านจิตใจ ให้เกิดความชื่นชอบในการเรียน
ภาษาไทยและรักวัฒนธรรมไทยเป็นอย่างดี

ฉวีวรรณ กินวงศ์ (2524 : 65) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการนำละครมาใช้
ในการเรียนการสอนดังนี้

1. ทำให้บทเรียนน่าสนใจและประทับใจมาก
2. ช่วยให้เรื่องที่เรียนเป็นจริงเป็นจังขึ้น
3. เปิดโอกาสให้นักเรียนได้รู้จักใช้ภาษาให้เป็นประโยชน์และเป็นการปรับปรุงทักษะ
ทางภาษาด้วย
4. เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงออกตามบุคลิกภาพของตัวละครอย่างที่ไม่อาจทำได้
ด้วยวิธีอื่น
5. ช่วยส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน
6. เป็นการส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียน ทำให้สนใจเรียนมากขึ้น
7. ช่วยเปลี่ยนเจตคติของผู้เรียนให้เป็นไปตามที่พึงปรารถนา
8. ช่วยผ่อนคลายความเครียดทางอารมณ์ของเด็กนักเรียน
9. ช่วยสร้างสถานการณ์ให้ผู้เรียนช่วยกันคิดแก้ปัญหา
10. ส่งเสริมทักษะทั้ง 4 วิธี คือ ทักษะในการฟัง ทักษะในการพูด ทักษะในการอ่าน
ทักษะในการเขียน และทักษะในการแสดง

ในต่างประเทศ ได้มีผู้ให้ความเห็นว่า การใช้การละครหรือกิจกรรมการละครประกอบ การสอน ให้คุณค่าต่อการเรียนภาษาดังต่อไปนี้

ลินเซ (Lindsay. 1974 : 55) กล่าวว่า การใช้การละคร นอกจากจะทำให้ ครูและนักเรียนได้สนิทสนมกันแล้ว ยังต้องแสดงท่าทางด้วย เป็นการให้นักเรียนได้รู้ภาษา จาก สถานการณ์โดยใช้ร่างกายทุกส่วน (Whole Self) เช่น ท่าไม้ (Mime) บทบาทสมมุติ (Role-Playing) และละครสด (Improvisation)

นอกจากนั้น สเตวิก (Stevick. 1979 : 201) ให้ความเห็นว่ากิจกรรมการละคร ทำให้นักเรียนสามารถแสดงและเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ในการจัดกิจกรรม การที่นักเรียน สามารถแสดงบทบาทเมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่แตกต่างกันได้นั้น ก็เนื่องมาจากนักเรียนคิดวาดภาพหรือ จินตนาการและสร้างสรรค์ลักษณะตัวละคร ไปตามสถานการณ์จำลองและบทบาทสมมุติที่จัดให้มีขึ้น อันจะนำไปสู่การพัฒนาความคิดและความเข้าใจอย่างแจ่มแจ้ง

อาจกล่าวได้ว่า นาฏการนับว่าเป็นสื่อการสอนประเภทกิจกรรมและวิธีการ ซึ่งเป็น ลักษณะเฉพาะของการนำเอาประโยชน์จากวิชาศิลปการละครมาใช้ทั้งสิ้น นาฏการจะเป็น ประสบการณ์ตรงของผู้แสดง โดยเฉพาะผู้แสดงจะสามารถเข้าถึงเหตุการณ์และจิตใจของตัวละคร ที่ตนสวมบทบาทอยู่นั้นแล้วนำมาแสดงให้ผู้ชมได้ชม ส่วนผู้ชมก็จะได้รับประสบการณ์รองที่ใกล้เคียง ความเป็นจริงมากที่สุด และก่อให้เกิดประสบการณ์ด้านการร่วมแสดงความสามารถ ความถนัดและ ความสนใจตลอดจนมีส่วนช่วยกันปฏิบัติให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ด้วย ประสบการณ์ที่ผู้เรียนได้รับ ดังกล่าวนี้นี้ Edgar Dale เรียกว่า "ประสบการณ์ทางนาฏการ" (Dramatized Experience) ซึ่งผู้เรียนจะได้เรียนรู้เนื้อหาวิชาต่าง ๆ ได้โดยไม่รู้ตัวว่ากำลังเรียนอยู่

จิตวิทยาในการใช้นาฏการประกอบการสอน

การเรียนการสอนภาษาไทยโดยใช้นาฏการนั้น ถ้าจะให้ผลดีแล้ว ครูผู้สอนควรจะได้รู้ และเข้าใจหลักจิตวิทยาต่าง ๆ ไว้บ้าง เพื่อจะได้นำมาเป็นแนวทางในการสอนผู้เรียนจะได้เกิด การเรียนรู้แท้จริง รู้สึกประสบความสำเร็จ มีความสนุกสนานสราญใจ ใช้ภาษาและศิลปการแสดง ได้อย่างคล่องแคล่ว หลักจิตวิทยาที่ครูควรทราบ ที่สำคัญคือ เพียร์ชอป (2531 : 192 - 197) ได้รวบรวมไว้มีดังนี้

1. ครูผู้สอนควรจะได้มีความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติของมนุษย์ที่ว่า มนุษย์ทุกคนต้องการแสดงออก การแสดงออกนั้น มนุษย์แสดงออกทั้งภาษาที่เป็นถ้อยคำ "วจนภาษา" และภาษาที่ไม่ใช่ถ้อยคำ "อวจนภาษา" สำหรับนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาชั้นเป็นเด็กวัยรุ่น ครูจึงควรทำความเข้าใจว่า นักเรียนทุกคนต้องการแสดงออก แม้แต่คนที่ขี้อายที่สุดก็ต้องการแสดงออกซึ่งความสามารถตน เพราะฉะนั้น ในการสอนภาษาไทยเพื่อการแสดงออก ครูจึงควรพยายามเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีโอกาสแสดงโดยทั่วหน้ากัน และเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

2. ครูผู้สอนภาษาไทยเพื่อการแสดงควรจะได้ตระหนักว่า มนุษย์เป็นสัตว์ที่ชอบเล่น ชอบความสนุกสนาน การที่มนุษย์ได้มีโอกาสได้แสดงได้ใช้ศิลปการแสดงนั้น เป็นการช่วยผ่อนคลายความตึงเครียดจากกิจกรรมต่าง ๆ เพราะฉะนั้น ในขณะเดียวกันกับที่ผู้เรียนได้ฝึกศิลปการแสดง เกิดความสนุกสนานรื่นเริง รู้สึกประสบความสำเร็จทางด้านการแสดงก็จะได้เรียนรู้เกี่ยวกับศิลปการใช้ภาษาไปด้วย ไม่รู้สึกตัวว่าต้องเรียนอย่างเคร่งเครียดอะไรมากนัก

3. ในการใช้ญาณการประกอบการสอนนั้น ครูควรจะได้คำนึงถึงเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล ว่าผู้เรียนแต่ละคนมีความรู้ความสามารถ ความถนัด ความสนใจและความสามารถทางการแสดงออกทางภาษาต่างกัน บางคนชอบพูด ชอบเขียน ชอบแสดงความคิดเห็น และมีศิลปะทางการแสดงเป็นพื้นฐานอยู่บ้างบางคนมีความสนใจด้านการแสดง แต่ไม่มีใครมีโอกาสฝึกฝนหรือแสดงออก ทำให้มีทักษะด้านการแสดงออกไม่ดีเท่าที่ควร ในการสอนครูจึงเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีโอกาสฝึกฝน และได้แสดงทั่วหน้ากัน แต่ไม่ควรคาดหวังที่จะให้นักเรียนทุกคนมีความสามารถในการแสดงเท่ากัน ควรให้ได้แสดงออกตามความสามารถ และตามเอ็กต์ภาพ ทั้งนี้ควรให้นักเรียนแต่ละคนรู้สึกว่าประสบผลสำเร็จในการแสดงตามสมควร

4. กฎแห่งความพร้อม กฎแห่งความพร้อมนี้เป็นเรื่องสำคัญมาอีกเรื่องหนึ่งครูผู้สอนภาษาไทยเพื่อการแสดงควรคำนึงถึง กฎแห่งความพร้อมนี้มีความเชื่อว่า ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เมื่อมีความพร้อมที่จะเรียน ความพร้อมช่วยให้สามารถเรียนได้ด้วยความเร็ว และประสบผลดี เพราะฉะนั้นครูผู้สอนควรที่จะได้จัดบทเรียน เนื้อหาสาระ และกิจกรรมที่จะสอนให้เหมาะสมกับความพร้อมและวุฒิภาวะของผู้เรียน สำหรับการเรียนการสอนภาษาไทยโดยใช้ญาณการนี้ ผู้สอนควรจะได้เตรียมผู้เรียนให้พร้อม คือก่อนที่จะให้ผู้เรียนได้แสดงบทบาทสมมติแสดงละคร ควรที่จะได้ฝึกการแสดงออกทางวาจา การแสดงกิริยาอาการ ท่าทางการแสดงออก ซึ่งความรู้สึก

และอารมณ์ในด้านต่าง ๆ ทั้งในด้านภาษาพูด และสื่อความหมาย โดยไม่ต้องใช้คำพูดอาจมีการเล่นเกมต่าง ๆ เช่น เกมโรคติดต่อด้านการแสดง ท่าทางหรือการแสดงอารมณ์ เกมเหล่านี้จะช่วยให้ผู้เรียนแสดงกิริยาอาการ และแสดงอารมณ์ต่าง ๆ โดยปราศจากความเขินอาย ซึ่งเป็นพื้นฐานให้ผู้เรียนมีความพร้อมที่จะแสดงบทบาทหรือแสดงละครต่อไป

5. กฎของการฝึก การแสดงออกทางภาษา ถ้าจะให้มีประสิทธิภาพต้องอาศัยการฝึกฝน การเรียนรู้ด้วยการฝึกฝนเป็นกฎของการเรียนรู้ข้อหนึ่ง ซึ่งนักจิตวิทยาชื่อ ธอร์นไคด์ กล่าวว่า การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อมีการฝึกฝนและการกระทำซ้ำ ภาษาไทยเป็นวิชาทักษะ เพราะฉะนั้นผู้เรียนควรมีโอกาสฝึกฝนการใช้ภาษา ทำแบบฝึกหัด มีโอกาสใช้ภาษาเพื่อการแสดงบ่อยครั้ง เพียงใดก็จะมีโอกาสเพิ่มพูนทักษะทางด้านการใช้ภาษา เพื่อกิจกรรมการแสดงให้บ่อยครั้งที่สุดเท่าที่จะทำได้ นอกจากฝึกฝนในห้องเรียนแล้วผู้เรียนอาจใช้เวลาว่างหลังรับประทานอาหารกลางวัน ฝึกเป็นโฆษก อ่านข่าวประจำวัน บทความและประกาศของโรงเรียนทางรายการกระจายเสียงของโรงเรียน หรืออาจฝึกฝนเล่าเรื่องเล่านิทานการแสดงบทบาทสมมติ การแสดงละคร การฝึกเป็นโฆษก หรือพิธีกรในกิจกรรมของชุมชนภาษาไทยก็ได้ กฎของการเรียนรู้ด้วยการฝึกฝนนี้มีลักษณะคล้ายคลึงกับกฎของการใช้ไม่ได้ เพราะฉะนั้นจะช่วยให้ผู้เรียนมีทักษะในการใช้ภาษาเพื่อการแสดงได้ดี ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงอยู่เสมอเป็นประจำ

6. กฎแห่งผล กฎแห่งผลนี้มีความสำคัญต่อการเรียนภาษาไทยเพื่อกิจกรรมการแสดงมาก เพราะโดยทั่วไปแล้วเมื่อผู้เรียนได้เรียนภาษาไทย มีโอกาสได้ใช้ภาษาแสดงออกแล้วนักเรียนก็ต้องทราบผลของการใช้ภาษาหรือผลของการแสดงของตนเองเป็นอย่างไรบ้าง เพราะฉะนั้นครูผู้สอนภาษาไทยเพื่อกิจกรรมการแสดงออกทางด้านการพูด การเขียน การแสดงบทบาทสมมติ หรือ การแสดงละครก็ตาม ครูและเพื่อน ๆ ควรจะได้ประเมินผลและติชมโดยเร็ว การพูดและการติชม ก็ควรที่จะได้ใช้ถ้อยคำด้วยความระมัดระวัง การติชมควรถือหลักการให้กำลังใจด้วย คือ ควรชมส่วนที่ผู้เรียนทำได้ดีเสียก่อน แล้วจึงติ การติก็ควรติดเพื่อก่อ คือมีข้อเสนอแนะประกอบไปด้วย ผู้เรียนจึงจะได้รับประโยชน์อย่างแท้จริง ทางที่ดีควรที่จะได้สร้างเกณฑ์หรือแบบประเมินผลไว้ใช้ในการประเมิน การประเมินผล การติชม จะได้เป็นไปตามหลักการผู้เรียนตามคำแนะนำ

7. ในการใช้นาฏการประกอบการสอนนั้น ผู้เรียนควรเกิดความรู้สึกว่าตนเอง ประสบผลสำเร็จ คือรู้สึกว่าได้ พูดได้ เขียนได้ แสดงได้ ทำให้เกิดความมั่นใจ กล้าพูด กล้าแสดง ต่อไปอีก เพราะฉะนั้น ในการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อกิจกรรมการแสดงจึงควรเริ่มต้นจาก ทักษะพื้นฐานก่อน เช่น ให้นักเรียนได้ลองสังเกตกิริยาอาการของผู้ประกอบอาชีพต่างๆ เช่น ช่างตัดผม ช่างเสริมสวย พนักงานเดินตลาด แพทย์ วิศวกร แล้วให้ลองเลียนแบบกิริยาท่าทาง ต่าง ๆ และการใช้คำพูด ถ้าจะให้ดีครูควรมอบหมายให้นักเรียนเป็นคู่ ๆ ไปสังเกตกิริยาท่าทาง และการใช้ภาษาของคนเหล่านั้นพร้อมกัน แล้วให้นักเรียนคนหนึ่งแสดงอีกคนหนึ่งเป็นผู้ตรวจสอบ ว่าแสดงกิริยา หรือพูดได้เหมือนหรือไม่ นอกจากนั้นอาจให้นักเรียนฝึกแสดงกิริยาอาการต่าง ๆ ซึ่งแสดงอารมณ์ เช่น ดีใจ เสียใจ กลุ้มใจ หัวเราะ ร้องไห้ โกรธ เป็นต้น ซึ่งเป็นการ แสดงง่าย ๆ ที่นักเรียนพอทำได้

การแสดงท่าจากสุภาษิต คำพังเพย หรือสำนวนไทย ให้เพื่อน ๆ ทายก็เป็น การแสดงที่ไม่ยากนัก เพราะฉะนั้น ครูอาจให้นักเรียนลองแสดงทำให้เพื่อนทาย เช่น ยังไม่เห็น น้ำตดกระบอก ยังไม่เห็นกระรอกโก่งหน้าไม้ เป็นต้น เมื่อนักเรียนแสดงทำได้ก็จะรู้สึกว่าคุณเอง มีความสามารถในการแสดงพอสมควร ทำให้มีกำลังใจที่จะแสดงต่อไป

การเล่นเรื่องเล่านิทาน ก็ควรเป็นเรื่องสั้น ๆ ใช้เวลาพูดประมาณ 2 - 3 นาที นักเรียนอาจใช้อุปกรณ์ประกอบการพูด หรืออาจให้เพื่อนมาแสดงท่าทาง หรือสาธิตการแสดง บางอย่างประกอบการพูดของตนด้วย ละครสั้น ๆ ซึ่งใช้เวลาในการแสดงประมาณ 10 นาที ในตอนแรกอาจจะเป็นทำนองเล่นละครวิทยุก่อน คือใช้เสียงเท่านั้นไม่ต้องแสดงท่าทาง บทที่ แสดงควรเป็นบทง่าย ๆ ไม่ซับซ้อนนัก นักเรียนจะได้รู้สึกว่าคุณได้ แสดงได้ เกิดความมั่นใจ และมี กำลังใจที่จะแสดงต่อไป

8. ในการเรียนการสอนภาษาไทยโดยใช้นาฏการนั้น เพื่อให้นักเรียนเกิดความกล้า เกิดความมั่นใจที่จะพูดหรือแสดง ครูผู้สอนจึงควรที่ต้องเสริมกำลังใจเป็นระยะ ๆ การเสริม กำลังใจเป็นสิ่งที่สำคัญมาก เพราะเมื่อนักเรียนได้ทำกิจกรรมใดแล้ว ก็ย่อมต้องการทราบว่า พฤติกรรมหรือทักษะทางภาษาที่ตนแสดงออกนั้น ถูกต้องหรือเป็นสิ่งที่พึงปรารถนาหรือไม่ นักจิตวิทยาได้เสนอแนะว่า การเสริมกำลังใจในทางบวกจะช่วยให้นักเรียนทราบว่า สิ่งที่คุณ แสดงออกไปนั้นถูกต้อง เป็นที่พึงปรารถนา นักเรียนก็จะเกิดกำลังใจ เกิดความภาคภูมิใจ มีความมานะพยายามที่จะแสดงต่อไป นอกจากนั้นการเสริมกำลังใจในทางบวกยังช่วยให้นักเรียน มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาที่เรียนอีกด้วย

การใช้นาฏการโดยเฉพาะอย่างยิ่งการแสดงละคร จะต้องมีการซ้อมและท่องบท ขณะที่ซ้อมละครก็อาจจะมีข้อบกพร่องบ้าง หากครูผู้สอนพูดเสริมกำลังใจ ก็จะทำให้นักเรียนได้ทราบข้อบกพร่องของตนเองและพยายามแก้ไขให้ดีขึ้น เมื่อแสดงได้ถูกต้องก็จะได้รับความชื่นชม ทำให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจ รู้สึกว่าตนเองประสบความสำเร็จและจะพยายามแสดงให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นไปอีก

การเสริมกำลังใจนั้นมีหลายวิธี และผู้เสริมกำลังใจก็มีทั้งครูและเพื่อนนักเรียนด้วยกันเอง การเสริมกำลังใจที่นิยมใช้กัน มีทั้งการพูดชื่นชม เสริมกำลังใจด้วยวาจา การเสริมกำลังใจด้วยการแสดงท่าทาง เช่น พยักหน้า เอามือแตะไหล่ แสดงแววตา แสดงความชื่นชม ยิ้ม เป็นต้น การเสริมกำลังใจด้วยการให้นักเรียนบรบมือ ด้วยการให้รางวัลหรือให้ดาว และให้นักเรียนพูดชื่นชมกันเอง

การพูดชื่นชมการแสดงของนักเรียน ครูควรระมัดระวังเลือกใช้ภาษาให้เหมาะสม ควรชมสิ่งที่นักเรียนแสดงได้ดีเสียก่อน แล้วจึงแจ้งให้นักเรียนทราบถึงข้อบกพร่องต่าง ๆ พร้อมทั้งเสนอแนะการแก้ไข ในกรณีที่ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการชื่นชมการแสดงของเพื่อนในชั้น ครูก็ควรที่จะสอนให้นักเรียนทราบถึงวิธีการชื่นชมที่เหมาะสม อาจให้นักเรียนทดลองชื่นชมกันก่อน แล้วครูก็ช่วยสรุปเสนอวิธีการชื่นชมที่ถูกต้อง จะทำให้ผู้แสดงเกิดกำลังใจและมีความเชื่อมั่นในตนเอง

9. การใช้นาฏการประกอบการสอนนั้น เป็นทั้งเรื่องการใช้ภาษาและการแสดงในขณะเดียวกัน แรงจูงใจ จึงเป็นสิ่งสำคัญมาก ครูผู้สอนควรที่จะได้สร้างบรรยากาศให้น่าสนใจ น่าเรียน แรงจูงใจมี 2 ประเภทคือ

1. แรงจูงใจภายนอก
2. แรงจูงใจภายใน

แรงจูงใจภายนอกคือ แรงจูงใจที่เกิดจากสิ่งเร้าภายนอก เป็นแรงกระตุ้นที่ทำให้ นักเรียนเกิดความสนใจ เกิดความกระตือรือร้นที่จะเรียน ในการเรียนการสอนภาษาไทยเพื่อ กิจกรรมการแสดงนั้นครูเปิดเทป การแสดงละครให้นักเรียนฟัง ให้นักเรียนคนใดคนหนึ่งออกมาแสดงทำให้เพื่อน ๆ ทาย การเล่นเกมที่นักเรียนต้องแสดงท่าทาง หรืออารมณ์ตามที่ถูกกำหนด ให้ทำ ครูแสดงภาพหรือสไลด์ การแสดงท่าทางต่าง ๆ ในขณะพูดให้นักเรียนชม สิ่งเหล่านี้เป็นแรงจูงใจภายนอกที่ทำให้นักเรียนสนใจ เกิดความกระตือรือร้นที่จะเรียนบทเรียนกิจกรรมเพื่อการแสดงต่าง ๆ ต่อไป

แรงจูงใจภายใน คือ แรงจูงใจที่เกิดขึ้นภายในตัวของนักเรียน แรงจูงใจภายในเป็นความสนใจ ความกระตือรือร้น ความใคร่รู้ใคร่เรียน ความต้องการที่จะแสดงออก ทั้งการพูด การเขียน การแสดงละคร นอกจากนั้นก็เป็นความต้องการที่จะเสาะแสวงหาความรู้ และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ แรงจูงใจภายในส่วนใหญ่มักจะเกิดขึ้น เนื่องจากผลของแรงจูงใจภายนอก คือ หลังจากที่ได้ครูใช้วิธีโน้มน้าวเข้าสู่บทเรียน การจัดบรรยากาศเป็นแรงกระตุ้นให้นักเรียนสนใจในบทเรียน และให้นักเรียนร่วมกิจกรรมจนเกิดการเรียนรู้แล้ว นักเรียนก็จะเกิดความกระตือรือร้นขึ้นภายในตนเอง คิดริเริ่มใคร่ที่จะทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเองบ้าง เช่น หลังจากที่ได้ฟังเทปการแสดงละครพูด ได้ร่วมแสดงและได้เรียนรู้ถึงวิธีการเขียนบทละครพูด ก็ใคร่ที่จะได้แต่งบทละครด้วยตนเอง อาจจะเข้าไปในแนวที่ได้เรียนไปแล้ว หรือเป็นแนวที่แปลกแตกต่างออกไปอีกบ้างก็ได้ หรือหลังจากการที่ได้เรียนเรื่องการได้กลอนสลับทักว่า แล้วก็ลองแต่งกลอนเองและคิดจัดที่จะได้กลอนสลับหรือบทสลับทักขึ้นในหมู่เพื่อน ๆ เป็นต้น

ครูจึงเป็นบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในอันที่จะจัดกิจกรรมการเรียนการสอนต่าง ๆ เพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจภายนอกให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้นที่จะเรียนเกิดความสนุกสนานในการเรียน สนใจในการใช้ภาษาไทยเพื่อการแสดงต่าง ๆ จนเกิดแรงจูงใจภายใน เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่จะแสดงออกทั้งในด้านการพูด การเขียน การแสดงบทบาทสมมุติ และการแสดงละครต่าง ๆ ขึ้น

งานวิจัยเกี่ยวกับการสอนแบบนาฏการ

งานวิจัยในประเทศ

จิตต์นิภา ภักดีชุมพล (2516 : 161) ได้ทำการวิจัยเรื่องกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ของโรงเรียนสาธิตในกรุงเทพมหานคร โดยใช้การสัมภาษณ์และแบบสอบถาม พบว่า กิจกรรมเสริมหลักสูตร ทั้งวิชาภาษาไทย และสังคมศึกษาที่นักเรียนสนใจมากที่สุด ได้แก่ การแสดงละครแบบแห่แห่น การร้องเพลงพื้นเมืองและการแสดงหุ่นกระบอก

อมรา บรมัญญะ (2522 : 104) ได้ทำการวิจัยเรื่องการใช้สื่อการสอนแบบละครในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในกรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพการณ์การใช้สื่อการสอนแบบละครในระดับมัธยมศึกษา ประโยชน์และผลจากการใช้สื่อการสอนแบบละคร ผลการวิจัยสรุปว่า การใช้สื่อการสอนแบบละครมีคุณค่า ในการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้

ที่ตรง และใกล้เคียงความเป็นจริงมากที่สุด ทั้งยังเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นทั้งผู้ลงมือปฏิบัติ และผู้สังเกตการณ์ ผลการใช้สื่อการสอนประเภทนี้ ทำให้นักเรียนกล้าแสดงออก และมีความเชื่อมั่นในตนเองมากยิ่งขึ้น

สมพล ธูปบูชา (2524 : 187) ทำการวิจัย เรื่องการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการเรียนหลักภาษาไทย ด้วยการสอนแบบบรรยาย โดยการใช้และไม่ใช้เกม และเพลงประกอบการสอน พบว่า คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนทั้งสองกลุ่มแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าแสดงว่า การเรียนหลักภาษาไทยด้วยวิธีการบรรยาย โดยมีเกม และเพลงประกอบการสอนมีความคงทนหรือความจำในเนื้อหาดีกว่าการสอนแบบบรรยาย

ชวลิต ผู้ภักดี (2526 : 98) ได้ทำการวิจัยเรื่องโครงการเสนอผู้จัดทำโครงการประกอบการสอนวิชาภาษาไทย สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี วิชาเอก-โท ภาษาไทย ในวิทยาลัยครูกลุ่มนครหลวง ผลการวิจัยพบว่า นาฏการที่ใช้ประกอบการสอนภาษาไทย ซึ่งประกอบด้วย การแสดงละครพูด การอ่านทำนองเสนาะ การอ่านบทสนทนา การแสดงการเล่นพื้นเมือง และการท่ายปริศนาท่าทาง ส่วนรายวิชาที่ใช้นาฏการประกอบการสอนมากที่สุด ได้แก่ วรรณคดีการละคร วิธีสอนภาษาไทยสัมมนาการใช้ภาษาไทยวรรณกรรมปัจจุบัน

สาลิณี หมายเจริญ (2527 : 108) ได้สำรวจการใช้นาฏการประกอบการสอนภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในกรุงเทพมหานคร และรวบรวมข้อมูล ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้นาฏการประกอบการสอนภาษาไทย มาจัดทำเป็นโครงการเสนอการจัดนาฏการประกอบการสอนภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ผลการวิจัยปรากฏว่านาฏการที่ใช้ประกอบการสอนภาษาไทย อยู่ในระดับมาก ได้แก่ การแสดงละครพูด ละครใบ้ การแสดงท่าทาง การแสดงบทบาทสมมุติ สถานการณ์จำลอง การอ่านบทสนทนา การอ่านทำนองเสนาะการแสดงเพลงเรือ การท่ายปริศนาท่าทาง การแสดงละครสั้น และรายวิชาที่ใช้นาฏการประกอบการสอนภาษาไทยในระดับมาก คือ วิชาภาษาไทยบังคับ ม 101 - ท 102, ท 203 - ท 204 และท 305 - ท 306 ลักษณะการใช้นาฏการใช้ในการนำเสนอเข้าสู่บทเรียนการสอนเนื้อหาวิชาและสรุปบทเรียน อยู่ในระดับมาก

พิณทอง ทองแตง (2529 : 203) ได้ทำการวิจัยเรื่องการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวรรณคดีมรดก เรื่อง พระอภัยมณี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้หุ่นกระบอกกับการสอนแบบอภิปราย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองสอนเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา

ปีที่ 5 โรงเรียนสตรีมหาพฤฒาราม ที่เลือกเรียนนิชาวรรณคดีมรดก ผลการวิจัยปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนนิชาวรรณคดีมรดกเรื่องพระอภัยมณีของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดย กลุ่มที่ใช้หุ่นกระบอกมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่า กลุ่มที่สอนแบบอภิปราย

อดุลย์พันธ์ เนตรมัย (2529 : 183) ได้ทำการวิจัยเรื่องการใช้ละครหุ่นประกอบ การสอนวรรณคดีไทยเรื่อง มหาเวสสันดรชาดก กัณฑ์กุมาร สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อหาประสิทธิภาพของละครหุ่น และศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนการเรียน และหลังการเรียนเมื่อใช้ละครหุ่นที่สร้างกลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา พัฒนาการ กรุงเทพมหานคร จำนวน 30 คน เครื่องมือคือแบบทดสอบ ผลการวิจัยปรากฏว่า ละครที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 86.33/80.66 และผลสัมฤทธิ์ก่อนการเรียนและหลังการเรียนของ นักเรียนโดยใช้ละครหุ่น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ฉันทนา กุลธวัชวิชัย (2530 : 98) ได้ทดลองสอนแบบนาฏการในวิชาภาษาไทย ชุดทักษะสัมพันธ์ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยของกลุ่ม ที่สอนโดยนาฏการ แตกต่างจากกลุ่มที่ได้รับการสอนตามแนวคู่มือครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01 ความรับผิดชอบทางการเรียนวิชาภาษาไทยแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 และความสนใจทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

งานวิจัยในต่างประเทศ

ซาริม ปาซ (ขวลิต ผู้กัคดี. 2526 : 30 ; อ้างอิงมาจาก Sharim - Paz. n.d.) ศึกษาเกี่ยวกับการใช้นาฏการกับนักศึกษาฝึกหัดครูในประเทศชิลี ปรากฏว่า ปาซ ได้จัดโครงการละครฝึกนักศึกษาฝึกหัดครู เพราะเชื่อว่า นาฏการจะเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ ฝึกฝนการพูดภาษาอังกฤษอย่างจริงจังและสมจริง อีกทั้ง ได้รับทักษะหลายอย่างซึ่งมีประโยชน์ต่อ อาชีพครูอย่างยิ่ง และได้เปิดสอนวิชา Language Study Through Drama เป็นวิชาบังคับ สำหรับหลักสูตร 1 ปี และการสัมมนาเป็นวิชาเลือกสำหรับหลักสูตร 6 เดือน นับว่าการใช้ การละครบรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดโครงการนี้เป็นอย่างดี

มาเลย์ และอลันดอฟ (ขวลิต ผู้กัคดี. 2526 : 30 ; อ้างอิงมาจาก Maley and Alanduff. 1979) เขาได้อาศัยความรู้จากประสบการณ์ในการสอนภาษาต่างประเทศ

และภาษาที่สองมาเป็นเวลานานในยุโรป เขาได้ทดลองใช้กิจกรรมการละครเป็นเวลากว่า 5 ปี จนเลือกได้กิจกรรมที่เหมาะสมและใช้ได้จริงบรรจุไว้ในหนังสือ Drama Technique in Language Learning

จากผลการวิจัยที่กล่าวมาแล้วข้างต้น พอสรุปได้ว่า การนำการสอนแบบนาฏการมาใช้ในการเรียนการสอนภาษาไทยทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยคาดไว้ว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนแบบนาฏการจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยแตกต่างจากนักเรียนที่ได้รับการสอนตามแนวคู่มือแนวคู่มือครูของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

เอกสารเกี่ยวกับการสอนตามคู่มือครู

ลักษณะของคู่มือครู

กระทรวงศึกษาธิการ (2525 : 1) ให้ความหมายของคู่มือครู ว่า หมายถึง เอกสารสำหรับช่วยครูให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาของบทเรียนอย่างลึกซึ้งและชัดเจน ตลอดจนทราบแนววิธีการสอนที่มีประสิทธิภาพ

นพคุณ คุณาชีวะ (2524 : 87) ให้ความหมายว่า คู่มือครู หมายถึง หนังสือที่ช่วยขยายความรู้ ขยายเนื้อหาจากหนังสือแบบเรียน เป็นหนังสือที่ช่วยแนะแนวทางในการสอนให้ครูผู้ที่ทำคู่มือครูก็คือครูและนักวิชาการ ส่วนคู่มือครูของไทยผู้ที่ทำคู่มือครู คือ ผู้ที่ทำหนังสือแบบเรียน ซึ่งได้แก่กรมวิชาการ มีลักษณะประกอบไปด้วยสิ่งต่อไปนี้

1. คำแนะนำในการใช้หลักสูตรและแบบเรียน
2. คำแนะนำในการใช้คู่มือการสอนเฉพาะบท ซึ่งแบ่งออกได้ดังนี้
 - 2.1 จุดประสงค์การสอน
 - 2.2 ข้อคิดที่ได้จากเรื่อง
 - 2.3 ข้อเสนอแนะในการสอน
 - 2.4 ความรู้ประกอบ
 - 2.5 หนังสืออ่านประกอบ

สุจริต เพียรชอบ (2525 : 58 - 63) ได้ให้รายละเอียดดังนี้

1. คำแนะนำในการใช้หลักสูตรและหนังสือแบบเรียน
2. จุดประสงค์ในการใช้คู่มือครูเรียบเรียงขึ้น เพื่อให้ครูใช้หนังสือในการเรียนการสอนได้โดยสะดวกโดยชี้แจงและคลี่คลายความหมายทุกขั้นตอนที่เนื้อหาซับซ้อนเกินไปให้เข้าใจแจ่มชัด
3. เนื้อหาสาระของคู่มือครู ประกอบด้วย คำนำ คำชี้แจงในการใช้คู่มือครูในแต่ละบทซึ่งจะมีโครงสร้างเหมือนกัน คือ ประกอบด้วยจุดประสงค์ทั่วไป จุดประสงค์เชิงพฤติกรรมเนื้อหาสาระโดยสรุป เนื้อหาประกอบด้วยการสอน ข้อเสนอแนะวิธีการสอนและการจัดกิจกรรม สื่อการสอน การวัดและประเมินผล หนังสืออ่านประกอบ หนังสืออุเทศ
4. วิธีใช้คู่มือครู มีไว้สำหรับให้ครูประกอบการสอน ถ้าครูทำตามคำแนะนำโดยตลอดจะทำให้การสอนดำเนินไปโดยสะดวกยิ่งขึ้น

กิจกรรมการเรียนรู้การสอนตามคู่มือครู

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2525 : ก - ข) ชี้แจงการใช้คู่มือครูประกอบการเรียนการสอนไว้ดังนี้

1. ครูผู้สอนควรทำความเข้าใจข้อสังเขป เนื้อหาในตอนต้นของคู่มือครูก่อนที่จะทำความเข้าใจรายละเอียดที่กล่าวไว้ในหนังสือเรียน เพราะใจความในข้อสังเขปของคู่มือครูไม่ได้จัดเรียงลำดับไว้ตามย่อหน้า เหมือนใจความในหนังสือเรียนบางตอนใจความในหนังสือเรียนมีการแยกออกเป็นข้อ ๆ อย่างละเอียดแต่เนื้อความในข้อสังเขปในคู่มือครูอาจจะรวมข้อย่อย ๆ 2 - 3 ข้อเป็นข้อสังเขปเดียว ครูจึงควรอ่านข้อสังเขปให้ตลอดเสียก่อน ทั้งนี้หรือ ำให้เกิดความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นสำคัญ
2. คู่มือครูในแต่ละบทมักมีคำชี้แจงถึงเนื้อหาสำคัญของบทเรียนแต่ละบทเรียนในหนังสืออาจมีตัวอย่างเพิ่มเติมจากที่มีไว้ในหนังสือเรียนนั้น บางบทถ้าเห็นว่าเนื้อหาใจความชัดเจนอยู่แล้วก็ไม่มีตัวอย่างเพิ่มเติมมาอีก ตามปกติคู่มือครูจะมีข้อเสนอแนะกิจกรรมการเรียนการสอนประจำบท แต่ข้อเสนอแนะไม่ใช่ข้อกำหนดให้ครูกระทำแน่นอนเลยทีเดียว ดังนั้นเมื่อครูอ่านข้อเสนอแนะแล้ว ถ้าครูคิดวิธีจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของตนเอง หรือปรับปรุงดัดแปลงกิจกรรมการเรียนการสอน ให้เหมาะสมกับสภาพในโรงเรียนหรือท้องถิ่นก็เป็นการสมควรอย่างยิ่ง

3. คู่มือครูบางบทมีความรู้เพิ่มเติมนอกเหนือจากหนังสือเรียน ทั้งนี้ก็เพราะมุ่งหวังที่จะได้เป็นแนวทางให้ครูใช้เป็นประโยชน์ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสมกับสภาพนักเรียนที่แตกต่างกัน เช่น มีประโยชน์กับโรงเรียนหรือนักเรียนบางกลุ่มหรือบางคน ที่มีศักยภาพสูงที่จะได้ความรู้เพิ่มเติมจากการเรียนก็ได้ การเสริมความรู้แบบนี้ย่อมไม่ถือว่าใช้ความรู้เฉพาะที่มีในหนังสือเรียน หรือที่มีในหนังสือคู่มือครูเท่านั้น ครูอาจเสริมความรู้จากแหล่งวิทยาการใดหรือกลวิธีหรือกิจกรรมการเรียนการสอนต่าง ๆ ให้แก่นักเรียนที่มีศักยภาพสูง ให้มีความรู้กว้างขวางขึ้นก็ได้

จะเห็นได้จากการสอนตามคู่มือครูจะสัมฤทธิ์ผลได้ ถ้าครูได้ทำการศึกษาและทำความเข้าใจการใช้คู่มือครูอย่างละเอียดถี่ถ้วนจะรู้จักยืดหยุ่น นำไปจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสม กับสภาพนักเรียน โรงเรียนและท้องถิ่น ทั้งนี้ครูเองต้องอาศัยหลักการศึกษาทุกด้าน มาประกอบการเรียนการสอน ให้เป็นไปตามลำดับขั้นตอนก่อนหลังด้วย

การสอน

มีผู้กล่าวถึงการสอนไว้หลายท่านดังนี้

สุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทรมรรย (2523 : 183) กล่าวว่า การวางแผนการสอนเป็นหน้าที่โดยตรงของครู การวางแผนงานล่วงหน้าย่อมก่อให้เกิดผลดี ช่วยให้ครูเกิดความมั่นใจมีบุคลิกภาพที่ดีสามารถควบคุมสถานการณ์ในห้องเรียนได้

สมพร มั่นตะสูตร (2526 : 52) แผนการสอน คือการเตรียมตัวล่วงหน้าของครูในการสอนในคาบเรียนหนึ่ง ๆ ว่านักเรียนควรจะเรียนรู้เรื่องใดมีจุดมุ่งหมายในการเรียนการสอนเฉพาะคาบอย่างไร จะสอนโดยวิธีใดมีเนื้อหารายละเอียดอย่างไรจะจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างไร จะประเมินผลและวัดผลการเรียนด้วยวิธีใด การวางแผนล่วงหน้านอกจากมีประโยชน์ในการกำหนดทิศทางที่แน่นอนของครูแล้วยังมีผลต่อการเรียนการสอนโดยทั่วไปด้วย

สิริวรรณ สุวรรณอาภา (2523 : 14) กล่าวว่า การสอนต้องประกอบด้วยขั้นตอนสำคัญ 3 ขั้นตอน เป็นอย่างน้อย คือ ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นสอนและขั้นสรุป กิจกรรมการเรียนการสอนในขั้นนำเข้าสู่บทเรียนเป็นกิจกรรมที่เร้าให้นักเรียนมีความสนใจบทเรียนและอยากจะเรียนต่อไป ส่วนกิจกรรมการเรียนการสอนในขั้นสอนนั้นเป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อพัฒนาตัวนักเรียนให้เกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ และกิจกรรมการเรียนการสอนขั้นสรุปเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้นักเรียนได้เกิดมโนทัศน์เกี่ยวกับเรื่องที่เรียน

ดังนั้นจะเห็นว่าการสอนตามข้อเสนอแนะในคู่มือครูประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน
2. ขั้นสอน
3. ขั้นสรุปบทเรียน

ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ ชาญ ธีรพิทยากุล (2517 : 34 - 35) ว่า การสอนหรือการจัดประสบการณ์ต่าง ๆ ของครูให้แก่นักเรียนเพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และนำผลการเรียนรู้ไปพัฒนาตนเองให้เจริญงอกงามในแต่ละครั้งนั้น ครูต้องการวางแผนการสอนให้เป็นไปตามลำดับก่อนหลัง โดยคำนึงถึงจุดมุ่งหมายที่วางไว้ว่า จะสอนอย่างไรจึงจะทำให้นักเรียนได้รับผลตามนั้น ปกติการสอนมักมีขั้นตอนการสอนที่สำคัญอยู่ 3 ประการคือ ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นสอนและขั้นสรุปดังนี้

กิจกรรมขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

ประสาธ อิศรปริดา (2522 : 122) กล่าวว่า กิจกรรมในขั้นนำเข้าสู่บทเรียนมีความสำคัญมาก เพราะถือว่าเป็นขั้นเตรียมความพร้อมให้แก่นักเรียนซึ่งสอดคล้องกับ วุฒิชัย จาณงค์ (2521 : 32) ที่กล่าวว่า นักเรียนจะเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด เมื่อนักเรียนพร้อมที่จะเรียนหรือพร้อมที่จะตอบสนอง เมื่อนักเรียนพร้อมที่จะทำกิจกรรมและได้ทำก็ย่อมนำมาซึ่งความพอใจ ชาญชัย ศรีไสยเพชร (2525 : 104) ได้กล่าวถึงวิธีการนำเข้าสู่บทเรียนว่ามีหลายวิธี ได้แก่ การใช้สื่อหรืออุปกรณ์การสอน การสร้างสถานการณ์ เช่นการจัดนิทรรศการบ่อย ๆ การร้องเพลง การเล่าประสบการณ์ การสนทนาซักถาม การแสดงละครจากสิ่ง ๆ การใช้บัตรหรือธงหรือสัญลักษณ์ต่าง ๆ การเล่านิทาน การเล่นเกม การทบทวนบทเรียนเดิม นอกจากนี้ สิริวรรณ สุวรรณอาภา (2523 : 15) ได้สรุปรูปแบบของกิจกรรมที่จะจัดในขั้นนำเข้าสู่บทเรียนไว้ดังนี้คือ

1. กิจกรรมการเล่านิทาน
2. กิจกรรมการสนทนา
3. กิจกรรมการใช้คำถาม
4. กิจกรรมการอ่านข้อความที่น่าสนใจ
5. กิจกรรมทายปัญหา

6. กิจกรรมการแสดงละครสั้น ๆ

7. กิจกรรมเกมและสถานการณ์จำลอง

8. กิจกรรมสาธิต

การจัดกิจกรรมเพื่อนำเข้าสู่บทเรียนดังกล่าว มีประโยชน์ต่อการเรียนการสอน ดังนี้

1. เป็นการเข้าใจให้นักเรียนสนใจในบทเรียนใหม่
2. ช่วยให้นักเรียนมีความพร้อมที่จะเรียน
3. เป็นการทบทวนบทเรียนเก่าให้แก่นักเรียน
4. ช่วยให้นักเรียนและครูมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน
5. ช่วยให้ผู้บรรยายของการเรียนในห้องเป็นกันเอง ไม่อึดอัด
6. ช่วยให้ผู้รู้ได้สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระยะต้น เพื่อปรับปรุงกิจกรรม

ชั้นสอน

7. เป็นการเชื่อมโยงประสบการณ์และความรู้เดิมให้เข้ากับประสบการณ์ใหม่ที่

นักเรียนจะได้รับ

กิจกรรมในชั้นสอน

สิริวรรณ สุวรรณอาภา (2523 : 16) กล่าวว่ากิจกรรมชั้นสอนนั้นเป็นขั้นตอนที่ต่อจากการนำเข้าสู่บทเรียน วิธีกำหนดกิจกรรมการเรียนในชั้นสอนควรเป็นกิจกรรมที่เอื้อให้นักเรียนได้ลงมือฝึกฝนปฏิบัติอย่างจริงจัง อาจจัดในรูปของการเล่านิทาน การร้องเพลง การเล่นเกม หรืออื่น ๆ มากกว่าการบรรยายและไม่ควรเน้นอย่างใดอย่างหนึ่งนานเกินไป เพราะจะทำให้ให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่าย หรือเกิดทัศนคติที่ไม่ดีต่อวิชาที่เรียน กิจกรรมในชั้นสอนมีจุดมุ่งหมายและรูปแบบดังนี้

จุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมในชั้นสอน มีดังนี้

1. เพื่อให้นักเรียนเกิดความสนใจในบทเรียนต่อจากขั้นนำเข้าสู่บทเรียน
2. เพื่อให้นักเรียนสามารถพัฒนาความรู้ ทักษะและทัศนคติ
3. เพื่อเป็นวิธีทางที่จะน่านักเรียนให้ประสบผลสำเร็จตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้

รูปแบบของกิจกรรมในชั้นสอน มีดังนี้

1. กิจกรรมการอภิปราย
2. กิจกรรมการบรรยาย

3. กิจกรรมการอ่าน
4. กิจกรรมการสังเกตและจดบันทึก
5. กิจกรรมการค้นคว้าในห้องสมุด
6. กิจกรรมการทดลอง
7. กิจกรรมการสาธิต
8. กิจกรรมการแสดงต่าง ๆ
9. กิจกรรมการทำรายงาน

กิจกรรมในชั้นสรุป

สิริวรรณ สุวรรณอาภา (2523 : 16) กล่าวว่ากิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นสรุป เป็นกิจกรรมที่มุ่งให้นักเรียนได้เรียนรู้หรือจดจำการกระทำที่ผ่านมาได้ดีตามหลักการเรียนรู้ของ นักจิตวิทยา กัทธรี (Guthrey) ดังนั้นในการเรียนการสอนแต่ละครั้งควรมีการสรุปบทเรียน โดยใช้กิจกรรมที่ถูกต้องและเหมาะสม เพื่อให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพ การสรุปบทเรียนจะได้ผล เมื่อใดนั้นขึ้นอยู่กับกิจกรรมที่จัดขึ้น ซึ่งมีรูปแบบของกิจกรรมที่ควรจัดไว้ในชั้นสรุป ดังนี้

1. การรายงานหน้าชั้นของกลุ่มต่าง ๆ
2. การทำรายงานกลุ่มหรือรายบุคคล
3. การเรียงความ
4. การใช้สไลด์ทัศนูปกรณ์
5. การสนทนาซักถามระหว่างครูกับนักเรียน
6. การใช้คำถาม
7. การใช้เกม
8. การมอบหมายงานให้ปฏิบัติ
9. การแสดงต่าง ๆ
10. การจัดนิทรรศการ
11. การจัดป้ายนิเทศ
12. การศึกษานอกสถานที่

การจัดกิจกรรมขั้นสรุปบทเรียนดังกล่าว มีประโยชน์ต่อนักเรียนและครูในการเรียนการสอนดังนี้

1. ประมวลเรื่องราวที่สำคัญเข้าด้วยกันได้
2. เชื่อมโยงกิจกรรมการเรียนการสอนของนักเรียนได้
3. ครูรวบรวมความสนใจของนักเรียนก่อนจะจบบทเรียน
4. สร้างให้มีความเข้าใจบทเรียนได้ดีขึ้น
5. ส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ให้กับนักเรียน

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการวางแผนการสอนครั้งใดก็ตามจะต้องให้เป็นไปตามลำดับขั้นตอนก่อนหลังตามขั้นตอนที่สำคัญ 3 ขั้นตอน คือ ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นสอนและขั้นสรุป

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบนาฏการกับการสอนตามแนวคู่มือครูมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน
2. นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบนาฏการกับการสอนตามแนวคู่มือครูมีเจตคติทางการเรียนแตกต่างกัน
3. นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบนาฏการมีเจตคติทางการเรียนก่อนและหลังการสอนแตกต่างกัน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเป็นขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือ
3. การดำเนินการศึกษาค้นคว้า
4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนโคกกะเทียมวิทยาลัย อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2537 จำนวน 10 ห้องเรียน รวม 500 คน

กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนโคกกะเทียมวิทยาลัย อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2537 จำนวน 60 คน ได้มาโดยการสุ่มจำนวนห้องเรียนมา 2 ห้องเรียน จากนักเรียนทั้งหมด 10 ห้องเรียน และสุ่มอีกครั้งหนึ่งด้วยวิธีการจับสลากแยกเป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 30 คน โดยกลุ่มทดลองสอนด้วยการสอนแบบนาฏการ และกลุ่มควบคุมสอนตามแนวคู่มือครู ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ แผนการสอนวิชาภาษาไทย รายวิชา ท 305 ชุดทักษะสัมพันธ์ แบ่งออกเป็น 2 แผนย่อยคือ
 - 1.1 แผนการสอนแบบนาฏการ
 - 1.2 แผนการสอนตามแนวคู่มือครู ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

2. เครื่องมือรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบทดสอบ 2 ชุด

2.1 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย (ท 305)

2.2 แบบสอบถามวัดเจตคติทางการเรียน

แผนการสอนแบบนาฏการ

ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยยึด จุดประสงค์ หลักการ เนื้อหาวิชาภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ชุดทักษะสัมพันธ์ เล่ม 3 เรื่องขุนช้างขุนแผน (ตอน พลายงามพប់พ้อ) เรื่องสามก๊ก (ตอนจูล่งฝ่าทัพรับอาเต๊า) เรื่องเหินแก่ลูก ตามลำดับขั้นตอนในการสอนซึ่งประกอบด้วย

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ เป็นการสร้างความสนใจให้ผู้เรียนมีความพร้อมที่จะเรียนและทบทวนบทเรียนเดิมของผู้เรียน โดยนำเนื้อหาสาระสำคัญที่เคยเรียนไปแล้วในบทเรียนก่อนมาสัมพันธ์กับบทเรียนใหม่ รวมทั้งแจ้งจุดประสงค์ของบทเรียนใหม่ ในขั้นนี้ ใช้การพูดเล่าการสนทนา การอภิปราย หรือใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ

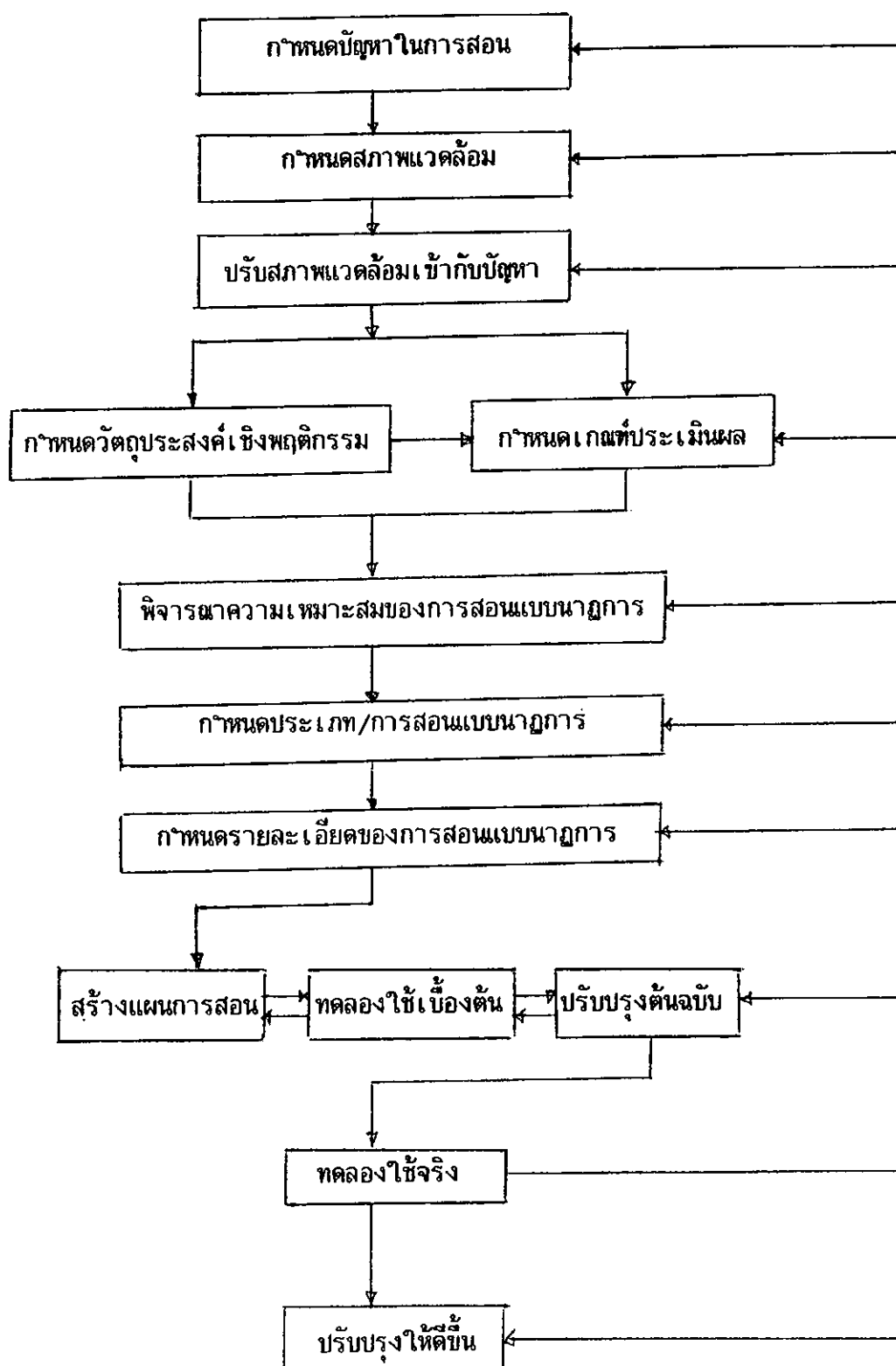
ขั้นที่ 2 ขั้นสอน เป็นการให้เนื้อหาความรู้จากการแสดงของนักเรียน โดยแบ่งกิจกรรมการเรียนการสอนเป็น 3 ขั้น คือ

1. ขั้นเตรียม เป็นการให้แนวการเรียนรู้ การกำหนดเรื่องหรือสถานการณ์เพื่อเตรียมผู้แสดงและผู้ชม

2. ขั้นแสดง ในขั้นนี้นักเรียนเป็นผู้ดำเนินการด้วยตนเอง ตามบทบาทหรือสถานการณ์ที่ได้รับมอบหมาย โดยมีการวางแผนร่วมกัน

3. ขั้นอภิปรายและสรุปผล เมื่อการแสดงจบลง ให้นักเรียนร่วมมือกันอภิปรายแสดงความคิดเห็น สรุปการแสดงเป็นหลักการ โดยให้นักเรียนที่เป็นผู้ชมการแสดงได้อภิปรายแสดงความคิดเห็นว่าผู้ชมเรียนรู้อะไรบ้างจากการแสดง การแสดงเป็นไปตามความมุ่งหมายหรือไม่ โดยครูเป็นผู้คอยเสริมและสรุปบทเรียนร่วมกับนักเรียนอีกครั้ง

ขั้นที่ 3 ขั้นประเมินผล ขั้นนี้เป็นการประเมินผลการเรียนว่า นักเรียนบรรลุผล ตามจุดประสงค์หรือไม่ การประเมินผลนี้ใช้การสังเกต การทำกิจกรรมในชั้นเรียน การตอบคำถาม หรือการทาบแบบฝึกหัด

ภาพประกอบ 1 ลำดับขั้นตอนในการสร้างแผนการสอนแบบนฏการ

คำอธิบายลำดับขั้นตอนในการสร้างแผนการสอนแบบนาฏการ

ขั้นที่ 1 กำหนดปัญหาในการสอน เป็นการวิเคราะห์และกำหนดขอบเขตของปัญหาที่ประสงค์จะให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ และจะใช้แนวทางการชนิดใดในการศึกษาและแก้ปัญหา รวมทั้งกำหนดเจตคติสำหรับผู้เรียน

ขั้นที่ 2 กำหนดสภาพแวดล้อม เป็นการกำหนดสถานการณ์ สถานที่ บุคคล วัสดุอุปกรณ์ ที่จะต้องใช้ รวมทั้งกำหนดการเดินเรื่องตั้งแต่ต้นจนจบ

ขั้นที่ 3 ปรับสภาพแวดล้อมให้สัมพันธ์กับปัญหาการสอน ปรับสถานการณ์ให้สอดคล้องกับปัญหาการสอน ดำเนินเรื่องให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมซึมซาบปัญหา ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

ขั้นที่ 4 กำหนดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม เป็นการกำหนดวัตถุประสงค์ที่คาดหวัง จะให้ผู้เรียนหรือผู้ร่วมกิจกรรมได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เจื่อนไข และเกณฑ์อย่างชัดเจน

ขั้นที่ 5 กำหนดเกณฑ์การประเมินผล เป็นการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานสำหรับการวัดผล เป็นการเก็บข้อมูลที่ได้จากการสังเกตหรือวัดพฤติกรรมของผู้เรียน

ขั้นที่ 6 พิจารณาความเหมาะสมของการสอนแบบนาฏการ พิจารณาความเหมาะสมในประเด็นต่อไปนี้

- 6.1 ช่วยพัฒนาอารมณ์และเจตคติให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม
- 6.2 ช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการเรียนรู้ของผู้ร่วมกิจกรรม
- 6.3 ช่วยจูงใจให้ผู้ร่วมกิจกรรมทำได้นานและต่อเนื่อง
- 6.4 กระตุ้นให้ผู้ร่วมกิจกรรมแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมออกมา
- 6.5 ช่วยดึงดูดความสนใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ดำเนินกิจกรรมทุกประเภท
- 6.6 จัดความแตกต่างระหว่างบุคคลให้ผู้ร่วมกิจกรรมเข้ากับผู้อื่นได้

ขั้นที่ 7 กำหนดประเภท/รูปแบบการสอนแบบนาฏการว่าจะใช้แบบใดหรือผสมผสานมากกว่าหนึ่งแบบ

ขั้นที่ 8 กำหนดรายละเอียดของการสอนแบบนาฏการ ที่นำมาจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นที่ 9 ขึ้นสร้างต้นแบบหรือแผนการสอน เป็นการพัฒนาต้นแบบหรือร่างแผนการสอนให้อยู่ในสภาพที่สมบูรณ์ที่สุดเพื่อจะให้นำไปทดสอบหาประสิทธิภาพ นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบพิจารณาความเหมาะสมของกิจกรรม สื่อการเรียนการสอน และเวลาที่ใช้สอนในแต่ละครั้ง

ขั้นที่ 10 ทดลองใช้เบื้องต้น โดเนินำแผนการสอนที่สร้างขึ้น ไปทดลองเพื่อหาประสิทธิภาพ 3 ครั้ง ดังต่อไปนี้

ครั้งที่ 1 ทดลองใช้กับนักเรียน 50 คน ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เพื่อหาข้อบกพร่องเกี่ยวกับเวลาที่ใช้สอน สื่อการเรียน และกิจกรรมที่ใช้ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปทดลองครั้งต่อไป

ครั้งที่ 2 ทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนโคกเกาะเทียมวิทยาลัย อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน เพื่อหาประสิทธิภาพ และข้อบกพร่องเกี่ยวกับเวลาที่ใช้สอน สื่อการเรียน และกิจกรรมที่ใช้

ขั้นที่ 11 ขึ้นปรับปรุงต้นแบบ เป็นการนำข้อมูลที่ได้จากการทดลองใช้เบื้องต้นมาปรับปรุงแผนการสอนให้ดีขึ้น

ขั้นที่ 12 ขึ้นทดลองใช้จริง นำไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง

แผนการสอนตามคู่มือครูของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

แผนการสอนตามคู่มือครูของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ มีขั้นตอนตามวิธีการสร้างดังนี้

1. ศึกษาหลักสูตรมัธยมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2533) และศึกษาคู่มือครูวิชาภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ชุดทักษะสัมพันธ์ เล่ม 3 ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ
2. เลือกเนื้อหาที่นำมาทดลองได้แก่ เนื้อหาวิชาภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ชุดทักษะสัมพันธ์เล่ม 3 ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 3 เรื่อง คือ
 - 2.1 ขุนช้างขุนแผน (ตอนพลายงามพบพ่อ)
 - 2.2 สามก๊ก (ตอนจูล่งผ่าทัพรับอาเต๊า)
 - 2.3 เห็นแก่ลูก
3. วิเคราะห์จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม จัดทำแผนการสอนให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมสำหรับเนื้อหาที่กำหนดไว้
4. นำแผนการสอนที่สร้างเสร็จแล้ว ให้ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบพิจารณาความเหมาะสมของกิจกรรมและสื่อการเรียนการสอนกับเวลาที่ใช้สอนในแต่ละครั้ง

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาวิธีการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากหนังสือเทคนิคการวัดผลของ ขวาล แพริตกุล (2527 : 1 - 405) หนังสือการสร้างและพัฒนาแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ของ พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2529 : 1 - 371) และหนังสือการวิจัยเบื้องต้นของ บุญชม ศรีสะอาด (2532 : 1 - 192)
 2. วิเคราะห์หลักสูตร กำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม และสร้างตารางวิเคราะห์หลักสูตรวิชาภาษาไทย (ท 305) ตามเนื้อหาวิชาที่นำมาทดลองสอน โดยร่วมพิจารณากับผู้เชี่ยวชาญ และอาจารย์ที่สอนวิชาภาษาไทย จำนวน 5 คน
 3. สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ให้ครอบคลุมทั้ง
 - 4 ทักษะ คือ การฟัง พูด อ่าน เขียน ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ
 - 4 ตัวเลือก จำนวน 80 ข้อ คัดเลือกไว้จำนวน 40 ข้อ
 4. นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นเสนอต่อคณะกรรมการควบคุมปริญญาภัณฑ์และผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ว่าข้อสอบแต่ละข้อตรงกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ตั้งไว้หรือไม่ โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับพฤติกรรมตามตารางเนื้อหาหรือไม่ โดยใช้เกณฑ์การประเมินของ บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์ (2527 : 69)

1	หมายถึง	แน่ใจว่า	ข้อสอบวัดจุดประสงค์ข้อนั้น
0	หมายถึง	ไม่แน่ใจว่า	ข้อสอบวัดจุดประสงค์ข้อนั้นหรือไม่
-1	หมายถึง	แน่ใจว่า	ข้อสอบไม่ได้วัดจุดประสงค์ข้อนั้น

คัดเลือกข้อสอบที่มีความเที่ยงตรงตามเนื้อหาตั้งแต่ระดับ .05 ขึ้นไปไว้
- บุญชม ศรีสะอาด (2532 : 66)
4. นำแบบทดสอบที่คัดเลือกไว้ ไปทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนโคกกระเทียมวิทยาลัย อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน
 5. นำแบบทดสอบมาตรวจให้คะแนน โดยตอบถูกให้ 1 คะแนน ตอบผิด ไม่ตอบ หรือตอบเกินในข้อเดียวกันให้ 0 คะแนน แล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์หาความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบเป็นรายข้อ โดยใช้เทคนิค 27% จากตารางของ จุฑา เทห์ พาน

โดยคัดเลือกข้อสอบที่มีความยากง่าย (p) ระหว่าง .20 - .80 และค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ .20 ขึ้นไป จำนวน 40 ข้อ

6. นำแบบทดสอบที่คัดเลือกตามเกณฑ์ในข้อ 5 ไปทดสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนโคกกระเทียมวิทยาลัย อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี จำนวน 100 คน มาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตร คูเดอร์ ริชาร์ดสัน (KR.20) ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2536 : 168)

แบบสอบถามวัดเจตคติทางการเรียนวิชาภาษาไทย

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามวัดเจตคติตามวิธีของลิเคอร์ท จากหนังสือ วัดทัศนคติ และบุคลิกภาพของ เชิดศักดิ์ ไชวสินธุ์ (2520 : 38 - 70) หนังสือเทคนิคการวิจัยทางการศึกษา ของ ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2536 : 152 - 162)
2. สร้างข้อความที่แสดงลักษณะของเจตคติทางการเรียนวิชาภาษาไทยจำนวน 40 ข้อ คัดเลือกไว้จำนวน 20 ข้อ
3. นำข้อความที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน พิจารณาให้คำแนะนำแก้ไข
4. นำข้อความที่ผ่านการตรวจพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญจัดเป็นชุดของแบบสอบถามวัดเจตคติทางการเรียนวิชาภาษาไทย โดยกำหนดให้แต่ละข้อความมีช่วงของการตอบสนอง 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
5. นำแบบสอบถามวัดเจตคติทางการเรียนวิชาภาษาไทยไปใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนโคกกระเทียมวิทยาลัย ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน เพื่อพิจารณาด้านภาษาและหาข้อบกพร่องแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข
6. นำผลแบบสอบถามมาตรวจให้คะแนน โดยถือเกณฑ์การตรวจดังนี้

6.1 แบบสอบถามที่เป็นข้อความทางบวก (Positive) การให้คะแนนจะเป็นดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	มีค่าน้ำหนัก	5
เห็นด้วย	มีค่าน้ำหนัก	4
ไม่แน่ใจ	มีค่าน้ำหนัก	3
ไม่เห็นด้วย	มีค่าน้ำหนัก	2
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	มีค่าน้ำหนัก	1

6.2 แบบสอบถามข้อความทางลบ (Negative) การให้คะแนนจะเป็นดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	มีค่าน้ำหนัก	1
เห็นด้วย	มีค่าน้ำหนัก	2
ไม่แน่ใจ	มีค่าน้ำหนัก	3
ไม่เห็นด้วย	มีค่าน้ำหนัก	4
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	มีค่าน้ำหนัก	5

6.3 หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามวัดเจตคติทางการเรียนเป็นรายข้อ โดยใช้สูตร t-distribution (ลิวน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2536 : 185)

6.4 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามวัดเจตคติทางการเรียน โดยใช้สูตร Alpha-Coefficient วิธีของครอนบัค (Cronbach) (ลิวน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2536 : 170 - 171)

7. นำแบบสอบถามวัดเจตคติไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนโคกกะเทียมวิทยาลัย อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี

แบบแผนการทดลอง

ผู้วิจัยเลือกแบบแผนการทดลองแบบ Randomized Control-Group Pretest Posttest Design มีลักษณะดังนี้

กลุ่ม	สอบก่อน	ทดลอง	สอบหลัง
ER	T ₁	X	T ₂
CR	T ₁	X	T ₂

X คือ การจัดกระทำ

T₁ คือ การสอบก่อนที่จะจัดกระทำทดลอง

T₂ คือ การสอบหลังที่จัดกระทำทดลอง

R คือ การกำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบสุ่ม

C คือ กลุ่มควบคุม

E คือ กลุ่มทดลอง

(ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2536 : 216)

วิธีดำเนินการทดลอง

1. ทดสอบนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนทำการสอน ด้วยแบบทดสอบทางการเรียนและแบบสอบถามวัดเจตคติ ทางการเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
2. ทำการทดลองสอนทั้งสองกลุ่ม คือกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ดังนี้
 - 2.1 กลุ่มทดลอง สอนโดยใช้แผนการสอนแบบนาฏการกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนโคกกระเทียมวิทยาลัย อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี เป็นเวลา 20 คาบ คาบละ 50 นาที เป็นเวลา 4 สัปดาห์
 - 2.2 กลุ่มควบคุม สอนโดยใช้แผนการสอนตามแนวคู่มือครูวิชาภาษาไทย ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนโคกกระเทียมวิทยาลัย อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี เป็นเวลา 20 คาบ คาบละ 50 นาที เป็นเวลา 4 สัปดาห์
3. เมื่อสิ้นสุดการทดลอง ผู้วิจัยทำการทดสอบกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มด้วยแบบทดสอบทางการเรียนและแบบสอบถามวัดเจตคติทางการเรียนชุดเดียวกับที่ทดสอบก่อนการทดลอง
4. ตรวจสอบผลการสอบ แล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ด้วยวิธีทางสถิติ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ใช้สูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน คะแนนเฉลี่ย

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N แทน แทนจำนวนข้อมูล

(ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2536 : 59)

2. สถิติที่ใช้หาค่าความแปรปรวน

$$s^2 = \frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N - 1)}$$

เมื่อ s^2 แทน ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่าง

X แทน คะแนนแต่ละตัวในกลุ่มตัวอย่าง

$\sum X^2$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวที่ยกกำลังสอง

N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

(ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2536 : 62 - 63)

3. หาค่าความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยวิเคราะห์ข้อสอบเป็นรายข้อ (Item Analysis) ในหลักการจัดกลุ่ม 27% แล้วเปิดตารางสำเร็จรูปของ จุง เตห์ ฟาน (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2536 : 186 - 187)

4. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้สูตร คูเดอร์ ริชาร์ดสัน (KR.20)

$$r_{tt} = \frac{n}{n - 1} \left(1 - \frac{\sum pq}{s_t^2} \right)$$

เมื่อ r_{tt} แทน ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ

n แทน จำนวนข้อของแบบทดสอบ

p แทน สัดส่วนของผู้ที่ได้ในข้อหนึ่ง ๆ = $\frac{\text{จำนวนคนที่ทำถูก}}{\text{จำนวนคนทั้งหมด}}$

q แทน สัดส่วนของผู้ที่ทำได้ในข้อหนึ่ง ๆ หรือค่า $1 - p$

s_t^2 แทน คะแนนความแปรปรวนของแบบทดสอบ

(ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2536 : 168)

5. หาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับจุดประสงค์
เชิงพฤติกรรม โดยใช้สูตร

$$IOC = \frac{\leq R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์
เชิงพฤติกรรม

$\leq R$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

(บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. 2527 : 49 - 91)

6. การหาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามวัดเจตคติทางการเรียนเป็นรายข้อ โดยใช้
สูตร t-distribution

$$t = \frac{\bar{X}_H - \bar{X}_L}{\sqrt{\frac{s_H^2}{n_H} + \frac{s_L^2}{n_L}}}$$

เมื่อ t แทน อำนาจจำแนกของข้อสอบ

$\bar{X}_H$ แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มสูง

$\bar{X}_L$ แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มต่ำ

s_H^2 แทน คะแนนความแปรปรวนของกลุ่มสูง

s_L^2 แทน คะแนนความแปรปรวนของกลุ่มต่ำ

n_H แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มสูง

n_L แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มต่ำ

(ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2536 : 185)

7. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามวัดเจตคติทางการเรียน โดยใช้สูตร Alpha-Coefficient วิธีของ ครอนบัค (Cronbach) ดังนี้

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{s_i^2}{s_t^2} \right]$$

เมื่อ แทน ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น

n แทน จำนวนข้อของแบบสอบถามวัดเจตคติทางการเรียน

s_i^2 แทน คะแนนความแปรปรวนเป็นรายข้อ

s_t^2 แทน คะแนนความแปรปรวนของแบบสอบถามทั้งฉบับ

(ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2536 : 170 - 171)

8. เปรียบเทียบผลต่างของคะแนนเจตคติก่อนการทดลองและหลังการทดลอง ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมโดยใช้สูตร t-test แบบ Dependent คำนวณจากสูตร

$$t = \frac{D}{\sqrt{\frac{N\sum D^2 - (\sum D)^2}{N-1}}}$$

เมื่อ t แทน ค่าที่ใช้พิจารณาใน t-distribution

D แทน ความแตกต่างของคะแนนที่ได้จากการทดสอบก่อนและหลังการเรียนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

N แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

$\sum D$ แทน ผลรวมของความแตกต่างจากการเปรียบเทียบกัน เป็นบุคคลระหว่างคะแนนที่ได้จากการทดสอบก่อนการเรียนกับหลังการเรียน

(พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2531 : 176)

9. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม โดยวิธีการทางสถิติแบบ t-test Independent ในรูป Difference Score (Scott. 1962 : 264)

$$t = \frac{MD_1 - MD_2}{s_{MD_1 - MD_2}} ; df = n_1 + n_2 - 2$$

$$s_{MD_1 - MD_2} = \sqrt{\frac{SD_1^2}{n_1} + \frac{SD_2^2}{n_2}}$$

$$= \sqrt{\frac{\sum (D_1 - MD_1)^2 + \sum (D_2 - MD_2)^2}{n_1 + n_2 - 2}}$$

เมื่อ t แทน การแจกแจงของ t-test

MD_1, MD_2 แทน คะแนนเฉลี่ยของผลต่างของคะแนนก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมตามลำดับ

$s_{MD_1 - MD_2}$ แทน ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนเฉลี่ยของผลต่างของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

10. เปรียบเทียบเจตคติต่อการสอนระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม โดยวิธีการทางสถิติ โดยใช้สูตร t-test แบบ Independent

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{s_1^2}{n_1} + \frac{s_2^2}{n_2}}}$$

เมื่อ	t	แทน	การแจกแจงของ t-test
	$\bar{X}_1$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มทดลอง
	$\bar{X}_2$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มควบคุม
	n_1	แทน	ขนาดของกลุ่มทดลอง
	n_2	แทน	ขนาดของกลุ่มควบคุม
	s_1^2	แทน	ความแปรปรวนของกลุ่มทดลอง
	s_2^2	แทน	ความแปรปรวนของกลุ่มควบคุม
			(ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2536 : 86)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้สัญลักษณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูล และแปลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
S	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลต่างระหว่างคะแนนก่อนและหลังการทดลอง
X	แทน	คะแนนเฉลี่ย
D	แทน	ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย
t	แทน	ค่าสถิติของการแจกแจงแบบที (t-Distribution)
MD	แทน	ค่าเฉลี่ยของผลต่างระหว่างคะแนนก่อนและหลังการทดลอง
**	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
กลุ่มทดลอง	แทน	กลุ่มตัวอย่างที่เรียนด้วยการสอนแบบนาฏการ
กลุ่มควบคุม	แทน	กลุ่มตัวอย่างที่เรียนด้วยการสอนตามแนวคู่มือครู

ลำดับขั้นในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นดังต่อไปนี้

1. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างกลุ่มทดลองที่เรียนด้วยการสอนแบบนาฏการกับกลุ่มควบคุมที่เรียนด้วยการสอนตามแนวคู่มือครูของกรมวิชาการ
2. เปรียบเทียบเจตคติทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างกลุ่มทดลองที่เรียนด้วยการสอนแบบนาฏการกับกลุ่มควบคุมที่เรียนด้วยการสอนตามแนวคู่มือครูของกรมวิชาการ
3. เปรียบเทียบเจตคติทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของกลุ่มทดลอง ที่เรียนด้วยการสอนแบบนาฏการก่อนและหลังการสอน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยระหว่างนักเรียนกลุ่มทดลองที่เรียนด้วยการสอนแบบนาฏการกับกลุ่มควบคุมที่เรียนด้วยการสอนตามแนวคู่มือครูของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

เมื่อสิ้นสุดการทดลอง ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมโดยใช้ t-test ในรูป Difference Score ได้ผลดังแสดงในตาราง 2 ดังนี้

ตาราง 2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม

กลุ่มตัวอย่าง	N	MD	S	t
กลุ่มทดลอง	30	7.83	2.23	4.64**
กลุ่มควบคุม	30	5.50	1.61	

** $p < .01$

จากตาราง 2 แสดงว่า นักเรียนกลุ่มทดลอง กับกลุ่มควบคุม มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. เปรียบเทียบเจตคติทางการเรียนของนักเรียนระหว่างกลุ่มทดลองที่เรียนด้วยการสอนแบบนาฏการ กับกลุ่มควบคุมที่เรียนด้วยการสอนตามแนวคู่มือครูของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

เมื่อสิ้นสุดการทดลองผู้วิจัยทำการทดสอบวัดเจตคติทางการเรียนระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม โดยใช้ t-test ในรูป Difference Score ได้ผลดังแสดงในตาราง 3 ดังนี้

ตาราง 3 เปรียบเทียบเจตคติทางการเรียนวิชาภาษาไทยระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

กลุ่มตัวอย่าง	N	X	S	t
กลุ่มทดลอง	30	79.91	6.43	2.85**
กลุ่มควบคุม	30	74.86	7.38	

** $p < .01$

จากตาราง 3 แสดงว่า นักเรียนกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม มีเจตคติทางการเรียนวิชาภาษาไทยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. เปรียบเทียบเจตคติทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนกลุ่มทดลองที่เรียนด้วยการสอนแบบนฏการ ก่อนและหลังการสอน ได้ผลดังแสดงในตาราง 4 ดังนี้

ตาราง 4 เปรียบเทียบเจตคติทางการเรียนวิชาภาษาไทยของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

กลุ่มตัวอย่าง	X	S	t
กลุ่มทดลอง	75.46	5.71	5.59**
กลุ่มควบคุม	79.66	5.86	

** $p < .01$

จากตาราง 4 แสดงว่านักเรียนกลุ่มทดลองมีเจตคติทางการเรียนก่อนและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์และเจตคติทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยการสอนแบบนวัตกรรมการกับการสอนตามแนวคู่มือครูของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยการสอนแบบนวัตกรรมการกับการสอนตามแนวคู่มือครูของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ
2. เพื่อเปรียบเทียบเจตคติทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยการสอนแบบนวัตกรรมการกับการสอนตามแนวคู่มือครูของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ
3. เพื่อเปรียบเทียบเจตคติทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยการสอนแบบนวัตกรรมการก่อนและหลังการสอน

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบนวัตกรรมการกับการสอนตามแนวคู่มือครูของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน
2. นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบนวัตกรรมการกับการสอนตามแนวคู่มือครูของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ มีเจตคติทางการเรียนแตกต่างกัน
3. นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบนวัตกรรมการมีเจตคติทางการเรียนก่อนและหลังการสอนแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

1. กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนโคกกะเทียมวิทยาลัย อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2537 จำนวน 60 คน ได้มาโดยการสุ่มจำนวนห้องเรียน 2 ห้องเรียน จากนักเรียนทั้งหมด 10 ห้องเรียน และสุ่มอีกครั้งหนึ่งด้วยวิธีการจับสลาก แยกเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 30 คน โดยกลุ่มทดลองสอนด้วยการสอนแบบนาฏการ กลุ่มควบคุมสอนด้วยการสอนตามแนวคู่มือครูของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

2.1 แผนการสอน 2 แบบ คือ แผนการสอนแบบนาฏการและแผนการสอนตามแนวคู่มือครูของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย (ท 305) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ลักษณะเป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น .91 ความยากง่าย (p) ระหว่าง .21 - .70 และค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง .20 - .80

2.3 แบบสอบถามเจตคติทางการเรียนวิชาภาษาไทยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 20 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น .75 และค่าอำนาจจำแนก (t) ระหว่าง 2.23 - 8.60

3. วิธีดำเนินการทดลอง

3.1 ทดสอบก่อนการทดลอง โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย (ท 305) และแบบสอบถามเจตคติทางการเรียนกับกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม

3.2 ดำเนินการทดลองโดยผู้วิจัยเป็นผู้สอนกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม โดยใช้เนื้อหาเดียวกัน ระยะเวลาสอน 20 คาบเท่ากัน กลุ่มทดลองดำเนินการสอนโดยใช้การสอนแบบนาฏการ กลุ่มควบคุมดำเนินการสอนตามแนวคู่มือครูของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

3.3 ทดสอบหลังการทดลองโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบสอบถามเจตคติทางการเรียนฉบับเดียวกับการทดสอบก่อนการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมโดยใช้ t-test แบบ Difference Score
2. เปรียบเทียบเจตคติทางการเรียนวิชาภาษาไทยระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้ t-test แบบ Difference Score
3. เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างเจตคติทางการเรียนของกลุ่มทดลองที่เรียนด้วยการสอนแบบนฏการ ก่อนและหลังการสอนโดยใช้ t-test แบบ Dependent 3

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบนฏการกับการสอนตามแนวคู่มือครู ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบนฏการกับการสอนตามแนวคู่มือครูของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการมีเจตคติทางการเรียนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบนฏการมีเจตคติทางการเรียนก่อนและหลังการสอนแตกต่างกันที่ระดับ .01

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์และเจตคติทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยการสอนแบบนฏการกับการสอนตามแนวคู่มือครูของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ อภิปรายได้ดังนี้

1. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ โดยคะแนนเฉลี่ยหลังทดลองสูงกว่าก่อนทดลอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทนา กุลธวัชวิชัย (2530 : 98) และพรหมณ์ เพียรคงชล (2533 : 60) พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยการสอนแบบนฏการ สูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วย

การสอนตามแนวคู่มือครู สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุวรรณียะการ (2530 : 53) ที่พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่สอนโดยการใช้การแสดงละครและสอนโดยการอภิปราย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มที่ใช้การแสดงละครมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่า กลุ่มที่สอนโดยอภิปราย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนิตยา ประพฤติกิจ (2527 : 104) พบว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการละครมีผลสัมฤทธิ์ทางการพูดสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยการฝึกหัดประกอบประโยค ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรเชษฐ์ ไชยชัย (2536 : 96) พบว่า ความสามารถในการใช้ภาษาไทยและความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนด้วยการสอนแบบนาฏการกับการสอนตามคู่มือครู แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิจัยครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่าการสอนแบบนาฏการสามารถสร้างประสิทธิภาพในการเรียนการสอนได้วิธีหนึ่ง เพราะทำให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมการเรียนรู้จากประสบการณ์ได้เข้าร่วมกิจกรรมทั้งในฐานะผู้แสดงและผู้ชม เป็นประสบการณ์ตรง ทำให้ผู้เรียนได้เข้าใจสภาพความเป็นจริงมากที่สุด กิจกรรมการเรียนการสอนเป็นไปด้วยความสนุกสนานเพลิดเพลิน ไม่ก่อให้เกิดความเบื่อหน่าย นอกจากนี้ ยังตรงกับความต้องการของเด็กวัยรุ่นที่ไม่ชอบอยู่นิ่งเฉย ต้องการแสดงออกการสอนแบบนาฏการจึงเป็นการตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี และยังสามารถฝึกทักษะการฟัง พูด อ่าน และเขียนได้อย่างมีประสิทธิภาพอีกด้วย

2. เปรียบเทียบเจตคติทางการเรียนวิชาภาษาไทยระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ผลจากการทดลองพบว่า เจตคติทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ โดยคะแนนเฉลี่ยหลังการทดลองสูงกว่าก่อนทดลอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ หะชันน่า พงศ์ยี่หล้า (2530 : 46) พบว่า การพัฒนาการของเจตคติต่อวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนด้วยการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลองกับการสอนตามคู่มือครูแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรุณี พึ่งรุ่ง (2528 : 52) พบว่า ทักษะต่อการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนที่เตรียมความพร้อมโดยใช้เกมกับแผนการเตรียมความพร้อมตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 การที่เจตคติทางการเรียนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอาจเป็นเพราะว่าการสอนแบบนาฏการเป็นการสอนที่แปลกแตกต่างไปจากการสอนที่นักเรียนเคยเรียนมา เพราะเปิดโอกาสให้นักเรียน

ทุกคนได้แสดงออก แสดงความคิดเห็น ได้ลงมือกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง สามารถฝึกทักษะต่าง ๆ ตามความต้องการและเหมาะสมกับวัยรุ่นซึ่งเป็นวัยอยากรู้อยากเห็นอยากแสดงออก ฯลฯ กิจกรรมการสอนแบบนาฏการสามารถเอื้ออำนวยได้มากกว่ากิจกรรมการเรียนการสอนตามคู่มือครูของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

การสอนแบบนาฏการเป็นการฝึกให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมและลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ครูเป็นเพียงผู้ให้คำแนะนำปรึกษา นักเรียนจึงมีโอกาสดูฝึกฝนทักษะต่าง ๆ ตามความต้องการและเหมาะสม บรรยากาศในการเรียนการสอนจึงสนุกสนาน ทำให้ผู้เรียนไม่เกิดความเบื่อหน่ายและเกิดการเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว จากเหตุผลดังกล่าวนี้ทำให้เจตคติทางการเรียนวิชาภาษาไทยหลังการทดลองแตกต่างจากก่อนการทดลอง

ผลจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยในประเทศของ โรเอทเจอร์ และคนอื่น ๆ (Roettger and others. 1979 : 138 - 141) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับ 5 - 9 พบว่า เจตคติมีความสัมพันธ์โดยตรงกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เช่นเดียวกับงานวิจัยของ ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2520 : 10) พบว่า ถ้านักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการสอนของครูและวิชาที่เรียนจะทำให้นักเรียนสนใจและเรียนวิชานั้นได้ดีด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. จากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้พบว่า การสอนภาษาไทยโดยการสอนแบบนาฏการก่อให้เกิดผลดีแก่นักเรียนในด้านผลสัมฤทธิ์และเจตคติทางการเรียน ดังนั้น ครูผู้สอนวิชาภาษาไทยควรนำการสอนแบบนาฏการไปใช้เพื่อเปลี่ยนบรรยากาศในการเรียนการสอนจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอนให้ดีขึ้น
2. ควรนำการสอนแบบนาฏการไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างในระดับชั้นอื่น ๆ
3. ครูผู้สอนควรพิจารณาความเหมาะสมของนาฏการแต่ละชนิดก่อนที่จะนำมาใช้สอนในบทเรียนที่จะทำการสอน
4. ควรใช้นาฏการหลาย ๆ รูปแบบในการสอนแต่ละเรื่อง เพื่อให้นักเรียนจะได้ไม่เกิดความเบื่อหน่ายในการเรียน

5. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการสอนแบบนวัตกรรมการกับตัวแปรอื่น ๆ ได้แก่ ความคิดสร้างสรรค์ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความมีวินัยในตนเอง

6. เนื่องจากการสอนแบบนวัตการมีข้อจำกัดของเวลา ดังนั้นการจัดกิจกรรมแสดงครูผู้สอนต้องคำนึงถึงเวลาอย่างมาก มิฉะนั้นอาจไม่เป็นไปตามแผนการสอนที่กำหนด

บรรณานุกรม

กมลรัตน์ หล้าสว่างษ์. จิตวิทยาการศึกษา (ฉบับปรับปรุง). พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ :
ห้างหุ้นส่วนจำกัด ศรีเดชา, 2528.

กึ่งกาญจน์ สิริสนธ์. ความสัมพันธ์ของข้อสอบแบบเลือกตอบที่ใช้ความสามารถทางภาษา
การวัดความสามารถในการเขียนเรียงความ. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2521. อัดสำเนา.

คณะกรรมการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535.
ม.ป.ท., 2535.

คณะอนุกรรมการ, ทบวงมหาวิทยาลัย. การพัฒนาการสอนและผลดีวัสดุอุปกรณ์การสอน
วิทยาศาสตร์. ม.ป.ท., 2525.

จิตต์นิภา ภักดีชมพล. กิจกรรมการเรียนรู้และการสอนภาษาไทยมัธยมศึกษาตอนปลายของ
โรงเรียนสาธิต. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.
อัดสำเนา.

จิรภา ลิมป์เลิศเสถียร. การนำหลักสตรวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนปลายฉบับ
พุทธศักราช 2524 ไปใช้ในโรงเรียนรัฐบาล ในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์
ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528. อัดสำเนา.

จารนัย ปิ่นทองน้อย. การเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านและเจตคติต่อการอ่าน
ภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยการสอนอ่านแบบขึ้นน้ำกับ
การสอนอ่านตามคู่มือครู. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2536. อัดสำเนา.

จารุณี ไชคสมัย. การเปรียบเทียบการใช้แบบฝึกอ่าน 2 แบบที่ส่งผลต่อสมรรถภาพการอ่าน
เร็วและทัศนคติต่อวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในจังหวัดลพบุรี.
ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
2525. อัดสำเนา.

ฉันทนา กุลธวัชวิชัย. การทดลองสอนแบบนาฏการในวิชาภาษาไทยชุดทักษะสัมพันธ์ระดับชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 1. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530. อัดสำเนา.

ชม ภูมิภาค. เทคโนโลยีทางการสอน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2524.

- ชวลิต ผู้กักดี. โครงการเสนอเพื่อจัดนาฏการประกอบการสอนภาษาไทยสำหรับนักศึกษา
ปริญญาตรี สาขาวิชาเอก - ไทย ภาษาไทยในวิทยาลัยครูกลุ่มนครหลวง.
วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526. อัดสำเนา.
- ชวาล แพรัตกุล. เทคนิคการวัดผล. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2527.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. การพัฒนาการสอน. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ม.ป.ป.
- เชิดศักดิ์ ไชวาลินธุ์. การวัดทัศนคติและบุคลิกภาพ. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษา
และจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2520.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534.
- ทัศนีย์ สุวรรณพงษ์. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนของการเรียนรู้
ระหว่างนักเรียนที่เรียนด้วยเกมสถานการณ์จำลองสถานการณ์กับที่เรียนตามแผน
การสอน. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518.
อัดสำเนา.
- ทีศนา แหมณี. ปัญหาการศึกษาไทย. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2519.
- เทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาดจรัสสิรินทรรัฐสีมาคุณากรปิยะชาติ สยามบรมราชกุมารี,
สมเด็จพระ. การพัฒนานวัตกรรมเสริมทักษะการเรียนรู้การสอนภาษาไทยสำหรับ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย. ปริญญาโท กศ.ค. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529. อัดสำเนา.
- นพคุณ คุณาชีวะ และวรรณ บัวเกิด. ระเบียบวิธีสอนภาษาไทยในชั้นมัธยมศึกษา.
กรุงเทพฯ : ภาคหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2524.
- นภาพร เมธรักขานิช. ความสัมพันธ์ระหว่างนิสัยในการเรียน ทัศนคติในการเรียนกับ
สัมฤทธิ์ผลทางการเรียน. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2515. อัดสำเนา.
- นิตยา ประพุดติกิจ. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษาครูวิชาเอก
ภาษาอังกฤษที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการละครกับการฝึกพูดประกอบ. วิทยานิพนธ์
ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527. อัดสำเนา.
- นิพนธ์ สุขปรีดี และลัดดา สุขปรีดี. เทคโนโลยีทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : สุนทรกิจ
การพิมพ์, 2517.

นลินี วันชัย. ความเห็นของครูและนักเรียนที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ในอุดมคติระหว่างครูและนักเรียน. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2509. อัดสำเนา.

บุญชม ศรีสะอาด. การวัดผลและประเมินผลการศึกษา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2532.

บุญเชิด ภิญโญนันตพงษ์. การทดสอบแบบอิงเกณฑ์แนวและวิธีการ. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2537.

บุญเหลือ ทองเอี่ยม และสุวรรณ นาฏ. การใช้สื่อการสอน. กรุงเทพฯ : กรุงเทพฯการพิมพ์, 2523.

บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, ม.ล. ภาษาไทยวิชาที่ถูกลืม. กรุงเทพฯ : ดาวดีการพิมพ์, 2523.

ประกิจ รัตนสุวรรณ. การวัดผลและประเมินผลทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525.

ประภาเพ็ญ สุวรรณ. ทัศนคติ การวัดการเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมอนามัย. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2526.

ประสาธ อิศรปรีดา. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2514.

ประหยัด จิระวรพงษ์. เทคโนโลยี 301 เทคโนโลยีทางการสอน. กรุงเทพฯ : อักษรวัฒนา, 2521.

ผาณิต เพชรจรัส. การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อวิชาภาษาไทยเพื่อกิจวัตรและความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยการสอนแบบซินติเคทกับการสอนตามคู่มือครู. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529. อัดสำเนา.

พจนานพร เขียวว่อง. การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยและทัศนคติต่อวิธีสอนของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 (ปวช.) ที่เรียนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับวิธีสอนตามคู่มือครูของกรมวิชาการ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528. อัดสำเนา.

- พชรภณณ์ เพียรคงชล. การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความเชื่อมั่นในตนเองในการเรียนวิชาภาษากับวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จากการสอนแบบนฏการและการสอนตามคู่มือครูของกรมวิชาการ. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533. อัดสำเนา.
- พิณทอง ทองแกม, ม.ล. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวรรณคดีมรดก เรื่อง พระอภัยมณีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้หุ่นกระบอกกับการสอนแบบอภิปราย. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2529. อัดสำเนา.
- ไพฑูรย์ สีนารัตน์. "การพัฒนาการเรียนการสอนภาษาไทย," เอกสารประกอบการสอนวิชาภาษาไทย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2526.
- ไพศาล หวังพานิช. การวัดผลทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2523.
- มนตรี แยมกสิกร. การใช้เทคโนโลยีทางการสอนในห้องเรียน. สงขลา : ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2526.
- ยุพา ส่งศิริ. สุ จิ ปุ ลิ ภาษาไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ตำรวจ, 2525.
- รักดี วิเศษอุณพงษ์. การศึกษาความสามารถการเขียนร้อยแก้วด้วยคำสัญลักษณ์และเจตคติต่อการเขียนร้อยแก้วของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่สอนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะ. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529. อัดสำเนา.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. หลักการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ, 2536.
- วรเชษฐ ไชคชัย. การเปรียบเทียบความสามารถในการใช้ภาษาไทยและความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนด้วยการสอนแบบนฏการกับการสอนตามแนวคู่มือครู. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2536. อัดสำเนา.
- วาสนา ขาวหา. เทคโนโลยีทางการศึกษา. ชลบุรี : อักษรสยามการพิมพ์, 2523.

- วาสินี ชูสงค์. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติวิชาหลักภาษาไทยเพื่อ
การสื่อสารชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์. ปริญญาโท
กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525.
อัสสาเนา.
- วิสิฐ แสงทอง. การทดลองผลการเรียนรู้เนื้อหาวิชาจากการใช้แผ่นภาพโปร่งแสงชนิดที่
เคลื่อนไหวด้วยเครื่องฉายวัสดุโปร่งแสง. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2515. อัสสาเนา.
- วุฒิชัย จันทวงศ์. การเรียนรู้. กรุงเทพฯ : บารุงสาส์น, 2521.
ศึกษาธิการ, กระทรวง. คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการวิชา
ภาษาไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ศาสนา, 2534.
- สดีใส พันธุมโกมล. "ศิลปการละครกับเยาวชน," อักษรศาสตร์วิจารณ์. 2 - 4 กันยายน
2526.
- สนม ครุฑเมือง. การสอนภาษาไทยเอกสารประกอบการเรียน. พิษณุโลก : ภาควิชา
ภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
พิษณุโลก, 2523.
- สมถวิล วิเศษสมบัติ. วิธีสอนภาษาไทยมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ : อักษรบัณฑิต, 2525.
- สมพงษ์ ศิริเจริญ และคนอื่น ๆ. คู่มือการใช้สไลด์ทัศนศึกษาโครงการพัฒนาการศึกษากระทรวง
ศึกษาธิการ. ม.ป.ท., 2506.
- สมพร มั่นตะสูตร. การสอนภาษาไทย. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2526.
- สมพล ฐูปูชา. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการเรียนหลักภาษาไทยด้วยการสอนแบบบรรยาย
โดยการใช้และไม่ใช้เกมและเพลงประกอบการสอน. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524. อัสสาเนา.
- สมศักดิ์ สันธะระเวช. การวัดผลประเมินผล. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2522.
- สาสินี หมายเจริญ. โครงการเสนอจัดนาฏการประกอบการสอนภาษาไทยในระดับมัธยมศึกษา
ตอนต้นกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์, 2527. อัสสาเนา.
- สิริวรรณ สุวรรณอาภา. "การวางแผนกิจกรรมการเรียนการสอน," เอกสารประกอบการสอน
ชุดวิชาการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : บริษัทมวลชน จำกัด, 2523.

สุกัญญา ธาวิรรณ. หลักการสอนและเตรียมประสบการณ์ภาคปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : เฉลิมชัย
การพิมพ์, 2523.

สุโขทัยธรรมาธิราช, มหาวิทยาลัย. เอกสารการสอนชุดวิชาการสอนภาษาไทย
หน่วยที่ 1 - 8. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2526.

สุจริต เพียรชอบ. การสอนภาษาไทย. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2531.

_____. หลักสูตรลักษณะแนวโน้มและพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2523.

สุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทร์มรรย. วิธีสอนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา.
กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2523.

สุภาพร เลาสถิตย์. การวิเคราะห์องค์ประกอบเกี่ยวกับทัศนคติต่อโรงเรียนของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2526. อัดสำเนา.

สุวรรณดี ยะพะการ. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่สอนโดยการแสดงละครและการอภิปราย. วิทยานิพนธ์
ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529. อัดสำเนา.

หะชันน่า พงศ์ยี่หล้า. การศึกษาผลการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลองที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียนและเจตคติต่อวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1.
ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
2530. อัดสำเนา.

อดุลย์พันธ์ เนตรมัย. การใช้ละครหุ่นประกอบการสอนวรรณคดีไทยเรื่องมหาเวสสันดร
ชาดก แก่นที่กumar สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2529. อัดสำเนา.

อมรา ปฐกัญญ์. การใช้สื่อการสอนแบบละครในโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขต
กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2522. อัดสำเนา.

อรุณี พึ่งรุ่ง. การเปรียบเทียบผลการเตรียมความพร้อมทางการเรียนและทัศนคติต่อการเรียน
ภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้เกมและแผนการเตรียมความพร้อม
ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528. อัดสำเนา.

อัจฉรา ชีวพันธ์. คู่มือการสอนภาษาไทยกิจกรรมการเล่นประกอบการสอน. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2526.

อัทธยา สายศิลป์. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยชุดฝึกสมรรถภาพการอ่านเร็วกับการสอนที่ฝึกตามกิจกรรมคู่มือการสอนของกรมวิชาการ. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2526. อัดสำเนา.

Allen, E.D. and V.M. Rebecca. Classroom Techniques Foreign Language and English as a Second Language. New York : Harcourt Brace Jovarrich, Inc., 1977.

Allport, Gordon. Pattern and Growth in Personality. 2nd ed. New York : Holt, Rinchart and Winston, 1961.

Bledsone, Joseph. "Factors Related to Pupil Observation Report of Teachers and Attitude Toward Their Teacher," The Journal of Educational Research. 65 : 121 - 122 ; November, 1971.

Carroll, John B. "A Model of School Learning," Teacher Collage Record. 64 : 723 - 733 ; May, 1963.

Cogan, Morris L., and Levin Hary. "Studies of Teacher Behavior," The Journal of Experimental Education. 26 : 135 - 139 ; January, 1957.

Dale, Emerald V. Improve the Teaching of Reading. New Jersey : Prentice - Hall, Inc., Englewood Cliffs, 1957.

Fan, Chung - Teh. Item Analysis Table. Education Testing Service, Princeton, New Jersey, 1952.

Good, Cater V. "A Model for the Design Simulation Games," Disserlation Abstract. 40(7) : 3738 - A ; January, 1959.

Irwin Allen L. Techniques of Attitude Scale Construction. New York : Appleton - Century - Crofts, Inc., 1957.

Koivo, Anne Piblak. "The Relationship of Student Parceptions of Study Habits and Attitudes Based on Differences in Sex, Grade, and Academic Achievement," Dissertation Abstracts International. 43 : 2624-A ; February, 1983.

Krashen, Stephen D. Second Langaugae Aqissition and Second Language Learning. New York : Perganmon Press, 1981.

Likert, E.A. Techniques of Attitude Scale Construction. New York : Appleton Century - Crofts, 1975.

Morris, A Henry Explorations in Personality. Science editions, New York ; 1973.

- Prescott, Danial A. "Report of Conference on child Study,"
Education Buttetintl. Faculty of Education, Chulalongkon
University, 1961.
- Scott, William A. and Michael Wertheimer. Introduction to
Psychological Research. 4th ed. New York : John Weley and
Son, 1962.
- Stevick, Earl W. "A Review of Foreign Language Teaching Techniques,"
The Modern Language Jurnal. 52 : 201 ; April, 1979.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

- ตารางแสดงค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย
- ตารางแสดงค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดเจตคติทางการเรียนวิชาภาษาไทย

ตาราง 5 แสดงค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย

ข้อที่	P	r	ข้อที่	P	r
1	.62	.51	21	.39	.44
2	.70	.70	22	.29	.96
3	.61	.55	23	.28	1.0
4	.46	.81	24	.43	.33
5	.58	.85	25	.57	.51
6	.56	.70	26	.30	.96
7	.21	.40	27	.35	.63
8	.54	.85	28	.38	.88
9	.50	.85	29	.43	.33
10	.30	.81	30	.38	.85
11	.60	.96	31	.31	.92
12	.51	.85	32	.44	.96
13	.54	.63	33	.32	.96
14	.58	.48	34	.68	.44
15	.34	.88	35	.33	.88
16	.39	.88	36	.44	.55
17	.48	.81	37	.28	.85
18	.42	.85	38	.44	.70
19	.49	.44	39	.48	.81
20	.54	.55	40	.57	.48

n = 100 ค่าความเชื่อมั่น .91

ตาราง 6 ตารางแสดงค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดเจตคติทางการเรียนวิชาภาษาไทย

ข้อที่	กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ		t ค่าอำนาจจำแนก
	X	S	X	S	
1	4.35	.62	3.10	.62	7.48
2	3.92	.76	3.10	.62	4.38
3	4.67	.47	4.07	.94	3.05
4	4.78	.41	4.03	.96	3.79
5	4.60	.56	4.03	.99	2.63
6	4.35	.62	3.57	.79	4.14
7	4.14	1.40	3.14	1.32	2.74
8	4.39	.62	3.46	.83	4.69
9	4.50	.50	3.53	.83	5.20
10	4.42	.57	3.03	.63	8.60
11	3.92	.71	3.21	.63	3.96
12	3.50	.63	2.81	.72	3.72
13	3.96	.63	3.46	.99	2.23
14	4.25	.84	3.42	.79	3.76
15	4.50	.57	3.92	.76	3.15
16	4.25	.75	3.57	.87	3.10
17	4.03	1.17	2.92	.90	3.97
18	3.96	.99	2.64	.82	5.39
19	4.03	.69	3.21	.63	4.64
20	3.35	.62	2.78	.68	3.27

n = 100 ค่าความเชื่อมั่น = .75

ภาคผนวก ข

- ตารางแสดงคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม
- ตารางแสดงคะแนนเจตคติทางการเรียนวิชาภาษาไทยของกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการสอน

ตาราง 7 ตารางแสดงคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ก่อนและหลังการทดลอง
ของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม

เลขที่	กลุ่มทดลอง			เลขที่	กลุ่มควบคุม		
	Pretest	Posttest	D		Pretest	Posttest	D
1	15	22	7	1	9	13	4
2	11	20	9	2	15	20	5
3	8	17	9	3	12	19	7
4	8	16	8	4	14	17	3
5	12	20	8	5	9	17	8
6	16	20	4	6	13	19	6
7	9	16	7	7	13	20	7
8	14	22	8	8	11	19	8
9	12	19	7	9	17	24	7
10	10	20	10	10	12	16	4
11	10	18	8	11	11	18	7
12	13	21	8	12	10	14	4
13	18	27	9	13	14	20	6
14	17	25	8	14	16	21	5
15	17	26	9	15	19	23	4
16	17	25	8	16	12	18	6
17	15	22	7	17	9	14	5
18	19	28	9	18	17	22	5
19	13	21	8	19	14	20	6
20	14	20	6	20	21	25	4

ตาราง 7 (ต่อ)

เลขที่	กลุ่มทดลอง			เลขที่	กลุ่มควบคุม		
	Pretest	Posttest	D		Pretest	Posttest	D
21	15	23	8	21	17	21	4
22	11	20	9	22	12	18	6
23	14	23	9	23	13	19	6
24	10	20	10	24	11	17	6
25	9	17	8	25	8	18	10
26	21	31	10	26	8	12	4
27	14	22	8	27	20	23	3
28	27	25	-2	28	16	20	4
29	14	23	9	29	16	21	5
30	11	20	9	30	12	18	6

ตาราง 8 ตารางแสดงคะแนนเจตคติทางการเรียนวิชาภาษาไทยของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการสอน

เลขที่	กลุ่มทดลอง		
	Pretest	Posttest	D
1	77	81	4
2	79	79	0.00
3	70	76	6
4	72	83	11
5	84	92	8
6	76	88	12
7	79	76	-3
8	77	79	2
9	73	85	12
10	90	90	0.00
11	73	79	6
12	67	69	2
13	73	80	7
14	77	83	6
15	69	69	0.00
16	74	77	3
17	69	79	10
18	75	81	6
19	82	90	8
20	68	73	5

ตาราง 8 (ต่อ)

เลขที่	กลุ่มทดลอง		
	Pretest	Posttest	D
21	67	74	7
22	77	78	1
23	83	83	0.00
24	75	76	1
25	70	68	-2
26	71	76	5
27	82	83	1
28	72	76	4
29	83	84	1
30	80	92	12

ภาคผนวก ค

- แผนการสอนกลุ่มทดลอง
- แผนการสอนกลุ่มควบคุม

แผนการสอนกลุ่มทดลอง
วิชาภาษาไทย ท 305 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
คาบที่ 1 - 2
เรื่อง สามก๊ก ตอนจุล่งฝ่าทัพรับอาเต๊า

สาระสำคัญ

การฟังสารต่าง ๆ แล้วสามารถจับใจความสำคัญได้ จะช่วยให้สามารถรับสารเข้าใจเรื่องตามความเป็นจริง และวิเคราะห์วิจารณ์จากเรื่องที่ฟังได้อย่างมีเหตุผล มีประโยชน์ต่อชีวิตประจำวัน

จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อฟังเรื่องที่กำหนดให้สามารถจับใจความสำคัญได้ วิเคราะห์วิจารณ์สิ่งที่ฟังได้ และมีมารยาทในการฟัง

จุดประสงค์ย่อย

1. จับประเด็นสำคัญของข้อความที่กำหนดให้ได้
2. บอกความรู้สึกของผู้พูดจากข้อความที่พูดได้
3. วิเคราะห์วิจารณ์เรื่องที่ฟังได้
4. ฟังอย่างมีมารยาท

เนื้อหา

การฟังที่ดี

มารยาทในการฟัง

อุปกรณ์

- บัตรคำ
- แถบบันทึกเสียงเรื่อง สามก๊ก ตอนจุล่งฝ่าทัพรับอาเต๊า

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำ

1. แบ่งนักเรียนเป็น 6 กลุ่ม ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มเล่นเกมส่งข่าว โดยให้แต่ละกลุ่มรับข่าวสารจากครูนำไปส่งข่าวให้เพื่อนภายในกลุ่มจนครบทุกคน คนสุดท้ายออกไปรายงานหน้าชั้นเรียน กลุ่มใดเสร็จก่อนและถูกต้องเป็นฝ่ายชนะ
2. สนทนาเกี่ยวกับการฟังสารต่าง ๆ แล้วนำเข้าสู่บทเรียน

ขั้นสอน

1. ขั้นเตรียม

- 1.1 นักเรียนศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับการแสดง การอ่านบทสนทนา โดยครู

ชี้แจง

- 1.2 แจกบัตรคำสั่งให้แต่ละกลุ่ม เพื่อเตรียมการแสดง

- 1.3 ให้สมาชิกแต่ละกลุ่ม ประชุมวางแผน แบ่งหน้าที่รับผิดชอบ ในการจัดกิจกรรมการแสดงโดยศึกษาเนื้อหาจากการฟังแถบบันทึกเสียง เรื่องสามก๊ก ตอนจูล่งฝ่าทัพรับอาเต๊า

2. ขั้นแสดง

ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มออกมาแสดงตามที่ได้รับมอบหมาย โดยใช้เวลาในการแสดง 5 - 8 นาที กลุ่มที่เหลือคอยสังเกตการณ์ จดบันทึก เกี่ยวกับประเด็นสำคัญของเรื่อง สรุปเรื่องย่อของการแสดง ขอบกพร่องเพื่อเป็นหัวข้อในการอภิปรายต่อไป

3. ขั้นอภิปรายและสรุปผล

นักเรียนร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับการแสดง ประเด็นสำคัญของเรื่อง ข้อคิดสรุปเรื่องย่อ พร้อมข้อเสนอแนะ แล้วส่งตัวแทนรายงานหน้าชั้น

ขั้นประเมินผล

1. สังเกตจากการประชุมอภิปรายกลุ่ม
2. สังเกตจากการรายงานหน้าชั้น
3. สังเกตจากการสนทนาซักถาม
4. สังเกตจากการแสดงหน้าชั้น

คาบที่ 3 - 5

เรื่องสามก๊ก ตอนจู๋ล่งฝ่าทัพปราบอาเต๊า

สาระสำคัญ

การเล่าเรื่องตามหัวข้อโดยจัดลำดับความคิด ตามสถานการณ์ได้อย่างถูกต้อง
เหมาะสมจะทำให้เข้าใจง่าย และการสื่อสารเป็นไปตามจุดประสงค์

จุดประสงค์การเรียนรู้

สามารถพูดเล่าเรื่องได้

จุดประสงค์ย่อย

1. พูดและใช้ถ้อยคำในการพูดได้อย่างถูกต้อง
2. จัดลำดับความคิดตามสภาพเหตุการณ์ของเรื่องได้
3. พูดเล่าเรื่องตามสถานการณ์ที่กำหนดได้

เนื้อหา

การพูดเล่าเรื่อง

อุปกรณ์

- บัตรคำสั่ง
- แถบบันทึกเสียง เรื่องสามก๊ก ตอนจู๋ล่งฝ่าทัพปราบอาเต๊า

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำ

1. ทบทวนความรู้เดิมจากคาบที่แล้วโดยสนทนาซักถาม
2. สนทนาถึงการแสดงของกลุ่มที่แสดง ไปแล้ว เพื่อกระตุ้นให้กลุ่มที่เหลือต้องการแสดงออกไป

ขั้นสอน

1. ขั้นเตรียม

1.1 แบ่งนักเรียนออกเป็น 5 กลุ่ม ให้นักเรียนฟังแถบบันทึกเสียง เรื่องสามก๊ก ตอนจูล่งผ่าทัพปราบอาเต๊า

1.2 ให้แต่ละกลุ่มประชุม วางแผน จัดการแสดงบทบาทสมมติ

2. ขั้นแสดง

ให้นักเรียนออกมาแสดงหน้าชั้นโดยใช้เวลา 5 - 8 นาที กลุ่มที่เหลือคอยสังเกต จดบันทึกการแสดง ข้อคิด สรุปใจความสำคัญ ความรู้ ข้อบกพร่อง เพื่อเป็นหัวข้อในการอภิปรายต่อไป

3. ขั้นอภิปรายและสรุปผล

นักเรียนร่วมกันอภิปราย แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการแสดง ความรู้ ข้อคิด ลักษณะนิสัยของตัวละคร

ขั้นประเมินผล

1. สังเกตจากการประชุมอภิปรายกลุ่ม
2. สังเกตจากการแสดงบทบาทสมมติ
3. สังเกตจากการสนทนาซักถาม

คาบที่ 6 - 8

เรื่องสามก๊ก ตอนจุล่งฝ่าทัพปราบเต๋า

สาระสำคัญ

ในชีวิตประจำวันการอ่านมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยการจับใจความสำคัญ โดยใช้ทักษะการย่อความที่ใช้ภาษาอย่างรัดกุม กระชับ ได้ใจความ เพื่อเป็นการใช้ภาษาสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ

จุดประสงค์การเรียนรู้

สามารถย่อความจากเรื่องที่กำหนดได้

จุดประสงค์ย่อย

1. บอกหลักเกณฑ์ของการย่อความได้
2. ย่อความจากเรื่องที่กำหนดได้

เนื้อหา

การเขียนย่อความ

อุปกรณ์

- บัตรคำสั่ง
- ใบความรู้เกี่ยวกับการย่อความ
- หนังสือเรียนชุดทักษะสัมพันธ์

กิจกรรมการเรียนรู้การสอนขั้นนำ

1. ทบทวนเนื้อหาจากคาบที่เรียนไปแล้ว
2. สนทนาเกี่ยวกับบุคลิกลักษณะนิสัยของตัวละครในเรื่อง แล้ว โยงเข้าสู่บทเรียน

ขั้นสอน

1. ขั้นเตรียม

- 1.1 แบ่งนักเรียนออกเป็น 5 กลุ่ม
- 1.2 ให้นักเรียนศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับการแสดงละคร
- 1.3 แจกบัตรคำสั่งเพื่อให้นักเรียนได้ฝึกซ้อมและเตรียมอุปกรณ์ในการแสดง

ละคร ดังต่อไปนี้

กลุ่มที่ 1

ตั้งแต่เวลาประมาณสาม เล่าปีได้ยินเสียงคนโห่ร้องอื้ออึงคะนองมาจากทิศเหนือ เล่าปีเข้าพบกับกองทัพโจโฉ จนถึงจูล่งควมม้าตามหาเล่าปี

กลุ่มที่ 2

จูล่งได้ยินเสียงคนทักว่าจะรีบไปไหน เข้าไปสอบถาม จึงควมม้าไปพบนางกาอุหยิน พาไปส่งแก่เตียวหุยและบ๊อง แล้วขับม้าสืบหานางบิฮูหยินกับอาเต๋าจนพบ จูล่งเข้าไปคำนับแล้วร้องไห้เพราะนางบิฮูหยินถูกทวนแทงที่ขา

กลุ่มที่ 3

นางบิฮูหยินมอบอาเต๋าให้จูล่งพาหนีไป แล้วโจนลงในบ่อน้ำตาย จูล่งพาอาเต๋าไปมอบให้เล่าปี แล้วบอกว่าจะส่งองคค์ตลอดไป

กลุ่มที่ 4

ฝ่ายขุนแห่งคูมทหารไล่ติดตามจูล่งมา เตียวหุยจึงชักสะพานหนีไปโจโฉยกทัพตามมาทัน เกณฑ์ทหารทำสะพานใหม่แล้วรีบยกทัพข้ามสะพานไป

กลุ่มที่ 5

ฝ่ายเล่าปีได้ยินเสียงทหารติดตามมาแต่ก็ไม่สามารถหนีต่อไปได้เพราะทะเลขวางหน้าอยู่ กวนอูยกกองทัพเรือมาช่วยเอาไว้ได้ เล่าปียกทัพไปเมืองกังแฮตามคำแนะนำของขงเบ้ง

2. ขั้นแสดง

ให้แต่ละกลุ่มออกมาแสดงตามที่ได้รับมอบหมายตามลำดับ ในระหว่างแสดงกลุ่มที่เหลือคอยสังเกตพร้อมจดบันทึก ข้อดี ข้อบกพร่องในด้านการแสดง เขียนสรุปย่อเนื้อหาเพื่อเป็นหัวข้อในการอภิปรายต่อไป

3. ขั้นอภิปรายและสรุปผล

นักเรียนร่วมกันอภิปราย แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการแสดง ความรู้ สรุปเรื่องย่อ โดยเขียนย่อเรื่อง จากการแสดงให้ได้ใจความ แล้วส่งตัวแทนพูดหน้าชั้น ครูคอยเสนอแนะ

ขั้นประเมินผล

1. สังเกตจากการประชุมอภิปรายกลุ่ม
3. สังเกตจากการสนทนาซักถาม
4. สังเกตจากการแสดง

คาบที่ 9 - 10

เรื่องสามก๊ก ตอนจุล่งฝ่าทัพรับอาเต๊า

สาระสำคัญ

การเขียนเป็นทักษะสำคัญที่จำเป็นต้องใช้ในชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับนักเรียนเพื่อใช้ในการสื่อสารและจัดบันทึกความรู้ต่าง ๆ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อตนเอง

จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อกำหนดหัวข้อให้นักเรียนสามารถเขียนเรื่องได้

จุดประสงค์ย่อย

1. เขียนสรุปสาระสำคัญแสดงความคิดเห็นได้
2. ใช้ถ้อยคำในการเขียนได้อย่างถูกต้องตรงความหมายและเหมาะสม
3. สามารถเขียนเล่าเรื่องได้

เนื้อหา

การเขียนเรียงความ

อุปกรณ์

- บัตรคำสั่ง
- ใบความรู้เรื่องไวยากรณ์ต่าง ๆ
- ตัวอย่างไวยากรณ์ต่าง ๆ

กิจกรรมการเรียนรู้ขั้นนำ

1. ให้นักเรียนฟังแถบบันทึกเสียง เรื่องสามก๊ก ตอนจุล่งฝ่าทัพรับอาเต๊า
2. ครูและนักเรียนร่วมสนทนาเกี่ยวกับไวยากรณ์ที่ได้ฟัง โยงเข้าสู่บทเรียน

ขั้นสอน

1. ขั้นเตรียม

1.1 แบ่งนักเรียนออกเป็น 5 กลุ่ม ศึกษาเกี่ยวกับการแสดงบทบาทสมมติ โดย
ครูชี้แจง

1.2 แจกเอกสารประกอบการเรียนเรื่อง ไวยากรณ์ต่าง ๆ แล้วให้นักเรียน
แต่ละกลุ่มศึกษาไวยากรณ์จากเอกสาร

1.3 ให้แต่ละกลุ่ม วางแผน ประชุมเตรียมการแสดงบทบาทสมมติ จากเรื่อง
ที่ได้รับมอบหมาย

2. ขั้นแสดง

ให้แต่ละกลุ่มออกมาแสดง กลุ่มที่เหลือคอยสังเกตการแสดง จดบันทึก ความรู้
ที่ได้รับจากการชมเนื้อเรื่องย่อ ข้อบกพร่อง ข้อดี เพื่อเป็นหัวข้อในการอภิปราย

3. ขั้นอภิปรายและสรุปผล

นักเรียนร่วมกันอภิปราย แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้ที่ได้รับจากการแสดง
ให้แต่ละกลุ่มรายงานหน้าชั้นและบันทึกลงสมุด

ขั้นประเมินผล

1. สังเกตจากการประชุม
3. สังเกตจากการสนทนาซักถาม
4. สังเกตจากการแสดง
5. สังเกตจากการเขียนบทละครสั้น ๆ

แผนการสอนกลุ่มทดลอง
วิชาภาษาไทย ท 305 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
คาบที่ 11 - 12
เรื่อง ขุนช้างขุนแผน ตอนพลายงามพบพ่อ

สาระสำคัญ

การจับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่าน ไม่ว่าจะอ่านหนังสือหรืองานเขียน ทั้งบันทึกคดีสารคดีย่อมเป็นประโยชน์เกี่ยวกับความรู้ ความจำ สาระสำคัญของเรื่องที่อ่าน ยังสามารถถ่ายทอดให้ผู้อื่นได้และนำมาใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้อง

จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อกำหนดหนังสือหรืองานเขียนให้อ่าน สามารถจับใจความสำคัญของเรื่องได้

จุดประสงค์ย่อย

1. จับประเด็นสำคัญของเรื่องที่อ่านได้
2. บอกลักษณะงานเขียนได้
3. จัดลำดับเหตุการณ์ต่าง ๆ ของเรื่องได้

เนื้อหา

หลักสำคัญในการอ่านจับใจความ

อุปกรณ์

- บัตรคำสั่ง
- หนังสือเรียนทักษะสัมพันธ์
- แผนผังกลอนสุภาพ
- แถบบันทึกเสียงตนเอง เสนาะเรื่อง ขุนช้างขุนแผน ตอนพลายงามพบพ่อ

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำ

1. ให้นักเรียนฟังแถบบันทึกเสียงการขับเสภา เรื่อง ขุนช้างขุนแผน ตอนพลาญงามพบพ่อ
2. ครูและนักเรียนร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับวรรณคดีไทยที่นักเรียนรู้จัก แล้วโยงเข้าสู่เรื่องขุนช้างขุนแผน ตอนพลาญงามพบพ่อ

ขั้นสอน

1. ขั้นเตรียม
 - 1.1 แบ่งนักเรียนออกเป็น 5 กลุ่ม
 - 1.2 ครูชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับการเตรียมการแสดงละคร ให้นักเรียนเตรียมตัวก่อนโดยศึกษาเรื่องต่อไปนี้
 - ลักษณะการแสดงละคร
 - เรื่องย่อ
 - บทเสภาเรื่อง ขุนช้างขุนแผน ตอนพลาญงามพบพ่อ
 - 1.3 แจกบัตรกำหนดเนื้อหาให้แต่ละกลุ่มวางแผนในการเตรียมการแสดง
- ให้แบ่งหน้าที่รับผิดชอบในการแสดง
2. ขั้นแสดง

ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มออกมาแสดงบทบาทตามที่ได้รับมอบหมายโดยใช้เวลา 5 - 8 นาที ในขณะที่กลุ่มอื่นแสดง กลุ่มที่เหลือคอยสังเกต จดบันทึก ข้อดี ข้อบกพร่อง เพื่อเป็นหัวข้อในการอภิปรายปรับปรุงการแสดง
3. ขั้นอภิปรายและสรุปผล

นักเรียนร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาและในด้านการแสดง เพื่อปรับปรุงต่อไป

ขั้นประเมินผล

1. สังเกตการประชุมร่วมกัน
2. สังเกตการแสดง
3. สังเกตการสนทนาซักถาม

คาบที่ 13 - 14

เรื่อง ขุนช้างขุนแผน ตอนพลายงามพบพ่อ

สาระสำคัญ

การอ่านทั้งอ่านออกเสียงและอ่านในใจ ต้องอ่านให้ถูกต้อง ชัดเจน เพื่อเป็นการพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษา สามารถตีความ จับใจความสำคัญและแสดงความคิดเห็น ต่อเรื่องที่อ่าน ซึ่งทำให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้า

จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อกำหนดให้อ่านหนังสือ หรืองานเขียนต่าง ๆ สามารถวิเคราะห์วิจารณ์ได้

จุดประสงค์ย่อย

1. จับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านได้
2. บอกความหมายของคำศัพท์ สำนวน ได้
3. ตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านได้
4. อธิบาย บุคลิกลักษณะ และพฤติกรรม ของตัวละครได้

เนื้อหา

หลักการอ่านเพื่อวิเคราะห์วิจารณ์

อุปกรณ์

- บัตรคำ
- บัตรคำสั่ง

กิจกรรมการเรียนรู้การสอนขั้นนำ

1. ทบทวนเกี่ยวกับศัพท์ ลักษณะของตัวละคร โดยการสนทนาซักถาม เพื่อเตรียมการแสดงปรีศนาท่าทาง

ขั้นสอน

1. ขั้นเตรียม

1.1 แบ่งนักเรียนออกเป็น 5 กลุ่ม

1.2 ชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับการแสดงปรีศนาท่าทาง ให้นักเรียนศึกษา

ถ้อยคำสำนวนต่าง ๆ

1.3 แจกบัตรคำสั่ง ให้แต่ละกลุ่มประชุมวางแผน เตรียมคิดท่าทาง เพื่อแสดงให้เพื่อนทราบ

2. ขั้นแสดง

ให้แต่ละกลุ่มออกไปแสดง โดยใช้เวลากลุ่มละ 5 - 8 นาที ขณะที่แสดงจะต้องบอกไว้ว่าท่าทางที่กำลังแสดง คำตอบเป็นอะไร กลุ่มที่ไม่ได้แสดงคอยสังเกต จดบันทึกสิ่งที่ได้รับจากการแสดงพร้อมข้อดี ข้อบกพร่อง เพื่อเป็นหัวข้อในการอภิปรายต่อไป

3. ขั้นอภิปรายและสรุปผล

นักเรียนร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นด้านเนื้อหา การแสดง ช่วยกันสรุปความรู้ ความหมายของคำศัพท์ บุคลิกลักษณะตัวละครอีกครั้ง

ขั้นประเมินผล

1. สังเกตจากการอภิปรายกลุ่ม
2. สังเกตจากการแสดง
3. สังเกตจากการสนทนาซักถาม

แผนการสอนกลุ่มทดลอง
วิชาภาษาไทย ท 305 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
คาบที่ 15 - 16
เรื่อง เห็นแก่ลูก

สาระสำคัญ

ฟังสารต่าง ๆ แล้วตีความได้ ตรงตามความหมายที่เป็นจริง และบอกเจตนาของผู้ส่งสารได้ถูกต้องครบถ้วน

จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อฟังเรื่องราวต่าง ๆ แล้ว นักเรียนสามารถจับใจความสำคัญของเรื่องที่กำหนดให้ฟังได้

จุดประสงค์ย่อย

1. นักเรียนสามารถจับใจความสำคัญของเรื่องที่ฟังได้
2. บอกจุดมุ่งหมายของเรื่องได้
3. สามารถอธิบายสำนวน ข้อคิด จากเรื่องได้

เนื้อหา

การฟังเพื่อจับใจความสำคัญ

อุปกรณ์

- บัตรคำสั่ง
- แถบบันทึกเสียงเรื่อง เห็นแก่ลูก

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำ

สนทนาเกี่ยวกับละครโทรทัศน์ที่นักเรียนสนใจ แล้วโยงเข้าสู่บทเรียน

ขั้นสอน

1. ขั้นเตรียม

1.1 แบ่งนักเรียนออกเป็น 5 กลุ่ม ให้นักเรียนฟังแถบบันทึกเสียงเรื่อง

เห็นแก่ลูก

1.2 ให้นักเรียน ประชุม วางแผน ศึกษาการแสดงละคร เรื่องเห็นแก่ลูก

โดยแบ่งหน้าที่และกำหนดตัวผู้แสดง

2. ขั้นแสดง

ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มออกไปแสดงละครตามที่ได้รับมอบหมาย 5 - 8 นาที

กลุ่มที่เหลือคอยสังเกตการแสดง จดบันทึก เรื่องย่อ ข้อดี ข้อบกพร่อง ข้อคิด คุณค่า

จากเรื่อง เพื่อเป็นหัวข้อในการอภิปรายต่อไป

3. ขั้นอภิปรายและสรุปผล

นักเรียนร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นด้านการแสดง เนื้อหา ความหมาย

ข้อคิด คุณค่า ข้อเสนอแนะ สำหรับปรับปรุงแก้ไขต่อไป

ขั้นประเมินผล

1. สังเกตจากการอภิปรายกลุ่ม

2. สังเกตจากการแสดง

3. สังเกตจากการซักถาม

แผนการสอนกลุ่มทดลอง
 วิชาภาษาไทย ท 305 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
 คาบที่ 17 - 18
 เรื่อง เห็นแก่ลูก

สาระสำคัญ

ในชีวิตประจำวันจำเป็นต้องอาศัยการจับใจความสำคัญ โดยใช้ทักษะการย่อความที่ใช้ภาษาอย่างรัดกุม กระชับ ได้ใจความ เพื่อเป็นการใช้ภาษาสื่อสาร อย่างมีประสิทธิภาพ

จุดประสงค์การเรียนรู้

สามารถย่อความจากเรื่องที่กำหนดให้ได้

จุดประสงค์ย่อย

1. บอกหลักเกณฑ์ของการย่อความได้
2. บอกรูปแบบของการย่อความประเภทต่าง ๆ
3. ย่อความจากเรื่องที่กำหนดให้ได้

เนื้อหา

การเขียนย่อความ

อุปกรณ์

- บัตรคำสั่ง
- ใบความรู้เกี่ยวกับการย่อความ
- หนังสือเรียนชุดทักษะสัมพันธ์
- แถบบันทึกเสียงเรื่อง เห็นแก่ลูก

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำ

1. ทบทวนเนื้อหาจากคาบเรียนที่แล้ว
2. ให้นักเรียนฟังแถบบันทึกเสียงเรื่อง เห็นแก่ลูก
3. สนทนาเกี่ยวกับบุคลิกลักษณะของตัวละครในเรื่อง แล้วโยงเข้าสู่บทเรียน

ขั้นสอน

1. ขั้นเตรียม

- 1.1 แบ่งนักเรียนออกเป็น 5 กลุ่ม ให้นักเรียนศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับ

การแสดงบทบาทสมมติ

- 1.2 ให้แต่ละกลุ่มศึกษาเนื้อหาเรื่อง เห็นแก่ลูก ประชุมวางแผนในการเตรียมแสดงบทบาทสมมติเพื่อแข่งขันกับกลุ่มอื่น ให้ได้เนื้อหามากที่สุดภายในเวลา 5 - 8 นาที

2. ขั้นแสดง

ให้แต่ละกลุ่มออกไปแสดง ในระหว่างแสดงกลุ่มที่เหลือคอยสังเกตการณ์ พร้อมจดบันทึกข้อดี ข้อบกพร่อง ในด้านการแสดงเขียนสรุปย่อเรื่อง เห็นแก่ลูก

3. ขั้นอภิปรายและสรุปผล

นักเรียนร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้และสรุปเรื่องย่อ โดยเขียนย่อเรื่องจากการแสดงแล้วส่งตัวแทนพูดหน้าชั้น ครูคอยเสนอแนะ

ขั้นประเมินผล

1. สังเกตการประชุมอภิปรายกลุ่ม
2. สังเกตจากการแสดง
3. สังเกตจากการสนทนาซักถาม

แผนการสอนกลุ่มทดลอง
 วิชาภาษาไทย ท 305 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
 คาบที่ 19 - 20
 เรื่อง เห็นแก่ลูก

สาระสำคัญ

การพูดเล่าเรื่องตามหัวข้อ โดยจัดลำดับความคิด ตามสถานการณ์ ได้อย่างถูกต้อง เหมาะสมจะทำให้เข้าใจง่าย และการสื่อสารเป็นไปตามจุดประสงค์

จุดประสงค์การเรียนรู้

สามารถพูดเล่าเรื่องได้

จุดประสงค์ย่อย

1. พูดและใช้ถ้อยคำในการพูดได้อย่างถูกต้อง
2. จัดลำดับความคิดตามสภาพเหตุการณ์เรื่อง
3. พูดเล่าเรื่องตามสถานการณ์ที่กำหนดให้ได้

เนื้อหา

การพูดเล่าเรื่อง

อุปกรณ์

- บัตรคำสั่ง
- แถบบันทึกเสียงเรื่อง เห็นแก่ลูก

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำ

ทบทวนความรู้เดิมจากคาบที่เรียนแล้ว โดยการสนทนาซักถาม

ขั้นสอน

1. ขั้นเตรียม

- 1.1 นักเรียนศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับการแสดงบทละครพูด
- 1.2 แจกบัตรคำสั่งให้แต่ละกลุ่มเพื่อเตรียมศึกษาบทละครพูดจากเรื่อง

เห็นแก่ลูก

1.3 ให้สมาชิกแต่ละกลุ่มประชุมวางแผน แบ่งหน้าที่รับผิดชอบในการแสดงละครโดยศึกษาเนื้อหาเพิ่มเติมจากแถบบันทึกเสียงเรื่อง เห็นแก่ลูก

2. ขั้นแสดง

ให้แต่ละกลุ่มออกไปแสดงละครเรื่องเห็นแก่ลูก กลุ่มที่เหลือคอยสังเกตการแสดง จดบันทึกสิ่งที่ได้ พร้อมวิเคราะห์วิจารณ์การแสดง เวลาที่ใช้ในการแสดงใช้กลุ่มละ 5 - 8 นาที

3. ขั้นอภิปรายและสรุปผล

นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกไปพูดเล่าเรื่อง แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหา ข้อคิดที่ได้รับ

ขั้นประเมินผล

1. สังเกตจากการประชุมอภิปรายกลุ่ม
2. สังเกตจากการแสดง
3. สังเกตจากการสนทนาซักถาม

แผนการสอนกลุ่มควบคุม
วิชาภาษาไทย ท 305 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

คาบที่ 1 - 2

เรื่อง สามก๊ก ตอนจูล่งฝ่าทัพรับอาเต๊า

สาระสำคัญ

การฟังสารต่าง ๆ แล้วสามารถจับใจความสำคัญได้ จะช่วยให้สามารถรับสารเข้าใจเรื่องตามความเป็นจริง และวิเคราะห์วิจารณ์จากเรื่องที่ฟังได้อย่างมีเหตุผล มีประโยชน์ต่อชีวิตประจำวัน

จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อฟังเรื่องที่กำหนดให้สามารถจับใจความสำคัญได้ วิเคราะห์วิจารณ์ที่ฟังได้ และมีมารยาทในการฟัง

จุดประสงค์ย่อย

1. จับประเด็นสำคัญของข้อความที่กำหนดให้ได้
2. บอกความรู้สึกของผู้พูดจากข้อความที่พูดได้
3. วิเคราะห์วิจารณ์เรื่องที่ฟังได้
4. ฟังอย่างมีมารยาท

เนื้อหา

การฟังที่ดี

มารยาทในการฟัง

อุปกรณ์

- บัตรคำ
- แถบบันทึกเสียงเรื่อง สามก๊ก ตอนจูล่งฝ่าทัพรับอาเต๊า

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำ

1. แบ่งนักเรียนเป็น 6 กลุ่ม ให้แต่ละกลุ่มเล่นเกมส่งข่าว โดยให้แต่ละกลุ่มรับข่าวสารจากครูนำไปส่งข่าวให้เพื่อนภายในกลุ่มจนครบทุกคน คนสุดท้ายออกไปรายงานหน้าชั้นเรียน กลุ่มใดเสร็จก่อนและถูกต้องเป็นฝ่ายชนะ
2. สนทนาเกี่ยวกับการฟังสารต่าง ๆ แล้วนำเข้าสู่บทเรียน

ขั้นสอน

1. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มประชุมอภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการฟังที่ดีและสรุปมารยาทในการฟังแล้วนำเสนอหน้าชั้น
2. นำข้อเสนอแต่ละกลุ่มสรุปเป็นเกณฑ์การฟังที่ดีและมารยาทในการฟังบนกระดานให้นักเรียนจดบันทึก
3. แจกบัตรกำหนดงานให้แต่ละกลุ่มศึกษา
4. ให้นักเรียนฟังแถบบันทึกเสียงเรื่องสามก๊ก ตอนจูล่งฝ่าทัพรับอาเต๊า
5. เมื่อฟังแล้วให้แต่ละกลุ่มปฏิบัติตามคำสั่ง ดังนี้
 - 5.1 สรุปใจความสำคัญของเรื่อง
 - 5.2 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อคิดความรู้ที่ได้จากเรื่อง
 - 5.3 วิเคราะห์วิจารณ์เนื้อหาในด้านคุณค่า
6. ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนรายงานหน้าชั้น

ขั้นสรุป

ให้นักเรียนร่วมกันสรุปเนื้อหาทั้งหมด ตลอดจนข้อคิด และความรู้ที่ได้รับอีกครั้งหนึ่ง ครูเสนอแนะเพิ่มเติม

ขั้นประเมินผล

1. สังเกตจากการประชุมอภิปรายกลุ่ม
2. สังเกตจากการรายงานหน้าชั้น
3. สังเกตจากการสนทนาซักถาม

คาบที่ 3 - 5

เรื่องสามก๊ก ตอนจุล่งฝ่าทัพรับอาเต๊า

สาระสำคัญ

การพูดเล่าเรื่องตามหัวข้อโดยจัดลำดับความคิด ตามสถานการณ์ได้อย่างถูกต้องเหมาะสมจะทำให้เข้าใจง่าย และการสื่อสารเป็นไปตามจุดประสงค์

จุดประสงค์การเรียนรู้

สามารถพูดเล่าเรื่องได้

จุดประสงค์ย่อย

1. พูดและใช้ถ้อยคำในการพูดได้อย่างถูกต้อง
2. จัดลำดับความคิดตามสภาพเหตุการณ์ของเรื่องได้
3. พูดเล่าเรื่องตามสถานการณ์ที่กำหนดได้

เนื้อหา

การพูดเล่าเรื่อง

อุปกรณ์

- บัตรคำสั่ง
- แถบบันทึกลีลา เรื่องสามก๊ก ตอนจุล่งฝ่าทัพรับอาเต๊า

กิจกรรมการเรียนรู้การสอนขั้นนำ

1. สนทนาซักถามเกี่ยวกับอดีต ความรู้ที่ได้รับ จากการเรียนที่ผ่านมาในคาบที่แล้ว
2. ให้นักเรียนออกไปเล่นนิทานสั้น ๆ 2 - 3 คน

ขั้นสอน

1. นักเรียนและครูอธิบายหลักเกณฑ์การพูด สรุปจากการพูดของนักเรียน สรุปเป็นหลักเกณฑ์การพูดบนกระดานดำ ให้นักเรียนจดบันทึก
2. ให้นักเรียนฟังแถบบันทึกเสียงเรื่องสามก๊ก ตอน จูล่งฝ่าทัพรับอาเต๊า
3. แบ่งนักเรียนออกเป็น 5 กลุ่ม
4. ให้แต่ละกลุ่มสรุปสาระสำคัญของเรื่อง แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อคิด ความรู้ที่ได้รับจากเรื่องวิจารณ์เนื้อเรื่อง ตัวละคร
5. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนพูดหน้าชั้น

ขั้นประเมินผล

1. สังเกตจากการประชุมอภิปรายกลุ่ม
2. สังเกตจากการพูดหน้าชั้น
3. สังเกตการสนทนาซักถาม

คาบที่ 6 - 8

เรื่องสามก๊ก ตอนจุฬ่งกาฬพัรบอเต้า

สาระสำคัญ

ในชีวิตประจำวันการอ่านมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยการจับใจความสำคัญ โดยใช้ทักษะการย่อความที่ใช้ภาษาใช้อย่างรัดกุม กระชับ ได้ใจความ เพื่อเป็นการใช้ภาษาสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ

จุดประสงค์การเรียนรู้

สามารถย่อความจากเรื่องที่กำหนดได้

จุดประสงค์ย่อย

1. บอกหลักเกณฑ์ของการย่อความได้
2. ย่อความจากเรื่องที่กำหนดได้

เนื้อหา

การเขียนย่อความ

อุปกรณ์

- บัตรคำสั่ง
- ใบความรู้เกี่ยวกับการย่อความ
- หนังสือเรียนชุดทักษะสัมพันธ์

กิจกรรมการเรียนรู้การสอนขั้นนำ

1. ทบทวนเนื้อหาจากคาบที่เรียนไปแล้ว
2. สนทนาเกี่ยวกับบุคลิกลักษณะนิสัยของตัวละครในเรื่อง แล้วโยงเข้าสู่บทเรียน

ขั้นตอน

1. แบ่งนักเรียนออกเป็น 5 กลุ่ม
2. แจกใบความรู้เกี่ยวกับการย่อความให้ศึกษา
3. แจกบัตรคำสั่งให้แต่ละกลุ่มศึกษาดังนี้

กลุ่มที่ 1

ตั้งแต่เวลาประมาณสาม เล่าปีได้ยินเสียงคนโอร้องอื้ออึงคะนังมาทางทิศเหนือ เล่าปีเข้ารีบกับกองทัพใจโจ จนถึงจุล่งควมม้าตามหาเล่าปี

กลุ่มที่ 2

จุล่งได้ยินเสียงคนทักว่าจะรีบไปไหน เข้าไปสอบถาม จึงควมม้าไปพบนางกาฐุหยิน พาไปส่งแก่เตียวหุยและบัตก แล้วขับม้าสืบหานางบิฐุหยินกับอาเต๋าจนพบ จุล่งเข้าไปคำนับแล้วร้องไห้เพราะนางบิฐุหยินถูกทวนแทงที่ขา

กลุ่มที่ 3

นางบิฐุหยินมอบอาเต๋าให้จุล่งพาหนีไป แล้วโจนลงในบ่อน้ำตาย จุล่งพาอาเต๋าไปมอบให้เล่าปี แล้วบอกว่าจะสนองคุณตลอดไป

กลุ่มที่ 4

ฝ่ายขุนแห่งคุมทหารไล่ติดตามจุล่งมา เตียวหุยจึงชักสะพานหนีไปโจโฉยกทัพตามมาทันเกณฑ์ทหารทำสะพานใหม่แล้วรีบยกทัพข้ามสะพานไป

กลุ่มที่ 5

ฝ่ายเล่าปีได้ยินเสียงทหารติดตามมาแต่ก็ไม่สามารถหนีต่อไปได้เพราะทะเลขวางหน้าอยู่ กวนอูยกกองทัพเรือมาช่วยเอาไว้ได้ เล่าปียกทัพไปเมืองกังแฮตามคำแนะนำของขงเบ้ง

4. ให้แต่ละกลุ่มปฏิบัติดังนี้
 - 4.1 เขียนย่อความเนื้อเรื่องทั้งหมด
 - 4.2 ค้นศัพท์คำยาก สำนวน พร้อมความหมาย
 - 4.3 เขียนสรุปนิสัยตัวละครที่สำคัญ
 - 4.4 สรุปความรู้ และข้อคิดเห็นทั้งหมด
5. ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนรายงานหน้าชั้น

ขั้นสรุป

1. ให้นักเรียนช่วยกันสรุปหลักเกณฑ์การย่อความ
2. สรุปใจความสำคัญ ข้อคิด ความรู้ คุณธรรม ที่ได้จากเรื่อง ครูเสนอแนะ

เพิ่มเติม

ขั้นประเมินผล

1. สังเกตการร่วมกิจกรรมกลุ่ม
3. สังเกตการซักถาม
4. สังเกตการรายงานหน้าชั้น

คาบที่ 9 - 10
เรื่องสามก๊ก ตอนจุล่งฝ่าทัพรับอาเต๊า

สาระสำคัญ

การเขียนเป็นทักษะสำคัญที่จำเป็นต้องใช้ในชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับนักเรียนเพื่อใช้ในการสื่อสารและจดบันทึกความรู้ต่าง ๆ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อตนเอง

จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อกำหนดหัวข้อให้นักเรียนสามารถเขียนเรื่องได้

จุดประสงค์ย่อย

1. เขียนสรุปสาระสำคัญแสดงความคิดเห็นได้
2. ใช้ถ้อยคำในการเขียนได้อย่างถูกต้องตรงความหมายและเหมาะสม
3. สามารถเขียนเล่าเรื่องได้

เนื้อหา

การเขียนเรียงความ

อุปกรณ์

- บัตรคำสั่ง
- ใบความรู้เรื่องโวหารชนิดต่าง ๆ
- ตัวอย่างโวหารชนิดต่าง ๆ

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำ

1. ให้นักเรียนฟังแถบบันทึกเสียง เรื่องสามก๊ก ตอนจุล่งฝ่าทัพรับอาเต๊า
2. ครูและนักเรียนร่วมสนทนาเกี่ยวกับโวหารที่ได้ฟัง โยงเข้าสู่บทเรียน

ขั้นสอน

1. แบ่งนักเรียนออกเป็น 5 กลุ่ม
2. แจกเอกสารประกอบการเรียนเรื่อง สามก๊ก ตอนจุล่งฝ่าทัพรับอาเต๊า ให้แต่ละกลุ่มศึกษาไวยาหารชนิดต่าง ๆ ประมาณ 5 นาที
3. ให้นักเรียนเล่นเกมแข่งขันทายว่าไวยาหารที่ครูนำมาเป็นไวยาหารชนิดใด แล้วให้นักเรียนออกไปติดคำตอบ กลุ่มใดติดได้ก่อนและถูกต้องได้ 1 คะแนน

ขั้นสรุป

นักเรียนร่วมกันสรุปความหมายของไวยาหารและชนิดของไวยาหารที่ได้เรียน แล้วให้นักเรียนคัดลอกสำนวนที่ตนเองชอบเขียนส่งครู

ขั้นประเมินผล

1. สังเกตจากการเล่นเกม
3. สังเกตจากการประชุมกลุ่ม
4. สังเกตจากการทำงาน

แผนการสอนกลุ่มควบคุม
วิชาภาษาไทย ท 305 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
คาบที่ 11 - 12
เรื่อง ขุนช้างขุนแผน ตอนพลายงามพบพ่อ

สาระสำคัญ

การจับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่าน ไม่ว่าจะอ่านหนังสือหรืองานเขียน ทั้งบันทึกคดีสารคดีย่อมเป็นประโยชน์เกี่ยวกับความรู้ ความจำ สาระสำคัญของเรื่องที่อ่าน ยังสามารถถ่ายทอดให้ผู้อื่นได้และนำมาใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้อง

จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อกำหนดหนังสือหรืองานเขียนให้อ่าน สามารถจับใจความสำคัญของเรื่องได้

จุดประสงค์ย่อย

1. จับประเด็นสำคัญของเรื่องที่อ่านได้
2. บอกลักษณะงานเขียนได้
3. จัดลำดับเหตุการณ์ต่าง ๆ ของเรื่องได้

เนื้อหา

หลักสำคัญในการอ่านจับใจความ

อุปกรณ์

- บัตรคำสั่ง
- หนังสือเรียนทักษะสัมพันธ์
- แผนผังกลอนสุภาพ
- แถบบันทึกเสียงท่านองเสนาะเรื่อง ขุนช้างขุนแผน ตอนพลายงามพบพ่อ

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำ

1. ให้นักเรียนฟังแถบบันทึกเสียงการขับเสภา เรื่อง ขุนช้างขุนแผน ตอนพลายงามพบพ่อ
2. ครูและนักเรียนร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับวรรณคดีไทยที่นักเรียนรู้จัก แล้วโยงเข้าสู่เรื่องขุนช้างขุนแผน ตอนพลายงามพบพ่อ

ขั้นสอน

1. แบ่งนักเรียนออกเป็น 5 กลุ่ม
2. ให้แต่ละกลุ่มอ่าน บทนำเรื่อง ซึ่งประกอบด้วยหัวข้อต่อไปนี้
 - 2.1 ประวัติผู้แต่ง
 - 2.2 ลักษณะกลอนสุภาพ
 - 2.3 ลักษณะของบทเสภา
3. ให้แต่ละกลุ่มอภิปรายหน้าชั้นเกี่ยวกับหัวข้อที่ได้รับมอบหมาย กลุ่มที่ไม่ได้อภิปรายคอยสังเกต และจดบันทึก
4. ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกไปแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการอภิปรายของแต่ละกลุ่ม ในด้านการพูด การนำเสนอ ข้อดีและข้อควรแก้ไข

ขั้นสรุป

1. นักเรียนร่วมกันสรุปสาระสำคัญของเรื่อง โดยสนทนาซักถาม แล้วร่วมกันสรุปเป็นกฎเกณฑ์
2. นักเรียนบันทึกข้อสรุป ลงสมุด

ขั้นประเมินผล

1. สังเกตการประชุมอภิปรายกลุ่ม
2. สังเกตการพูด
3. สังเกตการสนทนาซักถาม

คาบที่ 13 - 14

เรื่อง ขุนช้างขุนแผน ตอนพลายงามพบพ่อ

สาระสำคัญ

การอ่านทั้งอ่านออกเสียงและอ่านในใจ ต้องอ่านให้ถูกต้อง ชัดเจน เพื่อเป็นการพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษา สามารถตีความ จับใจความสำคัญและแสดงความคิดเห็น ต่อเรื่องที่อ่าน ซึ่งทำให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้า

จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อกำหนดให้อ่านหนังสือ หรืองานเขียนต่าง ๆ สามารถวิเคราะห์วิจารณ์ได้

จุดประสงค์ย่อย

1. จับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านได้
2. บอกความหมายของคำศัพท์ สำนวน ได้
3. ตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านได้
4. อธิบาย บุคลิกลักษณะ และพฤติกรรม ของตัวละครได้

เนื้อหา

หลักการอ่านเพื่อวิเคราะห์วิจารณ์

อุปกรณ์

- บัตรคำ
- บัตรคำสั่ง

กิจกรรมการเรียนรู้การสอนขั้นนำ

ครูสนทนา ชักถาม เกี่ยวกับความรู้ ในคาบเรียนที่แล้ว โยงเข้าสู่บทเรียน

ขั้นสอน

1. ให้นักเรียนเลือกอ่านคำศัพท์จากบัตรคำ ให้ช่วยกันบอกความหมายของคำ

10 คำ

2. แบ่งนักเรียนออกเป็น 5 กลุ่ม
3. ให้นักเรียนศึกษา เนื้อหา ตัวละคร อีกครั้งใช้เวลาประมาณ 5 นาที
4. ครูแจกบัตรชื่อตัวละคร กลุ่มละ 1 ชุด ประกอบด้วย ขุนช้าง ขุนแผน พลายงาม

นางวันทอง และนางทองประศรี

5. ครูอ่านคำบรรยาย ลักษณะตัวละคร ให้นักเรียนฟัง แล้วให้แต่ละกลุ่มรับหน้าที่ตัวละคร ที่ตรงกับลักษณะคำบรรยาย ตีตนบนกระดานในช่องของตน

6. ให้แต่ละกลุ่มเขียนสิ่งเขบข้อแสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับหัวข้อต่อไปนี้

6.1 ข้อคิดที่ได้จากเรื่อง

6.2 ถ้อยคำ สำนวน ที่ไพเราะ พร้อมให้เหตุผล

7. แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนเสนอผลงานที่ศึกษามาหน้าชั้น

ขั้นสรุป

นักเรียนร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นจากการเสนอผลงานของแต่ละกลุ่ม
อีกครั้ง พร้อมข้อเสนอแนะ

ขั้นประเมินผล

1. สังเกตจากการอภิปรายกลุ่ม
2. สังเกตจากการเสนอผลงานหน้าชั้น
3. สังเกตจากการสนทนาซักถาม

แผนการสอนกลุ่มควบคุม
วิชาภาษาไทย ท 305 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
คาบที่ 15 - 16
เรื่อง เห็นแก่ลูก

สาระสำคัญ

การฟังสารต่าง ๆ แล้วตีความได้ ช่วยให้สามารถจับใจความได้ ตรงตามความหมายที่เป็นจริง และบอกเจตนาของผู้ส่งสาร ได้ถูกต้องครบถ้วน

จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อฟังเรื่องราวต่าง ๆ แล้ว นักเรียนสามารถจับใจความสำคัญของเรื่อง ที่กำหนดให้ฟังได้

จุดประสงค์ย่อย

1. นักเรียนสามารถจับใจความสำคัญของเรื่องที่ฟังได้
2. บอกจุดมุ่งหมายของเรื่องได้
3. สามารถอธิบายสัพพวน ข้อคิด จากเรื่องได้

เนื้อหา

การฟังเพื่อจับใจความสำคัญ

อุปกรณ์

- บัตรคำสั่ง
- แถบบันทึกเสียงเรื่อง เห็นแก่ลูก

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำ

สนทนาเกี่ยวกับตัวละครโทรทัศน์ที่นักเรียนสนใจ แล้วโยงเข้าสู่บทเรียน

ขั้นสอน

1. แบ่งนักเรียนออกเป็น 5 กลุ่ม
2. แจกบัตรคำสั่งให้แต่ละกลุ่ม
3. ให้นักเรียนฟังแถบบันทึกเสียงเรื่อง เห็นแก่ลูก
4. ให้แต่ละกลุ่มปฏิบัติดังนี้
 - 4.1 สรุปใจความสำคัญของเรื่อง
 - 4.2 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อคิด คุณค่า ที่ได้
 - 4.3 สรุปจุดมุ่งหมายในการเขียน
 - 4.4 ส่งตัวแทนรายงานหน้าชั้น

ขั้นสรุป

1. นักเรียนช่วยกันสรุปเนื้อหา ความหมาย
2. สรุป ข้อคิด คุณค่า ที่ได้รับอีกครั้ง

ขั้นประเมินผล

1. สังเกตจากการประชุมอภิปรายกลุ่ม
2. สังเกตจากการพูดหน้าชั้น
3. สังเกตจากการซักถาม

คาบที่ 17 - 18

เรื่อง เห็นแก่ลูก

สาระสำคัญ

ในชีวิตประจำวันจำเป็นต้องอาศัยการจับใจความสำคัญ โดยใช้ทักษะการย่อความที่ใช้ภาษาอย่างรัดกุม กระชับ ได้ใจความ เพื่อเป็นการใช้ภาษาสื่อสาร อย่างมีประสิทธิภาพ

จุดประสงค์การเรียนรู้

สามารถย่อความจากเรื่องที่กำหนดให้ได้

จุดประสงค์ย่อย

1. บอกหลักเกณฑ์ของการย่อความได้
2. บอกรูปแบบของการย่อความประเภทต่าง ๆ
3. ย่อความจากเรื่องที่กำหนดให้ได้

เนื้อหา

การเขียนย่อความ

อุปกรณ์

- บัตรคำสั่ง
- ใบความรู้เกี่ยวกับการย่อความ
- หนังสือเรียนชุดทักษะสัมพันธ์
- แถบบันทึกเสียงเรื่อง เห็นแก่ลูก

กิจกรรมการเรียนรู้การสอนขั้น
ขั้นนำ

1. ทบทวนเนื้อหาจากคาบเรียนที่แล้ว

2. ให้นักเรียนฟังแถบบันทึกเสียงเรื่อง เห็นแก่ลูก
 3. สนทนาเกี่ยวกับบุคลิกลักษณะของตัวละครในเรื่อง แล้วโยงเข้าสู่บทเรียน
- ขั้นสอน

1. แบ่งนักเรียนออกเป็น 5 กลุ่ม
2. แจกใบความรู้ เกี่ยวกับการย่อความให้ศึกษา
3. ให้แต่ละกลุ่มศึกษาเนื้อเรื่อง เห็นแก่ลูก
4. ให้แต่ละกลุ่มปฏิบัติดังนี้
 - 4.1 เขียนย่อความเนื้อเรื่องทั้งหมด
 - 4.2 เขียนสรุป นิยายตัวละคร ที่สำคัญ
 - 4.3 สรุป ความรู้ และข้อคิดทั้งหมด
5. ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนรายงานหน้าชั้น

ขั้นสรุป

1. ให้นักเรียนช่วยกันสรุป หลักเกณฑ์การย่อความ
2. สรุปใจความสำคัญ ข้อคิด ความรู้ คุณธรรม ที่ได้จากเรื่อง ครูเสนอแนะ

เพิ่มเติม

ขั้นประเมินผล

1. สังเกตการร่วมกิจกรรมกลุ่ม
2. สังเกตจากการรายงานหน้าชั้น
3. สังเกตจากการซักถาม

วิชาภาษาไทย ท 305 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

คาบที่ 19 - 20

เรื่อง เห็นแก่ลูก

สาระสำคัญ

การพูดเล่าเรื่องตามหัวข้อ โดยจัดลำดับความคิด ตามสถานการณ์ ได้อย่างถูกต้อง เหมาะสมจะทำให้เข้าใจง่าย และการสื่อสารเป็นไปตามจุดประสงค์

จุดประสงค์การเรียนรู้

สามารถพูดเล่าเรื่องได้

จุดประสงค์ย่อย

1. พูดและใช้ถ้อยคำในการพูดได้อย่างถูกต้อง
2. จัดลำดับความคิดตามสภาพเหตุการณ์ของเรื่อง
3. พูดเล่าเรื่องตามสถานการณ์ที่กำหนดให้ได้

เนื้อหา

การพูดเล่าเรื่อง

อุปกรณ์

- บัตรคำสั่ง
- แถบบันทึกเสียงเรื่อง เห็นแก่ลูก

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำ

ทบทวนความรู้เดิมจากคาบที่เรียนแล้ว โดยการสนทนาซักถาม

ขั้นสอน

1. ครูอธิบาย หลักเกณฑ์การพูด วัจนกระดานดำ ให้นักเรียนจดบันทึก
2. ให้นักเรียนฟังแถบบันทึกเสียงเรื่อง เห็นแก่ลูก
3. ให้แต่ละกลุ่มปฏิบัติดังต่อไปนี้
 - 3.1 สรุปสาระสำคัญของเรื่อง
 - 3.2 วิเคราะห์ตัวละครในเรื่อง
 - 3.3 ข้อคิด ความรู้ ที่ได้รับจากเรื่อง

ขั้นสรุป

ให้นักเรียนส่งตัวแทนพูดหน้าชั้น โดยเล่าเรื่องโดยย่อ สรุปความสำคัญของเรื่อง
ลักษณะนิสัยของตัวละคร ข้อคิดที่ได้รับ

ขั้นประเมินผล

1. สังเกตจากการประชุมอภิปรายกลุ่ม
2. สังเกตจากการพูดหน้าชั้น
3. สังเกตจากการสนทนาซักถาม

ภาคผนวก ง

- แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย
- แบบสอบถามวัดเจตคติ

ข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

เรื่อง ขุนช้างขุนแผน

1. กวีสามารถแต่งเรื่องขุนช้างขุนแผนได้ดี เพราะคุณสมบัติข้อใด
 - ก. การศึกษาดี
 - ข. ประสบการณ์ในชีวิต
 - ค. เรียนรู้จากกวีอื่น ๆ
 - ง. ความเป็นข้าราชการ
2. ขุนช้างขุนแผนเป็นวรรณคดีไทยเรื่องแรกที่แหวกแนว ผิดแผกไปจากวรรณคดีไทยเรื่องอื่น ๆ ที่เคยมีมาคือข้อใด
 - ก. ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย
 - ข. เป็นเรื่องราวของสามัญชน
 - ค. เป็นนิทานที่แต่งเป็นคำกลอน
 - ง. มีเรื่องไสยศาสตร์เข้ามาปะปนมาก
3. การที่พลายงามเดินทางจากบ้านย่าทองประศรีไปเยี่ยมขุนแผนผู้บิดาที่ในคุกที่กรุงศรีอยุธยา คล้ายกับเหตุการณ์ในชีวิตของสุนทรภู่ ซึ่งกล่าวไว้ในนิราศเรื่องใด
 - ก. นิราศสุพรรณ
 - ข. นิราศภูเขาทอง
 - ค. นิราศเมืองเพชร
 - ง. นิราศเมืองแกลง
4. คำกลอนที่ขุนแผนสอนพลายงามว่า "รู้สิ่งไร ไม่สู้รู้วิชา ไปเบื้องหน้าเติบโตใหญ่จะให้คุณ" มีลักษณะคล้ายกับกลอน "สิ่งใดไม่รู้วิชา รู้รักษาตัวรอดเป็นยอดดี" ในวรรณคดีไทยเรื่องใด
 - ก. สวัสดิรักษา
 - ข. พระอภัยมณี
 - ค. นิราศเมืองแกลง
 - ง. เพลงยาวถวายโอวาท

5. เหตุใดนางวันทองจึงไม่ไปส่งพลายงามที่บ้านนางทองประศรีด้วยตนเอง
 - ก. เพื่อปิดบังมิให้ขุนช้างรู้เรื่องทั้งหมด
 - ข. เพื่อให้พลายงามรู้จักการผจญชีวิตในป่า
 - ค. เพราะหนทางที่ไปไม่ไกลนักและไม่มีอันตราย
 - ง. เพราะตนเองไม่ต้องการที่จะไปเผชิญหน้ากับนางทองประศรี
6. ความเป็นลูกกัพร้า ผลักดันให้เป็นนักสู้ชีวิต จริงหรือไม่
 - ก. จริง เพราะเป็นกฎของธรรมชาติ
 - ข. จริง เพราะนักสู้ส่วนใหญ่เป็นลูกกัพร้า
 - ค. จริง เพราะสภาวะการณ์และสิ่งแวดล้อมบีบบังคับ
 - ง. จริง เพราะพระเอกนางเอกในวรรณคดีไทยมักเป็นเช่นนั้น
7. คำประพันธ์ในข้อใด ไม่มี คำแปลว่า "ป่า"
 - ก. ที่ไล่ลงเลี่ยนลัดไปในไพรวัน
 - ข. จะอ้างว่างเปล่าใจในไพรสณฑ์
 - ค. ถึงดงดอนแดนบ้านกาญจน์บุรี
 - ง. พอกินอิ่มแล้วออกเดินเนินสิงขร
8. พลายงามได้ศึกษาวิชาเบื้องต้นกับใคร
 - ก. สมภารวัดไก่อ
 - ข. เรียนด้วยตนเอง
 - ค. เรียนกับนางทองประศรี
 - ง. ศึกษากับขุนแผนในคุกที่กรุงศรีอยุธยา
9. อะไรที่ทำให้พลายงามมีความรู้สึก ว่า "เสียงเส้นโลมาให้อารมณ์"
 - ก. เสียงเสื่อร้อง
 - ข. เสียงสุนัขหอน
 - ค. เสียงเคาะระฆัง
 - ง. เสียงนกแสกร้อง

10. แม่วันทองของลูกจงกลับบ้าน เขาจะพาว่าวแม่หนูทั่ว จะก้มหน้าลาไปมิได้กลัว
แม่อย่ามัวหมองนักจงหักใจ
ผู้กล่าวข้อความนี้มีลักษณะนิสัยอย่างไร
ก. ข้างคิด ข้างราพัน
ข. อ่อนน้อมแต่เข้มแข็ง
ค. เจ้าอารมณ์อ่อนไหว
ง. ละเอียดอ่อนแต่เด็ดเดี่ยว
11. ชีวิตบุคคลใดเรื่องขุนช้างขุนแผน ในตอนที่เรียนนี้สอนให้เราสำนึกในข้อใดมากที่สุด
ก. ตนเป็นที่พึ่งของตน
ข. ความรู้คือที่พึ่งที่แท้จริง
ค. ความดีย่อมไม่มีการสูญเปล่า
ง. ความสำเร็จอยู่ที่ความมานะพยายาม
12. ข้อใดมิใช่คำทำนายลักษณะเจ้าพละงามของท่านสมภาร
ก. วันข้างหน้าจะร่ำรวย
ข. จะมีวาสนาดีบิ่คานหาม
ค. จะถูกเสน่ห์จากหญิงสาวชาวเหนือ
ง. ขุนแผนจะพันคอกปลายเดือนยี่ปีจอ
13. ข้อใดเป็นคำซ้อนทั้งหมด
ก. เลื้อยสาด เนื้อตัว
ข. สั่งสอน เล่าเรียน
ค. เด็ดขาด อ่อนแอ
ง. ตั้งใจ จดจำ
14. ข้อใดเป็นคำประสมทั้งหมด
ก. เหมาะสม พอดี
ข. ผลักดัน โอบอ้อม
ค. เพียงพอ พอใจ
ง. ทดลอง เหตุผล

15. ข้อใดมีคำซ้ำ

- ก. แม่รักลูกลูกก็รู้ยู่ว่ารัก
- ข. จะมีผิวผิวก็พลัดกำจัดจาก
- ค. มามีลูกลูกก็จากวิบากกรรม
- ง. ให้แ่วแ่วว่าวันทองร้องเรียกหา

เรื่องสามก๊ก

16. ผู้อำนวยกาแปลและเรียบเรียงเรื่องสามก๊กคือใคร

- ก. รัชกาลที่ 1
- ข. พระยาภิรมย์รัศมี
- ค. เจ้าพระยาพระคลัง (หน)
- ง. สมเด็จพระยาตากษักราชาภาพ

17. เรื่องสามก๊ก ได้รับการยกย่องจากวรรณคดีสโมสรว่าอย่างไร

- ก. เป็นยอดของเรื่องแปล
- ข. เป็นยอดความเรียงนิทาน
- ค. เป็นยอดของนิยายอิงประวัติศาสตร์
- ง. เป็นยอดของนิทานอิงประวัติศาสตร์

18. หนังสือเรื่องสามก๊กเคยใช้เป็นแบบสำหรับหัดเขียนเรียงความในโรงเรียน
ทั้งนี้เพราะคุณสมบัติในข้อใด

- ก. มีโครงเรื่องดี
- ข. ให้คติธรรมต่าง ๆ มาก
- ค. ให้ความรู้เกี่ยวกับกลยุทธ์ทางการเมือง
- ง. ใช้สำนวนคมคายและการผูกประโยคระดับริตภูมิ

19. "เล่าปี่ก็ร้องไห้ว่าคนทั้งหลายมาพลอยจับหายล้มตายเพราะเราผู้เดียว ทั้งบุตรภรรยา
ครอบครัวของเราจะตายอยู่แห่งใด ก็มีได้เห็นแก่ตา" เล่าปี่กล่าวข้อความนี้ด้วย
ความรู้สึก...
- ก. แค้นใจ
 - ข. น้อยใจ
 - ค. สำนึกผิด
 - ง. เสียใจ
20. จูล่งจึงคิดว่าเราเสาะหาเล่าปี่ก็มีพบ ทั้งครอบครัวก็หายไปจะเป็นประการใดยังมีรู้
และเล่าปี่ก็ปลงธุระไว้แก่เราให้รักษามบุตรภรรยาให้มาหายเสียท่ามกลางกองทัพ ฉะนั้น
คูมึงควรนึก จาจะอุตสาห์ฝ่าฟันไปหาครอบครัวให้จงได้ ถึงมาตรว่าจะตายในท่าม
กลางสงครามก็ตามเถิด แม้มิได้ครอบครัวของเล่าปี่จะเอาหน้าไปไว้แห่งใด
จากข้อความนี้ จูล่งมีความคิดอย่างไร
- ก. ท้อใจที่ไม่อาจทำหน้าที่ได้สำเร็จ
 - ข. ละอายใจที่ไม่อาจทำหน้าที่ได้สำเร็จ
 - ค. พนักใจที่ไม่สามารถทำหน้าที่ได้สำเร็จ
 - ง. ไม่สบายใจที่ทำหน้าที่ไม่สำเร็จและจะพยายามทำต่อไปแม้ว่าจะเอาชีวิต
เข้าแลก
21. "เดียวหุยเห็นว่าเล่าปี่เข้าอยู่ในกองทัพโจโฉดังนั้นก็ตีฝ่าทหารเข้าไปช่วยเล่าปี่ ๓
ได้ทั้งคืนนั้นก็ห้รตามเดียวหุยออกมาด้านตะวันออก พอขุนแห่งคุมทหารมาสักได้
เล่าปี่จึงขับม้าขึ้นหน้าก้าวสัศได้ แล้วร้องคำขุนแห่งว่า อ้ายทรยศต่อเจ้า ยังมีหน้า
มาเข้ากับโจโฉอีกเล่า ขุนแห่งได้ยินดังนั้นก็มีความอาย ไม่อาจรอน้ำอยู่ได้ก็คุม
ทหารพากันไป ข้อความนี้ประกอบด้วยโวหารชนิดใด
- ก. อุปมาโวหาร
 - ข. สาธกโวหาร
 - ค. พรรณาโวหาร
 - ง. บรรยายโวหาร

22. "เล่าปี่จึงว่าน้ำใจจูลงั้นสัตย์ซื่อแน่นนอนนัก จงคิดดูเมื่อครั้งกวณโอบด้วยใจโจโฉ
จนเสียขุนทิวเสียเจ้าก็สงสัยว่าพี่เอาใจออกห่างไปอยู่ด้วยโจโฉจนถึงจะฆ่ากันเสีย
และครั้งนี้ถึงมาตรว่าจูลงั้นจะไปอยู่ด้วยโจโฉจริงดีร้ายจะมีเหตุจึงไป อันจูลงั้นนั้นเห็นจะ
ไม่ทิ้งพี่เสียเป็นมั่นคง"

ข้อความนี้ประกอบด้วยโวหารชนิดใด

- ก. สาธกโวหาร
- ข. อุปมาโวหาร
- ค. พรรณาโวหาร
- ง. บรรยายโวหาร

23. "แต่ก่อนเขาเห็นเราพอที่จะเป็นที่พำนักได้ และบัดนี้เราพี่น้องถึงอับจนแล้ว เขาจึง
เอาใจออกห่างกระมัง"

ข้อความนี้อาจเปรียบเทียบกับข้อความใด

- ก. พระสมุทรสุดสีกัลณ คณนา
 สายดั่งทิ้งทอดมา หยั่งได้
- ข. ถึงจนทนกัดก้อน กินเกลือ
 อย่าเที่ยวแล่นเนื้อเถื่อ พวกพ้อง
- ค. ใช้ทรัพย์ไม่ประหยัดใช้ สิ่งใด ควรเนา
 วันหน้าจักเอาอะไร กอบเก็บ
- ง. ยามจนคนเคียดแค้น ชิงช้าง
 ยามมีคนประนัง นอบไหว

24. เตียวหุยให้ทหารตัดกิ่งไม้ผูกทางม้า แล้วให้ตีมาวิ่งกวณโอบมาในป่าเพื่อให้เกิดฝุ่นตลบ
ด้วยความมุ่งหมายใด

- ก. เพื่อข่มใจเมตติกองทหารของโจโฉ
- ข. เพื่อไม่ให้ทหารของโจโฉผ่านไปได้
- ค. เพื่อไม่ให้ทหารฝ่ายโจโฉมองเห็นฝ่ายตน
- ง. เพื่อลวงให้ทหารโจโฉเข้าใจผิด คิดว่าตนมีกำลังทหารมาก

25. ตามความเห็นของเล่าปี่ ถ้าเตียวหุยทำอุบายตลอดจะเกิดผลดีอย่างไร
- สามารถข่มใจมืดองทหารของโจโฉได้
 - ทหารของโจโฉไม่สามารถติดตามกองทหารเล่าปี่ทัน
 - ทำให้โจโฉลังเลใจ หยุดชะงักการติดตามไว้ชั่วคราว
 - ทำให้โจโฉเกรงกลัวแล้วถอยทหารกลับเพราะเข้าใจว่าข่มทหารไว้มาก
26. เหตุใดขงเบ้งจึงไม่ให้เล่าปี่ไปตั้งมั่นที่เมืองแฮ่แค่กลับให้ไปอยู่ที่เมืองกังแฮ ทั้ง ๆ ที่เมืองแฮ่ค้ำมีค่ายคู่นั่นคงพอที่จะตั้งสู้รบกับโจโฉได้ และเสบียงอาหารก็บริบูรณ์
- เพราะเมืองกังแฮมีทำเลดีกว่ามากมาย
 - เพราะเมืองแฮ่ค้ำตั้งอยู่ใกล้กองทัพโจโฉ
 - เพราะเห็นว่าเล่าปี่และครอบครัวเหนื่อยอ่อนมาก
 - เพราะเห็นว่าล้าพักร้อนคนเดียวก็สามารถรักษาเมืองแฮ่ค้ำได้
27. "ท่านได้รับความลำบากครั้งนี้ก็เพราะข้าพเจ้ารักษาท่านมิได้ ไทหมี่แก่ข้าพเจ้าเป็นข้อใหญ่" ผู้กล่าว กล่าวข้อความนี้ด้วยความมุ่งหมายใด
- ให้กำลังใจแก่ผู้ฟัง
 - เพื่อกลบเกลื่อนความผิดของตน
 - เพื่อเตือนใจให้ตนเองมีความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่
 - แสดงความเสียใจที่ตนเองบกพร่องต่อหน้าที่และขอยอมรับผิดชอบ
28. จากข้อความ "เมื่อจุล่งชราแล้วอายุถึง 70 ปี เมื่อออกรบเข้าศึกถึงกับออกปากชมว่า จุล่งคนนี้เขาสื่อว่ามีฝีมือเข้มแข็งยิ่งนักก็สมทุกประการ" ตรงกับข้อใดมากที่สุด
- ชายชาวอุทธารกล่า
 - ชาติเสือต้องไวลาย
 - ถึงหนวดจะขาว แต่ง้าวยังคม
 - ถึงแก่ก็แก่มะพร้าวห้าว ยิ่งแก่ยิ่งมัน
29. ข้อใดมีความครบเป็นประโยค
- ใจไม่ไ่ระกำ
 - รายการนี้สนุกดีนะ
 - ปลาหมอตายเพราะปาก
 - สูงเยี่ยมเทียมยอดคุณธรร

30. "เขาจะถูกฆ่าตัด ถ้าไล่ไล่ตีบตัน "จากข้อความนี้เป็นประโยคความซ้อนชนิดใด
- ใจความขัดแย้งกัน
 - ใจความเป็นเหตุเป็นผลกัน
 - ใจความคล้ายตามกัน
 - ใจความให้เลือกเอาอย่างใดอย่างหนึ่ง

เรื่อง เห็นแก่ลูก

31. เรื่องเห็นแก่ลูก มีที่มาอย่างไร
- รัชกาลที่ 6 ทรงแปลมาจากละครตะวันตก
 - รัชกาลที่ 6 ทรงได้เค้าโครงเรื่องมาจากชาติตะวันตก
 - รัชกาลที่ 6 ทรงพระราชนิพนธ์ขึ้นจากเรื่องจริงในสมัยของพระองค์
 - รัชกาลที่ 6 ทรงพระราชนิพนธ์ขึ้นจากพระราชจินตนาการของพระองค์เอง
32. เมื่อพิจารณาจากเรื่องทั้งหมด เหตุผลข้อใดทำให้บุคคลในเรื่องเป็นผู้เห็นแก่ลูกอย่างแท้จริง
- แม่นวลตัดสินใจถูกต้องที่ยกแม่ล่อให้เจ้าคุณ
 - พระยาภักดี พยายามปกป้องทุกวิถีทางเพื่อไม่ให้นายล้นแสดงตัวเป็นบิดาของแม่ล่อ
 - นายล้นไม่ยอมแสดงตัวว่าเป็นบิดาของแม่ล่อ ทั้ง ๆ ที่ตั้งใจจะมาขอให้แม่ล่อเลี้ยงดู
 - พระยาภักดี เลี้ยงดูแม่ล่อโดยยอมรับว่าตนเป็นบิดาเลี้ยง และบอกว่าพ่อที่แท้จริงของแม่ล่อตายไปแล้ว
33. "ดิฉันไม่รู้จักเลย เคยเห็นแต่รูปในห้องคุณแม่อูปร่างสูง ๆ หน้าอกกว้าง ๆ ดิฉันช่างชอบหน้าเสียจริง ๆ หน้าตาเป็นคนซื่อ ใจคอกว้างขวาง ถ้าใครบอกดิฉันว่าเป็นคนไม่ดี ดิฉันไม่ยอมเชื่อเป็นอันขาด เทียว"
- จากข้อความต่อไปนี้ แสดงให้เห็นว่าแม่ล่อเป็นคนอย่างไร
- มองโลกในแง่ดี
 - รักและบูชาพ่อมาก
 - มีความกตัญญูทวดที่สูง
 - ตัดสินคนจากรูปร่างลักษณะภายนอก

34. "หล่อนได้เขียนรูปพ่อของหล่อนขึ้นไว้ในใจ เป็นคนดี ไม่มีที่ติ ผมไม่ต้องการลบรูปนั้นเสียเลย"

จากข้อความนี้ แสดงว่าผู้พูดมีความคิดแตกต่างจากตอนต้นเรื่องในแง่ใด

- ก. เห็นว่าชื่อเสียงเกียรติยศมีความสำคัญต่อลูก
 - ข. เห็นว่าศรัทธาและความรักเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจลูก
 - ค. เชื่อว่าลูกจะรังเกียจและไม่ต้อนรับเมื่อรู้ว่าเบื้องหลังของตนเองเป็นอย่างไร
 - ง. เกรงว่าลูกจะมีความสุข เพราะตัวเองไม่อาจให้ความรักแก่ลูกได้
35. จากข้อความในข้อ 34. แสดงให้ข้อคิดของละครเรื่องเห็นแก่ลูกในแง่ใด
- ก. ความเสียสละ
 - ข. ความสันทัด
 - ค. ความยินดีที่ลูกเคารพตน
 - ง. ความรักระหว่างบิดากับบุตร
36. ใครคือตัวเอก ในเรื่องเห็นแก่ลูก
- ก. นายล้า
 - ข. แม่ลออ
 - ค. อ้ายคำ
 - ง. พระยาภักดีฉันท
37. การขัดแย้งระหว่างบุคคลในเรื่อง "เห็นแก่ลูก" มาจากสาเหตุใด
- ก. ลูกเลี้ยง
 - ข. พ่อเลี้ยง
 - ค. การขู่กรรโชกทรัพย์
 - ง. การเรียกร้องสิทธิในบุคคลที่ 3
38. ข้อใดเป็นประโยคความเดียว
- ก. นายกรัฐมนตรีต้อนรับนายบิล คลินตัน
 - ข. ฉันพบคุณมาหยารัศมีไปทานข้าวกับคุณภาคย์
 - ค. คนที่มีความรู้มักจะไม่ชอบพูดมากในสังคม
 - ง. เธอชอบคนที่มีความรู้มากหรือชอบคนที่มั่งเงินมาก

39. ข้อใดมีอนุประโยคที่ทำหน้าที่เป็นนามและประธาน

- ก. นายไอ้ตชอบกีฬาในร่ม
- ข. นายแท่งกินข้าวกับแกงจืด
- ค. น้ำขึ้นให้รีบตักเป็นคำพังเพย
- ง. เขาถูกทอดทิ้งไว้กับคนแก่ที่บ้าน

40. การแทรกแซงจากภายนอกเหล่านี้เป็นการละเมิดข้อตกลงซึ่งเป็นภัยร้ายแรงต่อ

ความหวังที่จะได้มาซึ่งสันติภาพ

ข้อความข้างต้นนี้ แยกออกได้กี่ประโยค

- ก. 2 ประโยค
- ข. 3 ประโยค
- ค. 4 ประโยค
- ง. 5 ประโยค

แบบสอบถามวัดเจตคติ

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามฉบับนี้ ถามเกี่ยวกับความคิดเห็นหรือความรู้สึกของนักเรียน แล้วให้พิจารณาว่าพฤติกรรมต่าง ๆ นั้นตรงกับความคิดเห็นหรือความรู้สึกของนักเรียนอย่างไร คำตอบของนักเรียนจะไม่มีถูกหรือผิด เพราะความคิดเห็นหรือความรู้สึกของแต่ละคนไม่เหมือนกัน สิ่งที่สำคัญที่สุดก็คือขอให้นักเรียนตอบให้ตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนให้มากที่สุด

2. คำตอบแบบสอบถามของนักเรียนจะไม่มีผลกระทบต่อนักเรียน ฉะนั้นขอให้นักเรียนตอบอย่างสบายใจ ผลการประเมินในครั้งนี้จะนำไปใช้เพื่อการวิจัยทางวิชาการ อันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับวิชาภาษาไทย

3. วิธีตอบแบบสอบถามกระทำได้ดังนี้ นักเรียนอ่านข้อความในช่องพฤติกรรมอย่างละเอียด แล้วกาเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับความรู้สึกหรือความคิดเห็นที่แท้จริงของนักเรียน โดยแบ่งเป็น 5 ระดับคือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างข้อ 0 นักเรียนต้องการตอบว่า ไม่เห็นด้วย

ข้อที่	ความรู้สึก	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่ เห็นด้วย	ไม่ เห็นด้วย อย่างยิ่ง	หมายเหตุ
ข้อที่	ข้อความ						
0	เมื่อเรียนวิชาภาษาไทยแล้ว นักเรียนมีความรู้สึก ว่าไม่ควรมีการบังคับให้เรียนวิชา ภาษาไทย				.../...		

แบบสอบถามเจตคติ

ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

จำนวน 20 ข้อ

ชื่อ ชั้น ม 3/....

จงทำเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับความรู้สึกที่แท้จริงของนักเรียนมากที่สุด

ข้อที่	ความรู้สึก ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่ เห็นด้วย	ไม่ เห็นด้วย อย่างยิ่ง	หมายเหตุ
1	เมื่อเรียนวิชาภาษาไทยแล้ว นักเรียนมีความรู้สึกว่ ภาษาไทยเป็นวิชาที่มีค่าควรแก่ การศึกษา						
2	ภาษาไทยเป็นวิชาที่ควรบังคับ ให้เรียนในทุกระดับชั้น						
3	ภาษาไทยเป็นวิชาที่ยังเรียนยิ่ง น่าสนใจ						
4	ข้าพเจ้าได้รับความรู้และความ เพลิดเพลินเมื่ออ่านเรื่องเกี่ยว กับภาษาไทย						
5	ภาษาไทยเป็นวิชาที่สร้างความ มั่นใจให้กับผู้เรียน						
6	ภาษาไทยเปิดโอกาสให้ นักเรียนแสดงความคิดเห็น						
7	ข้าพเจ้ารู้สึกพอใจและอยากให้ ถึงชั่วโมงภาษาไทยเร็ว ๆ						
8	ถ้ามีชั่วโมงว่าง ข้าพเจ้าอยาก เรียนวิชาภาษาไทยแทน						

ข้อที่	ความรู้สึก ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่ เห็นด้วย	ไม่ เห็นด้วย อย่างยิ่ง	หมายเหตุ
9	เมื่อได้เรียนภาษาไทยแล้วเกิด ความสบายใจ						
10	เมื่อเรียนภาษาไทยข้าพเจ้า รู้สึกว่าเกิดความเครียด ...						
11	แม้ข้าพเจ้าจะไม่เรียน ภาษาไทย ก็สามารถดำรงชีวิต อยู่ได้อย่างมีความสุข						
12	ข้าพเจ้าจะภูมิใจมาก ถ้าได้ คะแนนภาษาไทยสูงที่สุดใน ห้องเรียน						
13	ภาษาไทยทำให้บรรยากาศใน การเรียนตึงเครียด						
14	พอถึงชั่วโมงเรียนภาษาไทย ข้าพเจ้ารู้สึกไม่อยากเรียน .						
15	ภาษาไทยเป็นวิชาที่ทันสมัยและ ก้าวหน้าอยู่เสมอ						
16	ภาษาไทยเป็นวิชาที่ข้าพเจ้า ชอบมากที่สุด						
17	ภาษาไทยเป็นวิชาที่เรียนด้วย ความสนุกสนาน						
18	ภาษาไทยเป็นวิชาที่หน้าเรียน มาก						

ข้อที่	ความรู้สึก ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่ เห็นด้วย	ไม่ เห็นด้วย อย่างยิ่ง	หมายเหตุ
19	ข้าพเจ้ารู้สึกง่วงนอนทุกครั้ง ที่เรียนวิชาภาษาไทย						
20	ภาษาไทยมีเนื้อเรื่องให้เรียน มากเกินไป						

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ	นางเพ็ญใจ บุญนันทน์
เกิด	เกิดวันที่ 24 เดือน มีนาคม พุทธศักราช 2504
สถานที่เกิด	จังหวัดนครสวรรค์
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 307 หมู่ 6 ขอยร่วมสามัคคี ตำบลทะเลชุบศร อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี 15000 โทรศัพท์ 036-412566
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	อาจารย์ 2 ระดับ 5
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนโคกกระทายวิทยาลัย ตำบลเขาพระงาม อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี 15160
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2519	มัธยมศึกษาปีที่ 3 จากโรงเรียนสตรีวิสุทธิศึกษา จังหวัดนครสวรรค์
พ.ศ. 2521	มัธยมศึกษาปีที่ 5 จากโรงเรียนสตรีนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์
พ.ศ. 2523	บ.กศ.สูง (วิชาเอกนาฏศิลป์ วิชาภาษาไทย) จาก วิทยาลัยครูนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์
พ.ศ. 2526	ค.บ. (วิชาเอกภาษาไทย วิชาโทนาฏศิลป์) จาก วิทยาลัยครูเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์
พ.ศ. 2537	กศ.ม. (การมัธยมศึกษา) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร